

Colegiul Tehnic «Ioan C. Ștefănescu» - Iași

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2025-2026

Clasa: a XII-a

Modulele: I-II-III-IV-V

Prof. dr. Petru Istrate

SUPPORT DE CURS

(Pregătire pentru Bacalaureat: Eseul structurat)

Cuprins

1. Unitatea 1:	2
A. Basmul cult <i>Povestea lui Harap-Alb</i> , de Ion Creangă	2
B. Nuvela psihologică <i>Moara cu noroc</i> , de Ioan Slavici	13
C. Romanul obiectiv, interbelic <i>Ion</i> , de Liviu Rebreanu	24
2. Unitatea 2:	35
A. Comedia <i>O scrisoare pierdută</i> , de Ion Luca Caragiale	35
B. Romanul mitic și traditional <i>Baltagul</i> , de Mihail Sadoveanu	46
C. Romantismul: Poemul <i>Luceafărul</i> , de Mihai Eminescu	58
3. Unitatea 3:	68
A. Romanul subiectiv, de analiză psihologică: <i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i> , de Camil Petrescu	68
B. Romanul obiectiv, de tip balzacian: <i>Enigma Otiliei</i> , de George Călinescu	80
C. Romanul postbelic: <i>Moromeții</i> , de Marin Preda	93
4. Unitatea 4:	104
A. Simbolismul: Poezia interbelică <i>Lacustră</i> , de George Bacovia	104
B. Modernismul: Poezia interbelică <i>Testament</i> , de Tudor Arghezi	114
C. Modernismul: Poezia interbelică <i>Eu nu strivesc corola de minuni a lumii</i> , de Lucian Blaga	126
5. Unitatea 5:	138
A. Modernismul: Poemul interbelic <i>Riga Crypto și lapona Enigel</i> , de Ion Barbu	138
B. Neomodernismul: Poezia postbelică <i>Leoaică tânără, iubirea</i> , de N. Stănescu	152
C. Drama postbelică: <i>Iona</i> , de Marin Sorescu	163
D. Recapitulare finală: <i>Test de antrenament</i>	174
Bibliografie generală:	183

Unitatea 1

A. Basmul cult **«Povestea lui Harap-Alb», de Ion Creangă**

Dezvoltarea temei:

Basmul, termen provenit din slava veche, de la «basnî» – «născocire», «scornire», este o specie epică, populară și cultă, de regulă, în proză, cu largă răspândire, în care se narează întâmplări fantastice ale unor personaje imaginare pozitive, aflate în luptă cu forțe malefice ale naturii sau societății, pe care le biruiesc în cele din urmă.

Ca specie literară, «Povestea lui Harap-Alb» este un **basm cult**, deoarece are un autor identificat, pe Ion Creangă, basmele populare având un culegător, cel mai cunoscut din literatura română fiind Petre Ispirescu.

«Povestea lui Harap-Alb» a apărut la **1.08.1877** în revista «**Convorbiri literare**», fiind reprodus în același an în «**Timpul**». Basmul e apreciat pentru «ritmul trepidant al narațiunii, gigantescul viziunii, umor» (V. Streinu), e o sinteză de «realism și fabulos» (G. Călinescu).

În primul rând, se remarcă **narațiunea** ca mod predominant de expunere, îmbinată armonios cu **dialogul** și **descrierea**. Narațiunea este realizată la persoana a III-a, **perspectiva narativă** fiind una **obiectivă**.

Conform celei mai cunoscute definiții, **tema** basmului este lupta dintre bine și rău, încheiată cu triumful binelui. Din perspectiva formării protagonistului, «Povestea lui Harap-Alb» este un bildungsroman, pe parcursul întregii opere Harap-Alb fiind nevoit să treacă o serie de probe pentru a deveni matur și înțelept.

Titlul basmului este un oximoron, sugerând dubla personalitate a eroului: el are o identitate reală (fiu de crai) și una aparentă (ca slugă a Spânului).

Reperele temporale și spațiale sunt vagi, nedefinite: «Amu cică era odată într-o țară un craiu, care avea trei feciori».

Fiind o creație epică, acțiunea se desfășoară potrivit **momentelor** canonice ale **subiectului**: în expozițiune se arată că fiul de crai trebuie să ajungă la celălalt capăt al lumii pentru a soluționa un prejudiciu. Lipsa moștenitorilor Împăratului Verde constituie intriga. Desfășurarea acțiunii include apariția ajutoarelor și depășirea cu bine a probelor, punctul culminant fiind tăierea capului protagonistului de către antagonist, iar în deznodământ se evocă felul în care Harap-Alb își recuperează identitatea.

Din punct de vedere **compozițional**, «Povestea lui Harap-Alb» este alcătuită din **șapte părți**: punerea la încercare, plecarea celui tânăr; întâlnirea cu Spânul, substituirea, sosirea la Împăratul Verde; episodul cu salatele; episodul cu cerbul; plecarea la Împăratul Roș și întâlnirea cu tovarășii fabuloși; cucerirea fetei de împărat cu ajutorul a șase încercări; întoarcerea la Împăratul Verde, pedepsirea trădătorului și căsătoria lui Harap-Alb.

Reprezentative pentru temă sunt **două secvențe: proba fântânii și finalul**. Fântâna simbolizează un loc misterios al morții și al renașterii omului. Convins de Spân, fiul de crai coboară în fântână, iar, mai apoi, Spânul închide capacul și-l forțează pe Harap-Alb să-i devină slugă. Această scenă marchează începutul unui drum inițiat, care este necesar pentru maturizarea eroului și pregătirea lui în a deveni un împărat bun. Scena finală prezintă învierea lui Harap-Alb, care are loc cu ajutorul obiectelor magice folosite de fată. Mai apoi, Spânul este ucis de cal, semn că drumul de inițiere este finalizat.

De factură **folclorică** sunt: motivele narative tipice (călătoria, supunerea prin vicleșug, probele, demascarea impostorului, căsătoria), formulele inițiale («Amu cică era odată»), mediane («Mers-au ei zi și nopte, nu se știe cât au mers»), finale («Și a ținut veselia ani întregi, și acum mai ține încă»), personajele adjuvante (calul năzdrăvan, Sfânta Duminică), unele elemente magice (apa vie, apa moartă, smicelele de măr) și, nu în ultimul rând, cifra trei (confruntările fiilor de crai cu ursul, aparițiile Spânului, probele peștelui).

Specificul **fantasticului** este dat de faptul că în «Povestea lui Harap-Alb» fuziunea dintre real și imaginar atinge desăvârșirea. Tzvetan Todorov consideră că una dintre condițiile fantasticului pur este perfectă împletire a straniului cu miraculosul. În «Povestea lui Harap-Alb» predomină miraculosul. De pildă, când eroul vede calul răpciugos nu-și poate stăpâni uimirea și doar elementul miraculos îl convinge pe protagonist: «Calul se și scutură de trei ori».

Elementul fantastic intervine în episodul cu salatele. Sfânta Duminică, spre exemplificare, pune în mișcare practici ale medicinei populare. Dar, ea nu crede numai în efectul somnoroasei și îl sfătuiește pe Harap-Alb să ia și pielea ursului dată de tatăl său.

Gerilă, Ochilă și ceilalți tovarăși, și ei personaje fantastice, aderă la o tipologie fabulos-mitică, sugerând sfera cunoașterii limitate, ei sunt gigantici, reprezintă expresia alegorică a unor impulsuri. În cazul schițelor de portret ale celor cinci tovarăși năzdrăvani, punctul de sprijin îl constituie trimiterea la ființa umană: «dihanie de om», «namilă de om», element ce ține de realism.

Limbajul lui Creangă este tipic humuleștean. De pildă, Gerilă e poreclit Buzilă, căci are «buzoaie groase». Arta narațiunii se conturează cu totul aparte în proza lui Creangă prin ritmul rapid al povestirii, prin dialogul dramatizat, prin umorul

debordant, realizat cu jovialitate și prin oralitatea stilului, dată, mai ales, de erudiția paremiologică («Cine poate, oase roade, cine nu, nici carne moale»).

Ca orice basm, «Povestea lui Harap-Alb» ilustrează o altă lume decât cea reală, **personajele** fiind împărați și crai, Sfânta Duminică, animale și găze fermecate, eroi cu trăsături fabuloase, alături de personaje realiste aduse de Ion Creangă din Humuleștiul natal, ceea ce-i conferă acestei creații originalitate inconfundabilă.

Basmul cultivă **înalte principii morale** ca adevărul, dreptatea, cinstea, prietenia, ospitalitatea, generozitatea, curajul, vitejia prin personaje pozitive și condamnă nedreptatea, răutatea, minciuna întruchipate de zmei, balauri sau spâni.

Harap-Alb, personaj principal și eponim, protagonistul basmului, este fecior de crai, un Făt-Frumos din basmele populare, milos și ascultător, ca un flăcău din Humulești.

Din punct de vedere al **statutului social**, protagonistul este privilegiat, fiind fiul unui crai și mezinul familiei, pe parcursul basmului, acesta devenind o slugă pentru Spânul viclean. Din acest moment asistăm la procesul de maturizare a personajului. Din punct de vedere **moral și psihologic**, fiul de crai are o inimă bună și este mai curajos decât frații săi, dar naiv și ușor de manipulat. Toate probele la care a fost supus de-a lungul basmului sunt încercări de șlefuire a caracterului său.

Personajul este reliefat prin **caracterizare directă** (făcută de scriitor sau de alte personaje) sau **indirectă**, prin acțiuni, cuvinte, comportament, gesturi, precum și prin modalitățile de expunere (narațiunea, descrierea și dialogul), care au rolul de a individualiza.

Fiul cel mic al împăratului are un destin, pe care Sfânta Duminică îl dezvăluie: «puțin mai este și o să ajungi împărat cum n-a mai fost altul pe fața pământului» (caracterizare directă).

Opimist, plin de încredere în sine că va izbuti în ceea ce gândea, se decide să plece la unchiul său, nu înainte de a-i cere tatălui său calul, armele și hainele cu care a fost mire, deoarece așa fusese sfătuit de Sfânta Duminică, drept urmare a milosteniei față de aceasta, trăsătură recunoscută și de batrână (caracterizare directă).

Se dovedește a fi impulsiv atunci când lovește calul slăbănog ce se repezise la tavă (caracterizare indirectă), dar care se va transforma ulterior într-un bun pedagog pentru fecior.

Tot funcție de caracterizare indirectă o deține secvența narativă în care, la pod, tatăl îmbrăcat în urs îi iese în cale, încercând să-l sperie, dar feciorul se năpustește asupra lui fără frică, dovedindu-și curajul în luptă. Aici, el se desparte de familie, de protecția oferită de tatăl său, care-l sfătuiește «să se ferească de omul roș, dar mai ales de cel spân» și-i dăruiește o piele de urs. Podul poate fi considerat, pe de altă parte, un simbol al trecerii între două lumi.

Harap-Alb ajunge robul propriilor sale greșeli prin întovărășirea cu Spânul care-i cere să jure credință și-l botează Harap-Alb. Acest nume (caracterizare prin onomastică) evidențiază dubla personalitate a protagonistului supus, având o identitate reală – fiu de crai – și una aparentă – slugă a Spânului. Numele complet constituie un oximoron, care, prin contrastul alb-negru, sugerează armonizarea defectelor și a calităților umane.

Fetele împăratului se îndoiesc de apropierea de rudenie cu Spânul pe care-l cred crud față de Harap-Alb, mai ales că acesta «are o înfățișare mult mai plăcută și seamănă a fi mult mai omenos» (caracterizare directă).

Trimis să o aducă pe fata Împăratului Roș, Harap-Alb ocrotește în drum nunta de furnici, primind în dar o aripă ce-i poate servi la nevoie; ajută albinele, făcându-le un «buștihan» pentru care primește, de asemenea, o aripă.

Spiritul mucalit nu-i lipsește lui Harap-Alb, atunci când îi întâlnește pe cei cinci monștri, personaje alegorice, pe care el, cu o intuiție admirativă, le recunoaște a fi: Gerilă, Flămânzilă, Setilă, Ochilă, Păsări-Lăți-Lungilă și pe care-i câștigă ca aliați. Aceștia au un rol foarte important, deoarece îl ajută pe fiul craiului în momente cruciale, câștigând «bătăliile» pentru el.

Harap-Alb cunoaște dragostea aprinsă pentru o fată de împărat, care vine, așadar, din aceeași lume cu el, pregătindu-l pentru căsătorie, unul dintre reperele finale ale devenirii sale.

De la adolescentul naiv, excesiv de încrezător în forțele proprii, el evoluează către tânărul chibzuit, înțelegător și cu discernământ din finalul basmului. Depășind cu bine toate probele, flăcăul demonstrează că e «soi bun» (G. Călinescu) prin valorile morale care compun codul comportamentului țăranesc: inteligența, bunătatea, perseverența, răbdarea, capacitatea de adaptare la diverse situații ale vieții.

Din punctul meu de vedere, Harap-Alb parcurge o fascinantă aventură inițiată, depășind limitele realului și ale imposibilului. El își învinge propria neputință de a stăpâni timpul și spațiul, dar învinge și forțele demonice.

Conchizând, ca reprezentant al forțelor binelui, protagonistul împrumută din înțelepciunea lumii în evoluția sa. Experiențele parcurse de erou evidențiază un destin excepțional.

În opinia mea, «Povestea lui Harap-Alb» este un text narativ, în care viziunea despre lume a povestitorului humuleștean susține faptul că omul bun își poate atinge scopurile vieții cu ajutorul virtuților morale.

În concluzie, «Povestea lui Harap-Alb», de Ion Creangă este un basm cult fantastic, cu caracter realist, «o oglindire a vieții în moduri fabuloase» (George Călinescu).

Fișă de lucru

Se dă textul:

- *Lipsește dinaintea mea, Spânule! Doar n-am venit pentru tine, ș-am venit pentru Harap-Alb, căci eleste adevăratul nepot al împăratului Verde.*

Atunci împăratul Verde și fetele sale au rămas încremeniți de ceea ce au auzit. Iar Spânul, văzând că i s-a dat vicleșugul pe față, se răpede ca un câne turbat la Harap-Alb și-i zboară capul dintr-o singură lovitură de paloș, zicând:

- *Na! Așa trebuie să pățească cine calcă jurământul! Dar calul lui Harap-Alb, îndată se răpede și el la Spân și-i zice:*

- *Păn-aici, Spânule!...*

(Ion Creangă, **Povestea lui Harap-Alb**, 1877)

1. Rezumați fragmentul în două-trei rânduri.
2. Identificați tipul de basm și perspectiva narativă, aducând cel puțin două trăsături.
3. Care sunt instanțele comunicării narative din fragmentul propus?
4. Precizați cărui moment al subiectului îi aparține fragmentul dat.
5. Comentați, în 3-5 rânduri, semnificația numelui personajului principal.
6. Realizați caracterizarea Spânului pe baza trăsăturilor desprinse din fragmentul citat (5-7 rânduri).
7. Redactați un text argumentativ, cu două argumente și două exemple, dintre care unul să fie din fragmentul dat, despre adevăr sau minciună (25-30 de rânduri).
8. Scrieți un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-un basm cult aparținând lui Ion Creangă sau să prezentați particularitățile de construcție a unui personaj din basmul de mai sus.

Extra-text

9. Prezentați, în minimum 50 de cuvinte, cum se conturează arta narațiunii în «Povestea lui Harap-Alb», de I. Creangă.
10. Vizionați filmul «De-aș fi... Harap Alb» (1965), regizat de Ion Popescu-Gopo și comparați-l, în minimum 200 de cuvinte, cu basmul cult «Povestea lui Harap-Alb» (1877), de Ion Creangă.

Lectură suplimentară

11. Citiți sau recitiți basmul cult și caracterizați un personaj secundar sau adjuvant, în minimum 50 de cuvinte.
12. Citiți cu atenție aprecierea critică aparținând lui George Călinescu, apoi comentați-o, în minimum 100 de cuvinte:
«*Povestea lui Harap-Alb* e un chip de a dovedi că omul de soi bun se vedește sub orice strai și la orice vârstă».
(George Călinescu, «Ion Creangă», 1964)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 1

B. Nuvela psihologică **«Moara cu noroc», de Ioan Slavici**

Dezvoltarea temei:

Ca specie, **nuvela**, termen provenit din franțuzescul «nouvelle» – «noutate, nuvelă» și italianul «novella» - «noutate», este o operă epică, în proză, cu un singur fir narativ și o intrigă riguros construită, urmărind un conflict unic, concentrat, personajele nu sunt numeroase, fiind caracterizate succint, în funcție de contribuția lor la desfășurarea acțiunii.

«**Moarca cu noroc**», de Ioan Slavici este o **nuvelă psihologică și realistă** care se remarcă prin complexitatea personajului principal, prin compoziție, prin observație psihologică și socială, pe parcursul întregii opere urmărindu-se evoluția psihologică a personajului principal, Ghiță, accentul fiind plasat pe conflictul interior al protagonistului, care trăiește o dramă generată de contradicția dintre dorința de înavuțire și aceea de a-și păstra integritatea. Nuvela este de factură realistă, fapt pus în evidență de tehnica înlănțuirii cauzale și temporale și de surprinderea relațiilor capitaliste, incipiente în satul transilvănean.

Realismul este curentul literar apărut în secolul al XIX-lea (Franța), având ca principiu de bază reflectarea verosimilă a realității, în datele ei esențiale, obiective.

Nuvela a apărut în volumul de debut «**Novele din popor**», din **1881**, fiind alcătuită din 17 capitole, înlănțuite în ordinea cronologică a desfășurării acțiunii și integrate de cuvintele rostite de bătrână la începutul și la finalul operei. George Călinescu, în «Istoria literaturii române de la origini până în prezent» (1941), afirmă că «e o nuvelă solidă, cu subiect de roman».

Tema nuvelei o reprezintă consecințele nefaste ale setei de înavuțire, de unde și caracterul ei moralizator. Tema dominantă a nuvelei e cea socială, alături de care mai sunt întâlnite și cea a morții și a iubirii. Ea se bazează pe concepția lui Slavici, conform căreia dorința de îmbogățire îl transformă radical pe om, îi înveninează viața, produce lucruri rele și îl duce la decădere, la degradare morală.

Titlul nuvelei se referă la locul unde se petrece acțiunea: o moară aflată într-o vale, la o răscruce de drumuri, numai bună pentru a primi călătorii obosiți, doritori de a face un popas pentru odihnă. Cu timpul, lângă moară s-a făcut un han, la care să poposească drumeții.

Acțiunea se desfășoară într-un spațiu și un timp bine precizate: în ținuturile din zona Aradului, lângă Șiria și Ineu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Incipit – Final. La început, moara se dovedește a fi «cu noroc» pentru Ghiță și familia sa, pentru că totul le merge bine și sunt fericiți. După apariția lui Lică Sămădăul, situația se schimbă și, încetul cu încetul, locul acela devine nefavorabil, un loc al pierzaniei, pentru că relațiile dintre Ghiță și membrii familiei se înrăutățesc pe zi ce trece. Acolo se petrec mai multe nenorociri, ca distrugerea familiei, uciderea Anei și a lui Ghiță. În final, moara este un adevărat loc blestemat, nemaifiind «cu noroc», ci «cu ghinion», un spațiu al degradării morale, al prăbușirii.

Subiectul ar putea fi rezumat astfel: cizmarul Ghiță arendează cârciuma și hanul de la «Moara cu noroc», pentru ca, strângând bani buni, să-și poată deschide în câțiva ani, la oraș, un atelier mare. Lică îi condiționează rămânerea la han de colaborarea în afacerile lui necurate. Cârciumarul nu acceptă initial, nici nu refuză, însă jefuirea unui arendaș și asasinarea unei femei în preajma hanului îl implică în ochii oamenilor și ai justiției. Ghiță devine asociatul lui Lică, dar numai pentru a-l da pe mâna jandarmilor. Hotărârea lui, fermă la început, pare a slăbi, moleșită de patima banului ușor câștigat și de o spaimă insinuată. Voind să-l vindece de orice duplicitate nedecisă, Lică îl convinge să-i lase pentru o seară nevasta. Ghiță acceptă, plecând după jandarmi. La întoarcere nu-l mai găsește pe Lică și atunci își omoară soția. Lică se răzbună, dând ordin să fie împușcat, ca să nu se afle nimic, apoi se sinucide, lovindu-se cu capul de un stejar, neputând accepta umilința capturării de către Pinteja jandarmul. Focul care mistuie «Moara cu noroc» are menirea să purifice locul de un spirit malefic.

Mesajul de ansamblu al textului este că fiecare trebuie să răspundă pentru faptele sale.

O **secvență** memorabilă e fraza din debutul nuvelei aparținând bătrânei și sugerând cumpătarea, prudența, înțelepciunea: «Omul să fie mulțumit cu sărăcia sa, căci, dacă e vorba, nu bogăția, ci liniștea colibeii tale te face fericit». De altfel, bătrâna apare doar în momentele-cheie ale acțiunii, vorbele ei stând la baza întregii nuvele, aceasta conchizând în finalul operei: «Sâmțeam eu că nu are să iasă bine: da așa le-a fost data!...».

O altă **secvență** reprezentativă pentru temă este cea a **înfruntării dintre Ghiță și Lică**, începutul procesului de dezumanizare al lui Ghiță. După o discuție pe care o poartă cei doi, Ghiță merge la Arad să-și cumpere două pistoale și un câine pentru a se simți în siguranță. Acesta realizează că, dacă nu se va înțelege cu Lică, vor fi cauzate probleme. O a treia **secvență** reprezentativă pentru temă este **finalul** nuvelei: Ghiță se întoarce la Moară, și orbit de gelozie, își înjunghie soția, pe Ana, ca mai apoi să intre pe ușă Lică și Răuț, care-l împușcă-n ceafă pe Ghiță. Lică încercă să fugă de Pinteja Jandarmul, dar fără succes și sfârșește cu capul într-un butuc.

Scena depoziției și a judecării are rostul de a demonta mecanismul de pârgăhii al fatalității, al faptelor dirijate de mintea diabolică a unui om în stare să-l cuprindă în desfășurarea lui: Lică a jefuit și și-a creat un alibi, dar atât de puternic, încât sub pavăza lui mai poate înfăptui, nepedepsit, o crimă. Reușește, în același timp, să-și

inculpe dușmanii direcți, pe Săilă și pe Buză-Ruptă, și să-l treacă sub bănuială pe Ghiță. Totul se petrece în răstimpul unei zile și nopți, când Sămădăul pradă, ucide, îi lichidează pe dușmani, îl aservește pe Ghiță, îl dezarmează pe urmăritorul Pinte, făcându-l ridicol.

Slavici realizează **personaje** care au o viață interioară intensă, fiind capabile de emoții și sentimente puternice. El își înzestrează personajele cu calități și defecte, punându-le, uneori, în situații limită, când trebuie să aleagă între bine și rău. De asemenea, personajele acestei nuvele au parte de destine tragice (mai puțin, bătrâna și copiii) și sunt studiate de autor, mai ales, prin intermediul gândurilor și faptelor acestora.

Ghiță este personajul principal al nuvelei și unul dintre cele mai reprezentative personaje realiste din literatura română, impunându-se prin complexitate, dar și putere de individualizare. În cadrul nuvelei se urmărește transformarea lui sub influența setei de îmbogățire, Slavici dirijând destinul eroului prin mijloace psihologice profunde.

Personaj rotund, Ghiță devine, dintr-un simplu cizmar, cu o existență modestă, un cârciumar dominat de seducția banilor, sub influența distructivă a unui individ ca Lică Sămădăul, om rău și primejdios.

Statutul social al personajului se schimbă pe parcursul textului. Om harnic și cinstit, la început, bun meseriaș, blând și cumsecade, trudind pentru «fericirea familiei sale», Ghiță, personaj mobil, devine treptat «mai de tot ursuz», «pus pe gânduri», «nu mai zâmbea ca mai înainte», trăsături ce reies prin stilul indirect al naratorului.

Din punct de vedere **al statutului psihologic**, protagonistul are spirit de inițiativă, își face ușor relații, este prietenos și descurcăreț, dar statutul psihologic se schimbă din momentul în care intră în cârdășie cu Lică, devenind un avar și un corupt.

Statutul moral al personajului este conturat de viața simplă pe care acesta o ducea, iubirea și responsabilitatea pe care le avea față de familie, dar, mai apoi, influențat de Sămădău, acesta atinge pragul degradării umane, devenind neom și criminal, când își ucide propria soție.

Drama lui Ghiță se dezvoltă, în mod **indirect**, prin acțiune și prin gândurile personajului și în mod **direct**, prin observațiile celorlalte personaje.

Ghiță pleacă din lumea satului către oraș, părăsind «coliba», simbol al liniștii patriarhale și oprindu-se la «Moara cu noroc». El parcurge un drum simbolic, lasă în urmă sate și locuri bune și apoi coboară către un popas unde «locurile sunt rele». Acest spațiu îl dezumanizează pe Ghiță, iar cârciuma se va dovedi, ea însăși, un simbol al pierzaniei, nu al protecției, ca la Mihail Sadoveanu.

Naratorul obiectiv, omniscient și omniprezent surprinde gesturile și gândurile personajului, toate trădând starea de nesiguranță, de teamă și suspiciune. Ghiță merge la Arad să-și cumpere două pistoale, își face rost de doi câini și-și angajează o slugă

credincioasă. Toate acestea atestă o stare de tensiune, iar o asemenea situație îl înstrăinează de propria familie.

Autocaracterizarea ilustrează dorința lui Ghiță de a se autodisculpa. Acest fapt evocă un fond de umanitate încă nealterat: «Iartă-mă, Ana! Iartă-mă cel puțin tu, căci eu n-am să mă iert cât voi trăi pe fața pământului...». Într-un alt moment, sărutându-l pe unul dintre copii, mărturisește: «Sărmanilor mei copii, voi nu mai aveți un tată om cinstit. Tatăl vostru e un ticălos».

Monologul interior – autocaracterizarea evidențiază efortul personajului de a justifica pentru sine complicitatea cu Lică: «Așa m-a lăsat Dumnezeu. Ce să-mi fac, dacă e ceva în mine mai tare decât voința mea?».

Caracterizarea indirectă pune în lumină momentul culminant al degradării morale a lui Ghiță: de sărbătoarea Paștelui, acesta o ucide pe Ana. Gestul ar putea avea explicația în gelozia și furia generată de faptul că Ana și-a petrecut noaptea cu Lică. Însă, protagonistul însuși o aruncase drept momeală în cursa în care dorea să-l prindă pe Sămădău. Cărciumarul este împușcat și el de Răuț, la porunca lui Lică.

În opinia mea, valoarea deosebită a acestei nuvele constă în modul de realizare a personajelor, în frunte cu Ghiță, în analiza psihologică ce pornește de la descrierea generală a stărilor psihice, spre a ajunge la observații de mare finețe.

Stilul. Opera lui Ioan Slavici are un profund caracter popular, atât prin tematică, prin concepția morală, cât și prin dragostea lui pentru sufletul omenesc. El este un adevărat maestru în construirea dialogurilor și a monologurilor interioare, prin care sondează sufletul omenesc, analizează reacțiile, trăirile interioare, gândurile personajelor.

Deși a fost acuzat de folosirea excesivă a regionalismelor, stilul lui Slavici are o oralitate asemănătoare cu aceea a lui Creangă, dând impresia de «spunere» a întâmplărilor în fața unui auditoriu, fie prin exclamații sau interogații retorice, fie prin proverbe și zicători.

În concluzie, «Moara cu noroc», de Ioan Slavici, o nuvelă realistă și psihologică, evidențiază o lume complexă căreia normele etice îi dau sensul, iar arta scriitorului ardelean de a construi dialogul și monologul interior și de a analiza gândurile și trăirile interioare ale personajelor rămâne remarcabilă.

Fișă de lucru

Se dă textul:

Luni pe la prânz focul era stins cu desăvârșire și zidurile afumate steteau părăsite, privind cu tristeță la ziua senină și înveselitoare.

Din toate celelalte nu se alesese decât praful și cenușa: grinzi, acoperământ, dușumele, butoaie din pivniță, toate erau cenușă, și numai pe ici, pe colo se mai vedea câte un cărbune stins, iară în fundul gropii, care fusese odinioară pivniță, nu se mai vedeau decât oasele albe ieșind pe ici, pe colo din cenușa groasă.

Bătrâna ședea cu copiii pe o piatră de lângă cele cinci cruci și plângea cu lacrimi alinătoare.

- Se vede c-au lăsat ferestrele deschise! zise ea într-un târziu. Sămțeam eu că nu are să iasă bine: da așa le-a fost data!...

Apoi ea luă copiii și plecă mai departe.

(Ioan Slavici, **Moara cu noroc**, 1881)

1. Rezumați fragmentul în două-trei rânduri.
2. Identificați tipul de nuvelă și perspectiva narativă, aducând cel puțin două trăsături.
3. Care sunt instanțele comunicării narative din fragmentul propus?
4. Precizați cărui moment al subiectului îi aparține fragmentul dat.
5. Comentați, în 3-5 rânduri, semnificația titlului.
6. Realizați caracterizarea bătrânei pe baza trăsăturilor desprinse din fragmentul citat (5-7 rânduri).
7. Redactați un text argumentativ, cu două argumente și două exemple, dintre care unul să fie din fragmentul dat, despre destinul omului (25-30 de rânduri).
8. Scrieți un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-o nuvelă aparținând lui Ioan Slavici sau să prezentați particularitățile de construcție a unui personaj din nuvela studiată.

Extra-text

9. Prezentați, în minimum 50 de cuvinte, cum se conturează stilul lui Ioan Slavici în nuvela «Moara cu noroc».
10. Vizionați filmul «La moara cu noroc» (1955), regizat de Victor Iliu și comparați-l, în minimum 200 de cuvinte, cu nuvela «Moara cu noroc» (1881), de Ioan Slavici.

Lectură suplimentară

11. Citiți sau recitiți nuvela studiată și caracterizați un personaj secundar, în minimum 50 de cuvinte.
12. Citiți cu atenție aprecierea critică aparținând lui George Călinescu, apoi comentați-o, în minimum 100 de cuvinte:
«*Moara cu noroc* e o nuvelă solidă, cu subiect de roman. Marile crescătorii de porci în pusta arădeană și moravurile sălbatece ale porcarilor au ceva din grandoearea istoriilor americane cu imense prerii și cete de bizoni».
(George Călinescu, «Istoria literaturii române de la origini până în prezent», 1941)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 1

C. Romanul obiectiv, interbelic «Ion», de Liviu Rebreanu

Dezvoltarea temei:

Romanul este o specie epică, în proză, de mare întindere, cu o acțiune complexă, desfășurată pe mai multe planuri, la care participă un număr mare de personaje, intriga fiind una complicată.

Liviu Rebreanu este creatorul romanului românesc modern, deoarece scrie **primul roman obiectiv din literatura română**, «Ion» (1920), și primul roman de analiză psihologică, «Pădurea spânzuraților» (1922). Alte romane ale lui L. Rebreanu sunt: «Adam și Eva» (1925), «Ciuleandra» (1927) și «Răscoala» (1932).

«**Ion**» este un roman realist-obiectiv prin omnisciența și omniprezența naratorului. Narațiunea este realizată la persoana a III-a, tonul fiind unul neutru și impersonal. Tehnica romanului este circulară, deoarece începe cu descrierea drumului spre satul Pripas și cu imaginea satului adunat la horă și se încheie cu imaginea satului adunat la sărbătoarea hramului noii biserici și descrierea drumului dinspre satul Pripas.

Realismul se remarcă în roman, în primul rând, prin descrierea realistă a satului și a drumului. Autorul se inspiră din amintirile din copilărie, satul Pripas din roman fiind, de fapt, satul Prislop, în care acesta a copilărit. De asemenea, întâlnim toponime care se pot corela cu realitatea: Someș, Cârlibaba, Cluj, Bistrița, Bucovina etc. Caracterul realist al romanului este surprins și prin pleiada de categorii sociale (țărani, intelectualii, preoțimea, autoritățile locale etc.), dar și prin coexistența unor personaje de naționalități diferite (români, unguri, țigani, nemți etc.).

Reperele temporale și spațiale sunt bine precizate: satul transilvănean Pripas, la începutul secolului al XX-lea.

Tematica romanului: prezentarea imaginii satului transilvănean la începutul sec. al XX-lea, alături de iubire sau de dorința de a avea pământ. **Titlul** operei reprezintă numele personajului principal, Ion, unul eponim, sugerând caracterul comun al numelui propriu.

Structură-compoziție: Din punct de vedere structural, romanul este împărțit în două părți: «Glasul pământului» (6 capitole) și «Glasul iubirii» (7 capitole). Numărul total de capitole (13) pare să insinueze ideea fatalității care guvernează destine. Cele două părți sintetizează cele două puncte forte ale subiectului: iubirea și dorința de a avea pământ. De asemenea, se poate remarca faptul că acțiunea se desfășoară pe două planuri care se întrepătrund: lumea țărănească și intelectualitatea satului. Criticii au

subliniat simetria romanului, care începe și se termină cu aceeași imagine a drumului, care intră și iese din satul Pripas. Se pot stabili paralelisme între capitolele romanului și numele lor: «Începutul» – «Sfârșitul», «Iubirea» – «Blestemul», «Nunta» – «Copilul». Toate cele trei modalități narative se întâlnesc în text.

Prezentarea a două secvențe relevante. Liviu Rebreanu se dovedește a fi un fin psiholog, **scena spânzurării Anei** fiind ilustrativă pentru realismul romanului: «Limba i se umflă, îi umplu gura, încât trebui s-o scoată afară. Apoi un fior o furnică prin tot corpul. Simți o plăcere grozavă, ameteitoare, ca și când un ibovnic mult așteptat ar fi îmbrățișat-o... Pe urmă toate se-ncâlciră». Scriitorul realist oferă o reprezentare veridică a realității.

O **altă scenă** sugestivă este aceea în care protagonistul se apleacă și **sărută pământul**: «și coborî fruntea și-și lipi buzele cu voluptate de pământul ud». O asemenea atitudine justifică obsesia lui Ion de a obține pământ mult.

Personajele se află în relații conflictuale și sunt caracterizate prin cele două moduri cunoscute: directe și indirecte.

Ion este protagonistul operei, personaj eponim și realist, un personaj românesc memorabil, fiind construit prin procedeul basoreliefului (scoaterea personajului în evidență). El rămâne un personaj de referință în literatura română, concentrând tragica istorie a țăranului ardelean din primele decenii ale secolului al XX-lea.

Din punct de vedere al **statutului social**, acesta aparține clasei țăranilor săraci, categorie pe care o consideră înjositoare, motiv pentru care dorește să scape de această condiție. Din punct de vedere al **statutului psihologic**, personajul dezvăluie un caracter slab, având o obsesie față de pământ, care-i dictează viața. Din punct de vedere al **statutului moral**, Ion este lipsit de compasiune față de Ana, pe care o împinge spre sinucidere, este materialist, iubitor de avere, nepăsător față de cei din jurul său și iubitor de sine.

Chiar din prima scenă a romanului (la horă), Ion este **caracterizat direct** într-un registru stilistic colocvial, drept «iute și harnic ca mă-sa», voinic, dar sărac, ezitând între Ana și Florica. Duplicitar la horă, Ion «...strange la piept pe Ana cu mai multă gingășie, dar și mai prelung».

Caracterizarea indirectă, prin fapte, gesturi și atitudini, este prezentă permanent de-a lungul operei. Astfel, sunt evidențiate sentimentele lui Ion pe parcursul conflictelor pe care le antrenează lupta sa de a intra în stăpânirea pământurilor lui Vasile Baci. Protagonistul oscilează între brutalitate, ipocrizie și încântare. Seducerea Anei și împingerea acesteia la spânzurare indică o personalitate dominată de instincte. De altfel, George Călinescu arată că «nu din inteligență a ieșit ideea seducerii, ci din viclenie instinctuală, caracteristică oricărei ființe reduse».

Agresiv și răzbunător, Ion se simte frustrat, aflând că Florica se mărită. Odată stăpânit «glasul pământului», devine dominant «glasul iubirii», care va aduce sfârșitul

brutal. Ion este ucis de George cu o sapă, fapt simbolic pentru ideea tragismului destinului.

Înjosit de vorbele lui Vasile Baci, care îl numește «sărântoc», «tâlhar», «hoț» (**caracterizare direct realizată de alte personaje**), Ion hotărăște să se răzbune. Deși preotul îl dojenește, după bătaia cu George (**caracterizarte indirectă prin fapte**), în biserică, la sfârșitul slujbei, acesta nu renunță la planurile sale.

O **scenă** precum aceea a **nunții** pune în evidență, prin caracterizare indirectă, brutalitatea personajului: o privește cu indiferență pe Ana, jucând doar cu Florica. Maria Herdelea îl consideră băiat «cumsecade», «harnic», «isteț» (caracterizare directă), în timp ce preotul Belciug îi reproșează că este un «stricat, un bătăuș, un om de nimic...» (caracterizare directă). Pentru învățătorul Herdelea a fost cel mai iubit elev.

Autocaracterizarea evidențiază frământările sufletești, cu ajutorul monologului interior: «Mă moleșesc ca o babă năroadă. Parcă n-aș mai fi în stare să mă scutur de calicie... Las' că-i bună Anuța! Aș fi o nătăfleață să dau cu piciorul norocului pentru niște vorbe».

Lăcomia de pământ și dorința de răzbunare se manifestă în secvența epică în care acesta intră cu plugul pe locul lui Simion Lungu, deoarece fusese înainte al Glanetașilor (caracterizare indirectă).

Portretul moral al protagonistului este definit și în relația cu pământul, în fața căruia se simte ca un «vierme» și pe care îl vede ca pe un «uriaș», registrul stilistic fiind, de data aceasta, profund metaforic. Este semnificativă **scena** în care acesta se apleacă și **sărută pământul**, ce «de pe atunci i-a fost mai drag decât o mamă», ba chiar «mirosul pământului îi aprindea sângele».

După obținerea averii Ion se schimbă și mai mult: devine sigur pe sine, orgolios, chiar sfidător. El crede că i se cuvine totul: și pământul, dar și iubirea Floricăi, și, din această cauză, va avea parte de o moarte violentă.

În opinia mea, prăbușirea lui Ion este generată de o anumită mentalitate, aceea potrivit căreia familiile nu se fondează decât prin respectarea unor interese economice. Practic, Ion sfidează totul: «Nu mi-e frică nici de Dumnezeu».

Ana reprezintă imaginea tipică a femeii din satul românesc din acea perioadă: «două brațe de lucru, o zestre și o producătoare de copii» (G. Călinescu).

Celelalte personaje mai importante ale romanului sunt: **Florica, Vasile Baci, George Bulbuc, preotul Belciug și învățătorul Herdelea**.

Sub aspect **stilistic**, autorul preferă, după propria mărturisire din articolul «Cred» (1924), «expresia bolovănoasă», în locul «strălucirilor stilistice». Precizia,

concizia și sobrietatea stilului (stilul e anticalofil) sunt evidențiate ca trăsături ale operei realiste.

În opinia mea, prezentarea verosimilă a evenimentelor oferă iluzia realității, fapt susținut de stilul impersonal.

În concluzie, ca și Ghiță din «Moara cu noroc» de Ioan Slavici, Ion este dominat de nepotolită lăcomie și dorință rapidă de înavuțire, care duc la dezumanizare. Nu întâmplător, pentru George Călinescu «Ion nu e însă decât o brută, căreia șiretenia îi ține loc de deșteptăciune...».

Fişă de lucru

Se dă textul:

Se opri în mijlocul delniței. Lutul negru, lipicios, îi țintuia picioarele, îngreuindu-le, atrăgându-le ca brațele unei iubite pătimăse. Îi râdeau ochii, iar fața toată îi era scăldată într-o sudoare calmă de patimă. Îl cuprinse o poftă sălbatecă să îmbrățișeze huma, să o crâmpoțească în sărutări. Întinse mâinile spre brazdele drepte, zgrunțuroase și umede. Mirosul acru, proaspăt și roditor îi aprindea sângele.

Se aplecă, luă în mâini un bulgăre și-l sfărâmă între degete cu o plăcere înfricoșată. Mâinile îi rămaseră unse cu lutul cleios ca niște mănuși de doliu. Sorbi mirosul, frecându-și palmele. Apoi, încet, cucernic, fără să-și dea seama, se lăsă în genunchi, își coborî fruntea și-și lipi buzele voluptoase de pământul ud. Și-n sărutarea aceasta grăbită simți un fior rece, amețitor...

(Liviu Rebreanu, **Ion**, 1920)

1. Rezumați fragmentul în două-trei rânduri.
2. Identificați tipul de roman și al perspectivei narative.
3. Care sunt instanțele comunicării narative din fragmentul propus?
4. Explicați semnificația sintagmelor *Glasul pământului* și *Glasul iubirii*. Precizați din ce capitol este ales fragmentul de mai sus.
5. Comentați, în 3-5 rânduri, o figură de stil prezentă în propoziția: «Mâinile îi rămaseră unse cu lutul cleios ca niște mănuși de doliu».
6. Realizați portretul personajului pe baza trăsăturilor desprinse din fragmentul citat (5-10 rânduri).
7. Redactați un text argumentativ, cu două argumente și două exemple, dintre care unul să fie din fragmentul dat, despre importanța pământului în viața țăranului român (25-30 de rânduri).
8. Scrieți un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-un roman aparținând lui Liviu Rebreanu.

Extra-text

9. Prezentați, în minimum 50 de cuvinte, o modalitate de caracterizare a personajului, identificată în fragmentul de mai sus.

10. Vizionați filmul «Ion: Blestemul pământului, blestemul iubirii» (1980) și comparați-l, în minimum 200 de cuvinte, cu romanul «Ion», de Liviu Rebreanu.

Lectură suplimentară

11. Citiți sau recitiți romanul și caracterizați un personaj secundar, în minimum 100 de cuvinte.

12. Citiți cu atenție cele două aprecieri critice aparținând lui Eugen Lovinescu, respectiv George Călinescu, apoi comentați, la alegere, una dintre acestea, în minimum 150 de cuvinte:

«*Ion* e expresia instinctului de stăpânire a pământului, în slujba căruia pune o inteligență ascutită, o cazuistică strânsă, o viclenie procedurală și, cu deosebire, o voință imensă: nimic nu-i rezistă».

(Eugen Lovinescu, «Istoria literaturii române contemporane», 1928)

«*Ion* nu e însă decât o brută, căreia șiretenia îi ține loc de deșteptăciune... Nu din inteligență a ieșit ideea seducerii, ci din viclenia instinctuală, caracteristică oricărei ființe reduse».

(George Călinescu, «Istoria literaturii române de la origini până în prezent», 1941)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 2

A. Comedia

«O scrisoare pierdută», de Ion Luca Caragiale

Dezvoltarea temei:

Comedia este o specie a genului dramatic, în proză sau în versuri, în care se ironizează aspecte sociale sau defecte umane și care provoacă râsul prin surprinderea moravurilor sociale, a unor tipuri umane sau a unor situații neașteptate, având un final fericit și, deseori, un caracter moralizator.

Comedia «**O scrisoare pierdută**» este a treia din seria celor patru scrise de Caragiale, având premiera pe scena Teatrului Național din București la 13 noiembrie 1884 și fiind publicată ulterior în revista junimistă «Convorbiri literare» (1885). Aceasta vizează ironizarea vieții politice și a moravurilor, atrăgând atenția asupra adulterului, demagogiei, corupției și imoralității.

Comedia lui Caragiale poate fi încadrată în **clasicism**, prin critica moravurilor, caracterul satiric, prin susținerea valorilor clasice de bine, frumos, adevăr, căpătând astfel, și un scop didactic, moralizator. Totodată aceasta se încadrează în **realism**, având în vedere faptul că prezintă trăsături din societatea românească din secolul al XIX-lea. Caracterul realist al operei se conturează prin prezența unor aspecte ce țin de situații din viața reală: alegerile parlamentare și relațiile bazate pe corupție.

Tema: Încadrându-se în categoria comediilor de moravuri, prin satirizarea unor defecte omenești, piesa prezintă aspecte din viața politică (lupta pentru putere în contextul alegerilor pentru Cameră) și de familie (relația dintre Tipătescu și Zoe) a unor reprezentanți corupți ai politicianismului românesc.

O **secvență** reprezentativă pentru temă este cea a **pierderii scrisorii de amor**, care devine obiect de șantaj. Scrisoarea este scrisă de amantul lui Zoe, Tipătescu, iar destinatarul avea să fie Zoe, care, din neatenție, o pierde. Cetățeanul turmentat găsește această scrisoare și se pune să o citească sub lumina unui felinar, ca mai apoi, Cațavencu să i-o fure. Avocatul se folosește de scrisoare în scopul de a șantaja partidul aflat la putere, considerând că acest lucru îi va asigura câștigul poziției de deputat, amenințând cu publicarea ei în ziarul «Răcnetul Carpaților». În timpul haosului creat la alegeri, Cațavencu pierde pălăria în care ținea scrisoarea, iar aceasta este găsită, din nou, de Cetățeanul turmentat și înapoiată doamnei Zoe.

O altă **secvență** reprezentativă pentru temă este **finalul** textului, care surprinde viața politică prin apariția unui nou personaj, Agamemnon Dandanache, care a fost trimis de la centru, pentru ocuparea postului de deputat în orașul lui Trahanache. Invitat la masă de Zaharia, Dandanache povestește despre cum a ajuns să fie propus ca deputat, prin șantaj, în urma găsirii unei scrisori de amor. Acesta s-a folosit de aceeași formă de manipulare precum Cațavencu. Finalul este unul fericit pentru toate personajele, conflictele se rezolvă, iar marele pierzător este Cațavencu, care pierde

scrisoarea și este pus de Zoe să organizeze un banchet în cinstea noului deputat ales: Dandanache.

Titlul pune în evidență contrastul comic dintre aparență și esență. Pretinsa luptă pentru putere politică se realizează, de fapt, prin lupta de culise, având ca instrument al șantajului politic «o scrisoare pierdută» – pretextul dramatic al comediei. Articolul nehotărât din titlul piesei indică atât banalitatea întâmplării, cât și repetabilitatea ei.

Construcția subiectului dramatic: Ca orice operă dramatică, și comedia caragialiană «O scrisoare pierdută» urmărește o structură clasică, fiind împărțită în patru acte, alcătuite la rândul lor din scene.

Acțiunea comediei este plasată «în capitala unui județ de munte, în zilele noastre», adică la sfârșitul secolului al XIX-lea, în perioada campaniei electorale, într-un interval de trei zile. Timpul și spațiul nu sunt precis conturate.

În cele **patru acte** ale piesei, acțiunea se dezvoltă prin înlănțuirea secvențelor, chiar dacă intriga este anterioară întâmplărilor propriu-zise (Zoe pierduse deja scrisoarea). **Actul I** prezintă modul în care o scrisoare compromițătoare de dragoste trimisă de Ștefan Tipătescu lui Zoe Trahanache ajunge în mâinile adversarului politic, Nae Cațavencu. Acesta pune la cale un șantaj, amenințând că va publica în ziar scrisoarea, dacă nu primește sprijin politic din parte partidului condus de Zaharia Trahanache, în vederea alegerii lui în funcția de deputat. Cel de-**al doilea act** surprinde încercările celor implicați de a rezolva problema. Ședința în cadrul căreia urma să fie desemnat candidatul este prezentată în **actul al III-lea**. După discursurile lui Farfuridi și Cațavencu, o telegramă de la București anunță că deputatul ales este un necunoscut: Agamemnon Dandanache. În **actul final**, în urma agitației iscate, Cațavencu își pierde pălăria în căptușeala căreia ascunsese scrisoarea, pe care o găsește cetățeanul turmentat și pe care i-o înapoiază lui Zoe.

În construcția **incipitului**, Caragiale utilizează tehnica acumulării succesive, oferind informații incomplete publicului, cu scopul de a capta atenția acestuia. În acest sens, încă din prima scenă, Ghiță Pristanda îl informează pe Ștefan Tipătescu, prefectul județului, în legătură cu un document despre care adversarul lor politic, Nae Cațavencu, afirmase că îi asigură postul de deputat. Abia în scena a III-a, apariția lui Zaharia Trahanache lămurește misterul asupra scrisorii. În egală măsură, **finalul** este specific unei comedii, surprinzând rezolvarea conflictului exterior în momentul în care Zoe Trahanache își recuperează scrisoarea. Eroina îl pedepsește pe Cațavencu, obligându-l să organizeze petrecerea dată în cinstea celui ales în locul său, Agamemnon Dandanache.

Conflictul dramatic principal constă în confrunarea pentru puterea politică a două forțe opuse: reprezentanții partidului aflat la putere (prefectul Ștefan Tipătescu, Zaharia Trahanache, președintele grupării locale a partidului și Zoe, soția acestuia) și gruparea independentă constituită în jurul lui Nae Cațavencu (avocat ambițios și proprietar al ziarului «Răcnetul Carpaților»), susținut de Ionescu, Popescu, Petcu, Popa Pripici și Zapisescu. **Conflictul secundar** este reprezentat de grupul Farfuridi – Brânzovenescu, care se teme de trădarea prefectului.

Personajele din comedii au trăsături care înlesnesc încadrarea lor tipologică, Caragiale fiind considerat cel mai mare creator de tipuri din literatura română: tipul încornoratului (Zaharia Trahanache), tipul primului-amorez și al donjuanului (Ștefan Tipătescu), tipul cochetei și al adulterinei (Zoe Trahanache), tipul politic și al demagogului (Tipătescu, Cațavencu, Farfuridi, Brânzovenescu, Trahanache, Dandanache), tipul cetățeanului (Cetățeanul turmentat), tipul funcționarului (Ghiță Pristanda), tipul confidentului (Pristanda, Tipătescu, Brânzovenescu), tipul raisonneurului (Pristanda).

Nae Cațavencu este unul dintre personajele comediei «O scrisoare pierdută», de I.L. Caragiale. În ciuda caracterului realist al construcției dramatice, eroul caragialian nu depășește limitele tipologiei demagogului care aspiră să deturneze autoritatea printr-o retorică goală, fapt ce prejudiciază profunzimea conflictelor care îl animă.

Pe de o parte, în ceea ce privește **statutul socio-profesional** al eroului, Nae Cațavencu este un avocat ambițios, proprietar al ziarului «Răcnetul Carpaților», lider al grupării independente, opuse partidului aflat la putere.

Pe de altă parte, psihologia protagonistului este slab conturată, accentul nefiind pus pe conflictele interne ale eroului, ci pe comportamentele deviante, ușor de observat în dinamica relațiilor dintre personaje. Din punct de vedere **psihologic**, personajul este incult și nu dă dovadă de aptitudini intelectuale, la fel ca toate celelalte personaje ale operei.

Adresându-se lui Pristanda cu trufie și superioritate, Cațavencu insistă asupra relației de complicitate cu Zoe, soția unuia dintre cei mai importanți oameni politici ai județului. Bizar este că, apelând la trucul scrisorii, Cațavencu va ajunge la o situație de compromis, Zoe Trahanache cerându-i să conducă festivitatea pentru alesul politic.

Modalitățile de caracterizare a personajului sunt diverse și surprind tipologia demagogului ambițios, al cărui discurs epatează prin inconsecvență și lingușeală.

În primul rând, în ceea ce privește **caracterizarea directă**, încă de la început lista de personaje ni-l înfățișează pe Nae Cațavencu drept «avocat, director proprietar al ziarului *Răcnetul Carpaților*, prezident-fondator al Societății enciclopedice-cooperative *Aurora economică română*». **Statutul moral** al personajului se definește chiar prin tipologia pe care o reprezintă tipul demagogului, al politicianului lipsit de etică: Cațavencu fură, șantajează, manipulează, minte fără scrupule și fără mustrări de conștiință.

Caracterizarea directă a personajului se realizează atât prin vorbele **celorlalți** («mișel», «nebun», «canalie»), cât și, mai ales, prin **autocaracterizare**: «Vreau ceea ce merit în orașul ăsta de gogomani unde eu sunt cel dintâi... între frunzașii politici».

În al doilea rând, **caracterizarea indirectă** reiese din gesturi, atitudine, comportament, limbaj, relația cu alte personaje etc.

Limbajul eroului denotă incultură și demagogie. De exemplu, Cațavencu crede că a fi capitalist înseamnă să locuiești în capitală și e convins că «industria română e admirabilă, e sublimă, dar lipsește cu desăvârșire».

Ilustrativă este **scena** discursului din actul al III-lea, în care Cațavencu vorbește mult, joacă teatru, dar nu spune, în schimb, nimic.

Încadrarea în tipologie este susținută și prin faptele personajului, rezultând imoralitatea și fățarnicia acestuia. El fură bani din fondurile asociației, îl îmbată pe cetățeanul turmentat și îi ia scrisoarea, vrea să obțină o funcție politică în urma unui șantaj, iar în final își schimbă radical comportamentul, acceptând să organizeze festivitățile date în cinstea lui Dandanache.

Relația dintre Cațavencu și Zoe Trahanache denotă caracterul ambivalent al avocatului. Dacă la început, când are scrisoarea, afișează o atitudine superioară și o umilește pe Zoe prin șantaj, în final, pierzând biletul compromițător, se arată sleit, cade în genunchi și își cere iertare.

Din autocaracterizare reiese firea duplicitară a eroului, în ciuda dorinței de a arăta direcția și transparența acțiunilor sale: «mie-mi place să joc scurt, scurt», obținând, deci, rezultate imediate și precise, cu un câștig sigur.

În egală măsură, caracterizarea realizată de alte personaje dezvăluie diverse trăsături ale eroului, care sugerează complexitatea lui. Astfel, Pristanda îl consideră «mare pișicher! Strașnic prefect ar fi acesta!», în vreme ce Tipătescu îl numește fie «mizerabile!», fie «mișelule!», însă reușește să păstreze aparențele unui dialog civilizat.

În **scena** finală, Cațavencu i se adresează lui Tipătescu încet, fapt ce subliniază nu doar falsa prietenie și demagogia, ci și complicitatea ironică: «Să mă ierți și să mă iubești (expansiv) pentru că toți ne iubim țara, toți suntem români!.. mai mult sau mai puțin onești!». Tot acum Cațavencu, «foarte amețit, împleticindu-se-n limbă, dar tot îngrășându-și silabele», devine exponentul comicului de limbaj: «Fraților! (Toți se-ntorc și-l ascultă.) După lupte seculare, care au durat aproape treizeci de ani, iată visul nostru realizat!».

În **opinia mea**, prin dialogul alert, prin modalități diverse de caracterizare directă și indirectă, Cațavencu devine exponentul unui orizont identitar care ascunde nu doar tare, ci și ambiții tipic umane, iar personajul devine astfel veridic, în ciuda slăbiciunilor sale.

Ca o particularitate a operei dramatice a lui Caragiale, regăsim prezența mai multor **tipuri de comic**, ce acționează simultan: comicul de situație, de moravuri, de caracter, de limbaj, de nume. Comicul de limbaj se manifestă atât prin greșeli de exprimare care arată incultura personajelor, cât și prin pretențiile false ale acestora de a etala o educație înaltă. Acest tip de comic e și o modalitate indirectă de caracterizare a personajelor. De exemplu, Ghiță se laudă că e «scrofulos la datorie» - confuzie paronimică. O altă sursă a comicului de limbaj sunt și ticurile verbale (Trahanache – «aveți puținică răbdare»; Ghiță – «curat»).

În **concluzie**, opera literară caragialiană «O scrisoare pierdută» se încadrează în specia dramatică a comediei prin prezența comicului și a ironiei, a finalului fericit, dar și prin apelul la personaje care întruchiează tipuri umane ale căror trăsături de caracter devin repere și surse ale comicului.

Fișă de lucru

Se dă textul:

Tipătescu (vine amețit și împleticindu-se din fund și cade pe un scaun cu capul în mâini): *Ce să fac? Ce să fac? Și nu mai vine Ghiță!...*

Zoe (ieșind din dreapta misterios și coborând repede lângă el): *Fănică! Fănică!*

Tipătescu (ridicându-se iute): *Zoe!... Știi?*

Zoe (dezolată): *Știu! Sunt nenorocită, Fănică. Știu... am fost dincolo în odaie, am intrat pe scărișica din dos... Am venit numaidecât după Zaharia. N-am avut curaj să dau ochii cu el, măcar că nu crede... Am auzit tot, tot, tot. Sunt nenorocită, Fănică... Când a plecat Ghiță l-am chemat dincolo (Tipătescu înțelege), i-am spus tot: numai el ne poate scăpa.*

Tipătescu: *De unde aflaseși?*

Zoe: *Eu am știut numaidecât după Zaharia... Uite!... (îi dă o scrisoare. Scena aceasta se face cu multă nervozitate.)*

(Ion Luca Caragiale, **O scrisoare pierdută**, 1885)

1. Rezumați fragmentul în două-trei rânduri.
2. Identificați specia literară. Prezentați două trăsături ale acesteia, cu exemple din fragmentul dat.
3. Precizați tema predominantă a fragmentului citat.
4. Comentați, în 2-3 rânduri, ultima replică din fragmentul dat.
5. Identificați o modalitate de realizare a comicului în fragmentul propus.
6. Comentați, în 3-5 rânduri, rolul notațiilor autorului în acest fragment.
7. Caracterizați, în 3-5 rânduri, unul dintre cele două personaje prezente în fragmentul dat.
8. Redactați un text argumentativ, cu două argumente și două exemple, dintre care unul să fie din fragmentul propus, iar celălalt din experiența voastră culturală sau personală, despre infidelitate (25-30 de rânduri).
9. Scrieți un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-o comedie aparținând lui Ion Luca Caragiale.

Extra-text

10. Comentați, în minimum 100 de cuvinte, afirmația academicianului Eugen Simion: «Ion Luca Caragiale este un mare creator, opera lui e vie, limbajul lui este încă actual și modelele lui de existență continuă să funcționeze într-o oarecare măsură. Mai ales în viața politică».

11. Mergeți la teatru și priviți piesa «O scrisoare pierdută». Comparați-o, în minimum 200 de cuvinte, cu opera literară.

Lectură suplimentară

12. Prezentați, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

Actul I, Scena III.

Guliță: *Cine mă cheamă?... nineaca!*

Safta: *Ce este?... Ce este?*

Șarl: *Qui diable?... Ah! madame!...*

Ion: *Aud, cucoană... Iaca, ia...*

Chirița: *Da veniți azi de mă coborâți de pe cal... Ce,*

Doamne iartă-mă!... ați adormit cu toții?

(Ion se pune dinaintea calului și-l apucă de zăbale ca să-l ție. Ceilalți se adună împrejurul Chiriței.)

(Vasile Alecsandri, Chirița în provincie)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 2

B. Romanul mitic și tradițional «Baltagul», de Mihail Sadoveanu

Dezvoltarea temei:

Creația sadoveniană traversează aproape un veac de literatură română, de la începutul secolului al XX-lea, la perioada interbelică sau la momentele de profunde frământări de după cel de-al Doilea Război Mondial, având «**realismul** unui Balzac și melancolia unui **romantic**» (George Călinescu).

Baltagul (1930) a fost scris în numai 17 zile, romanul aflându-se în prim-planul creațiilor sadoveniene. Mulți contemporani au considerat *Baltagul* expresia romanescă a *Mioriței*.

Putem considera «Baltagul» un roman polimorf, realist și simbolic în același timp. Discursul epic este linear, axat mai ales pe tema călătoriei explorative, care are ca scop căutarea, cunoașterea, inițierea, confruntarea, adevărul, justiția, datoria. Dacă avem în vedere motivul adevărului, romanul își dezvăluie o alcătuire în trepte. Motivul căutării și al cunoașterii se dezvoltă într-o structură labirintică. Acțiunea este dispusă într-un plan real, social și unul mitic. *Baltagul* este un roman al lumii arhaice, al păstorilor, care luptă pentru a-și apăra normele etice și care se confruntă cu noile forme de viață socială.

Romanul este **tradițional-mitic**, întrucât are ca surse de inspirație balade populare, de la care Sadoveanu preia idei și motive mitologice românești, în frunte cu «Miorița», în «Baltagul» regăsindu-se din baladă tema, motivul, conflictul, discursul epic, concepția asupra morții.

Marile **teme** se regăsesc aici: viața pastorală, natura, miturile, iubirea, arta povestirii, înțelepciunea.

O primă **secvență** reprezentativă pentru temă este cea în care **Vitoria Lipan se decide să plece cu băiatul ei, Gheorghiță, după tatăl său** pentru a vedea ce se întâmplă cu el, de ce lipsește atât de mult de acasă. Aceasta își vinde agoniseala pentru a avea bani de drum, o lasă pe fata ei, Minodora, la mănăstire, duce banii rămași la părinte și îi spune argatului Mitrea ce să facă, cât lipsește. Îi comandă fiului un baltag, pe care-l sfințește și pentru ea își ia o armă, ca să se apere.

O a doua **secvență** semnificativă din «Baltagul» este **călătoria** care conturează realismul romanului, prin drumul pe care-l parcurge. Nevasta întreabă despre bărbat peste tot, pe la toate hanurile, pe toți oamenii iviți în cale, însă nimeni nu l-a mai văzut. La Călugăreni află că Nechifor nu mai fusese de «astă-toamnă».

Titlul numește obiectul eponim, baltagul, secure, topor cu două tăișuri, armă simbolică și magică menită să împlinească dreptatea.

Subiectul. Romanul e structurat în 16 capitole.

În «Baltagul» se creionează monografia satului de munte. În viața acestei societăți arhaice, biserica și practica magică coexistă. Înaintea plecării în căutarea celui dispărut, Vitoria se supune unui ritual de purificare. Refuză mâncarea, postește douăsprezece vineri, pregătindu-se pentru trecerea într-o existență spirituală.

Eroina întreprinde, de fapt, două călătorii, prima fiind pregătitoare. Împreună cu fiulei, cea care va păși treptele adevărului, merge la mănăstirea de pe malul Bistriței și se închină la Sf. Ana. Apoi merge la Piatra Neamț, unde slujbașul stăpânirii îi confirmă adevărul.

Călătoria cea adevărată, explorativă, se pornește în zilele lui martie, străbătând invers linia transhumanței. La începutul firului, călătorii sunt însoțiți de cârciumarul David care își dă seama că pelerinajul hermeneutic și justițiar trebuie să urmeze un traseu labirintic: *„Vra să zică, dumneata ai pornit cu gând să întârzii, să cauți, să umbli cotind’*. Primul nod al firului labirintic este la Bicz, unde hangiuul își amintește de Nechifor. Urmele sunt găsite și la Călugăreni, apoi la Fărcașa. Drumul morții se confruntă cu viața: la Borca, în calea drumeților apare o cumetrie, iar la Cruci, o nuntă. Reținem amănuntul etnografic. Firul se reînnoadă la Vatra Dornei. Acolo Nechifor Lipan cumpărase în noiembrie trecut trei sute de oi. De acum înainte apar trei ciobani. Chipul unuia dintre ei rămâne în amintire, deoarece are buza despăcată, detaliu ce semnaleză natura malefică și infernală a personajului. La hanul de la Broșteni aflăm că ciobanii au trecut spre Gura Negrei. Urma acestora este regăsită la Borca, apoi la Sabasa. După popasul de la Crucea Talienilor, Vitoria a coborât pe celălalt versant al muntelui, în satul Suha. Examinând itinerarul final, recunoaștem și aici simbolul labirintului. Labirintul, cu drumurile sale șerpuite, reprezintă Regatul Morții, linia șerpuitoare amintește curgerea continuă a vieții spre moarte și a morții spre viață. Vitoria pornește în căutarea soțului, din interior, din întuneric, pentru a ajunge în exterior, unde se află lumina.

În mod interesant, **numele labirintului** vine și de la **grecescul** *labrys*, **secure cu două tăișuri, deci baltag. Labirintul** este casa securii duble. Armele cu două tăișuri sugerează dualitatea, fiind un simbol al vieții și al morții. Drumul eroilor acestui epos păstoresc, Vitoria și Gheorghită, se desfășoară de la răsăritul la apusul soarelui. Privirea lor este mereu ațintită asupra imaginii solare. **Traseul lor reprezintă simbolic drumul soarelui**, el are o funcție sacrală, este un itinerar cosmic.

Dacă interpretăm arhetipal și simbolizăm, Calistrat Bogza, poreclit Iepure, are acest rol al monstrului, chiar dacă detaliul fizic nu ne trimite cu gândul la minotaur. În mitologia românească iepurele este vestitor al nenorocirii, al morții. Ajunsă la Suha, Vitoria iese din întuneric, știe adevărul cu certitudine. Asasinii sunt Calistrat Bogza și Ilie Cuțui. Dar adevărul trebuie demonstrat. Este ajutată de Iorgu Vasiliu, cârciumarul din Sabasa, și de cucoana Măria, soția sa. În satul Sabasa îl găsește în curtea unui gospodar pe Lupu, câinele lui Lipan, care o călăuzește în râpa unde descoperă oasele risipite și hainele lui Nechifor. În zilele următoare, femeia își îndeplinește datoria, face

tot ce datina îi cere față de cel mort. Înainte de final, mobilul mișcării labirintice este expus rezumativ: „*Avea de căutat, de găsit și de rânduie*”.

Ritualul înmormântării este vechi și aparține fondului autohton. El are funcție integratoare. Carul funebru este împodobit cu cetină, bradul fiind arborele vieții veșnice. Pe lângă preoți, apar bocitoare și bărbați cu buciume, o bătrână are la îndemână „*sulurile de pânză pentru datina podurilor*”. Un element de ritual este și „*găina neagră care se dă peste groapă*”.

Punctul culminant al acțiunii este plasat în scena parastasului, unde Vitoria Lipan conduce din fundal, cu inteligență și tenacitate, ancheta spre deznodământul care aduce moartea asasinului. La mănăstire o vedem pe Vitoria „*așteptând umilită*”. La prefectura din Piatra are „*înfățișare încruntată și dușmănoasă*”, soției lui Iorgu Vasiliu îi răspunde cu „*umilință*”, în timpul convorbirii cu subprefectul „*stătea umilită*”. Cei din Suha gândesc că „*muierea asta străină umbla cu pilde și răutăți*”. Această umilință și îndârjire mută înmagazinează o mare sete de răzbunare. Femeia are aceste reacții, fiindcă legile nescrise ale demnității nu au fost respectate. Energia ei sufletească este mobilizată în numele dreptății. Mandatul ei este etic. Ucigașul trebuie eliminat, căci a încălcat normele morale ale colectivității.

Vitoria Lipan este un personaj justițiar. Poate fi considerată, în același timp, o eroină tragică, ea fiind un caracter cristalizat care are ca dominantă statornicia, consecvența.

Pentru G. Călinescu, Vitoria este „un Hamlet feminin”. Pe de altă parte, nu ar fi „o individualitate, ci un exponent al speței” (*Istoria literaturii române...*).

În lucrarea Mihail Sadoveanu. *Fascinația tiparelor originare*, Constantin Ciopraga amintește că această munteancă înmagazinează experiența milenară a unei lumi de păstori, ea descifrează psihologia oamenilor, citește semnele timpului, în concepția ei despre lume, tradițiile au un rol hotărâtor.

Din punct de vedere al **statutului social**, Vitoria Lipan este un personaj feminin puternic. Ea este soția lui Nechifor Lipan, un cioban care dispare în munți în căutarea baltagului, simbol al puterii și autorității masculine. Deși este o femeie simplă, eroina deține un statut social ridicat în comunitatea în care trăiește. Ea este respectată și admirată de cei din jur datorită înțelepciunii, curajului și responsabilității sale. Vitoria Lipan are și un **statut psihologic** puternic, căci nu se lasă doborâtă de provocările vieții. Chiar și în fața pierderii soțului, Vitoria rămâne calmă și determinată să-l găsească pe Nechifor, fiind un exemplu de a face față situațiilor dificile, cu demnitate și curaj. De-a lungul romanului, Vitoria Lipan demonstrează un **statut moral** înalt. Ea este o femeie dreaptă și corectă, care se ghidează întotdeauna după principii morale solide, impresionându-ne prin integritatea morală și puterea sa interioară.

Personaj complex, Vitoria este prezentată prin tehnica basoreliefului și individualizată **prin caracterizare directă și indirectă**.

Portretul fizic relevă frumusețea personajului prin tehnica detaliului semnificativ: „*Nu mai era tânără, dar avea o frumusețe neobișnuită în privire. Ochii îi străluceau ca-ntr-o ușoară ceață în dosul genelor lungi și răsfărânte în cârligașe*”.

Portretul moral reiese în mod indirect, din gândurile, faptele și vorbele Vitoriei, naratorul conturând, la început, trăsăturile din exterior spre interior.

Eroina se individualizează printr-o serie de virtuți: demnitate, înalt caracter, statornicie morală, inteligență, perseverență, fiind aprigă, îndârjită.

Vitoria Lipan posedă și atributele eroului homeric. În cazul acestui tip uman, mișcarea sufletească urmărește ritmul naturii, se conformează forțe, ce o transcend. Universul sadovenian este supus ritmicității cosmice. Vitoria Lipan se călăuzește după semne existente în natură și pe chipurile oamenilor, mentalitatea sa este arhaică. **In descoperirea adevărului dovedește inteligență, tenacitate, luciditate, forță de stăpânire și devotament în împlinirea tradiției.**

Pentru **Gheorghică**, căutarea tatălui este un moment formativ, ce îi aduce maturizarea. Trecerea de la starea de inocență la experiență se face greu. Personajul își descoperă propria natură după un exercițiu îndelungat, coordonat de mamă cu tenacitate. Mai întâi, educația sa a însemnat consonanța cu ritmurile naturii.

Noua structură socială a pătruns la Gheorghică - ține condică, călătorește cu trenul, dar mama vrea ca acesta să nu iasă din „*rânduială*”. Vitoria își dă seama cu părere de rău că feciorul nu este maturizat și din această cauză nu se poate sprijini pe ajutorul său: „*Ești încă un plod, care ai să cunoști de-acu înainte supărările vieții*”. El nu este pe deplin convins de necesitatea călătoriei care are scop cognitiv și justițiar.

Pentru a deveni bărbat, Gheorghică a trebuit să străbată împreună cu mama sa drumul labirintic al morții care este în același timp un drum de viață și de renaștere. Tot un act inițiativ este veghea din râpă, a osemintelor tatălui, act ce se configurează într-o renaștere simbolică și asigură continuitatea între părinte și urmaș, însemnând și dobândirea unei personalități: „*Sângele și carnea lui Nechifor Lipan se întorceau asupra lui în pași, în zboruri, în chemări*”. Maturizarea se împlinește în momentul când tânărul ajunge să mânuiască balta împotriva asasinului tatălui.

Tema educației este abordată și în caracterizarea **Minodorei**. Deoarece a încercat să se abată de la normele arhaice, în cazul fetei, retragerea inițiativă la mănăstire, pentru un timp, este necesară. Ideea de labirint, degajată de lumea cărții este sugerată și de numele fetei, Minodora însemnând în grecește "dar de la Minos".

În caracterizarea lui **Nechifor Lipan** se utilizează procedeul măștilor. În acest sens se pune accentul și pe descrierea aspectului exterior, a îmbrăcămintei: „*Purta*

căciulă brumărie. Avea cojoc în clinuri, de miel negru, scurt până la genunchi", dar și pe stilul vorbirii sale: „*meșter la vorbă*".

Este „*vrednic român*", cinstit, prietenos, amator de petreceri, fără teamă de hoți. Fiind un personaj absent, el devine o prezență printr-un act de sinteză înfăptuit de cei care l-au cunoscut, revine la viață prin restituire. Nechifor Lipan este un personaj emblemă, reprezentând lumea din care face parte.

Stilul. Limba lui Sadoveanu cuprinde rostirea domoală a potecilor de munte, prin structura frazei, realizată din respirații egale, prin oralitatea de o solemnitate gravă, prin lirism și nota de fabulos popular.

Concluzie. „...*Baltagul* rămâne, în ultima analiză, romanul unui suflet de munteancă, văduva Vitoria Lipan, pentru care îndatoririle mortuare pentru soțul ei (...) sunt comandamente exprese, ce nu-i dau răgaz până când nu-i dă creștineasca înmormântare - în aceeași măsură în care Antigona înfruntă pe Creon și merge cu bună știință la moarte, dorind să dea fratelui urgisit, Polinice, împăcarea mortului" (Perpessicius, *Mențiuni critice*).

Fișă de lucru

Se dă fragmentul:

Când au intrat în sat la Farcașa, deodată s-a prăvălit de pe muntele cel mare un vânt rece, trăgând după dânsul nouri negri și vârtejuri de ninsoare. Când au trecut prin dreptul bisericii, nu se vedea nici în cer, nici în pământ.

Vitoria a oprit calul, a descălecat. S-a închinat spre lăcașul sfânt.

- Gheorghiță, vorbi ea; asta-i poruncă să facem popas aici.

A descălecat și feciorul. Au luat caii de căpăstru și au căutat gazdă.

(Mihail Sadoveanu, **Baltagul**, 1930)

1. Rezumați fragmentul în două-trei rânduri.
2. Identificați tipul de roman și al perspectivei narative.
3. Care sunt instanțele comunicării narative din fragmentul propus?
4. Comentați, în 2-3 rânduri, replica Vitoriei din textul dat.
5. Indicați și exemplificați ce moduri de expunere întâlniți în fragmentul citat.
6. Comentați legătura om – natură în romanul sadovenian, având în vedere secvența dată.
7. Redactați un text argumentativ, cu două argumente și două exemple, despre natură sau credință (25-30 de rânduri).
8. Scrieți un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-un roman aparținând lui Mihail Sadoveanu.

Extra-text

9. Redactați un eseu structurat, de 2-3 pagini, în care să prezentați particularitățile de construcția a unui personaj sadovenian.

10. Prezentați, în 2-3 minute, într-o expunere susținută în fața clasei sau online (pe ZOOM), romanul sadovenian studiat.

11. Concurs (10 întrebări în 10 minute): Cel mai avizat lector al romanului *Baltagul*, de Mihail Sadoveanu:

- I. Când a apărut romanul sadovenian?
- II. Din ce baladă populară s-a inspirat Mihail Sadoveanu?
- III. Unde spunea Nechifor Lipan legenda ce deschide romanul?
- IV. În grija cui lasă Gheorghiță oile, când se întoarce de la apa (din câmpia) Jijiei?
- V. Cui se închină Vitoria înainte de a pleca la drum?
- VI. Numiți trei personaje care oferă Vitoriei informații despre Nechifor Lipan.
- VII. Cum se numesc cei doi însoțitori ai lui Nechifor Lipan?
- VIII. Unde este găsit cadavrul lui Nechifor Lipan?
- IX. Enumerați trei obiceiuri asociate ritualului de înmormântare, descrise în roman.
- X. Ce critic literar o vede pe Vitoria ca pe un «Hamlet feminin»?

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 2:

- C. Romanticismul Mihai Eminescu – «Luceafărul»

Dezvoltarea temei:

Romantismul este un curent literar, apărut la sfârșitul secolului al XVIII-lea, caracterizat prin sensibilitate, individualitate creatoare, afirmarea originalității. Romanticii resping convențiile impuse de clasici, fiind pasionați de mister și exotic. De asemenea, ei creează personaje și situații excepționale, dezvoltând tema atingerii idealului și a condiției omului de geniu.

Poemul «Luceafărul» a fost **publicat** pentru prima oară în Almanahul Societății Academice Social-Literare «România Jună», din Viena, în 1883, apoi, în toamna aceluiași an, în «Convorbiri literare» și, ulterior, în unicul volum antum eminescian «Poesii».

«Luceafărul» topește în el **izvoare** populare (basmul cules de germanul Richard Kunisch: «Fata în grădina de aur», dar și mitul zburătorului), filosofice (idei preluate din filosofia lui Arthur Schopenhauer, în special, despre condiția omului de geniu), mitologice (motive din mitologia greacă, creștină și indiană) și biografice (propria experiență de viață a poetului, transfigurată în mod artistic), cu alte cuvinte, imensa cultură a poetului.

«Luceafărul» eminescian este un **poem** alegoric, filosofic, cu elemente epice și dramatice, având o mare bogăție de teme și motive romantice. Tudor Vianu identifică în structura poemului trei măști lirice care se aplică celor trei ipostaze ale eului liric: ipostaza muritorului, simbolizat prin Cătălin și Cătălina, ipostaza geniului și ipostaza demiurgului, simbol al perfecțiunii.

Această capodoperă a lui Eminescu, și a poeziei românești, în genere, reprezintă o sinteză a universului poetic al poetului românilor, pentru că aici se regăsesc majoritatea temelor și motivelor: iubirea, natura, timpul, farmecul, suferințele, mitul, infinitul, cosmogonia, condiția geniului, antiteza dintre omul comun și geniu, nefericirea geniului, obsesia idealului, somnul, visul, haosul primordial, concentrând astfel esența întregii sale creații.

Tema dominantă a acestui poem o reprezintă condiția omului superior, în relația cu ceilalți. **Motivele romantice** de la începutul poemului – luceafărul, marea, castelul, fereastra, oglinda – susțin atmosfera de contemplație și reverie.

Două secvențe semnificative din poemul «Luceafărul» sunt: **idila dintre fata de împărat și Luceafăr și dialogul dintre Hyperion și Demiurg**. Aceste secvențe ilustrează tema romantică a raportului dintre geniu și lume, precum și problematica iubirii și a cunoașterii.

Viziunea despre lume este conturată prin ochii Demiurgului. Omenirea este descrisă prin nimicnicia și efemeritatea ei, pentru care omul de geniu nu trebuie să renunțe la nemurirea conferită de statutul său. Se evidențiază superficialitatea pământenilor, dar și imposibilitatea depășirii condiției lor. Eminescu reinterpretează doctrina schopenhaueriană, înzestrându-și eroul atât cu atributele cunoașterii raționale, cât și cu o remarcabilă capacitate afectivă, care devine punctul generator al alegoriei din poem: fata de împărat nu este pentru Hyperion doar obiectul cunoașterii, ci și întruchiparea iubirii.

Titlul poemului nu se referă doar la astrul de pe cer, ci și la sensul figurat al cuvântului, și anume, omul de geniu.

Compozițional, «Luceafărul» are 98 de catrene, fiind structurat în 4 tablouri, în care se îmbină 2 planuri: universal-cosmic și terestru-uman.

Tabloul I (strofele 1 - 43) reunește cele două planuri: cosmic și terestru. Poemul debutează cu o formulă specifică basmului: «A fost odată ca-n povești, / A fost ca niciodată». În prima parte Eminescu prezintă o poveste fantastică de iubire dintre două finite aparținând unor lumi diferite: «o prea frumoasă fată», «din rude mari împărătești» se îndrăgostește, în vis, de Luceafărul din cer. Luceafărul îi răspunde cu același sentiment și se metamorfozează într-un mândru tânăr, cu un aspect straniu. Invocația fetei are drept consecință, pentru început, întruparea astrului într-o ipostază angelică, fiind sinteza contrariilor dintre mare și cer. Fetei i se oferă stăpânirea mării, dar ea refuză. A doua invocație este urmată de metamorfozarea în ipostază demonică, sinteză a contrariilor dintre soare și noapte: «Venea plutind în adevăr / Scăldat în foc de soare». Acum îi promite fetei stăpânirea cerului și aceeași existență eternă. Pentru a doua oară fata refuză, însă îi cere să se sacrifice pentru ea și să devină muritor. Astrul, profund tulburat, acceptă sacrificiul să primească o altă lege. El pornește spre Demiurg pentru a-i cere dezlegarea de veșnicie: «Și se tot duce... S-a tot dus. / De dragu-unei copile / S-a rupt din locul lui de sus, / Pierind mai multe zile».

În **tabloul al II-lea** (strofele 44 - 64), subordonat planului terestru, se dezvoltă romantica temă a iubirii idilice dintre Cătălina, fata de împărat și pajul Cătălin. Atmosfera este intimă, familiară. Primind un nume individualizator, fata de împărat își pierde unicitatea, devenind un banal muritor, iar asemănarea numelor sugerează apartenența la aceeași categorie a omului comun. Deși la început își mărturisește dorul pentru Luceafăr, Cătălina alege împlinirea erotică alături de Cătălin: «Ea-l asculta pe copilaș / Uimită și distrasă, / Și rușinos, și dragălaș, / Mai nu vrea, mai se lasă». Dialogul dintre cei doi este semnificativ pentru lumea pământeană, preocupată de lucruri mărunte, neînsemnate.

Tabloul al III-lea (strofele 65 - 85). Spațiul este cosmic. Ne este prezentată călătoria printre stele a Luceafărului îndrăgostit către Demiurg, pentru a-i cere dezlegarea de nemurire. Acest tablou, cu elemente de pastel, e una dintre cele mai frumoase pagini din întreaga literatură română. Există aici și unele elemente cosmogonice, cum ar fi: dispariția timpului, nașterea universului, destrămarea haosului inițial. Atmosfera este solemnă, rece. Luceafărul, numit acum Hyperion (în greacă, «cel ce calcă deasupra»), îi cere Demiurgului să-i ia nemurirea, dar acesta îi ține un discurs impresionant despre importanța statutului său de muritor. La finalul acestei părți, Luceafărul este îndemnat să privească spre pământ pentru a

vedea pentru cine dorește să se sacrifice: «Și pentru cine vrei să mori? / Întoarce-te, tendreaptă / Spre-acel pământ rătăcitor / Și vezi ce te așteaptă».

În **tabloul al IV-lea** (strofele 86 – 98) există o interferență a celor două planuri, cosmic și terestru. Hyperion, vindecat acum de dragostea pentru fata de împărat, privește de sus, detașat de la înălțimea cunoașterii sale, idila care are loc între Cătălin și Cătălina. Iubirea terestră se împlinește într-un cadru romantic specific: «Sub șirul lung de mândrii tei / Ședeau doi tineri singuri».

În final, Hyperion se retrage în eternitate rece, indiferent, nepăsător, gest care scoate în evidență și mai mult distanța dintre cele două lumi: «Trăind în cercul vostru strâmb / Norocul vă petrece, / Ci eu în lumea mea mă simt / Nemuritor și rece».

Există mai multe **elemente romantice** întâlnite în acest poem, de exemplu: tema omului de geniu, prezența personajelor excepționale (Luceafărul – Hyperion, Demiurgul), folosirea antitezei, melancolia singurătății, cosmogonia, motive romantice ale decorului natural (natura, luna, codrul, teiul), aspirația spre absolut, spre cunoaștere, îmbinarea celor 3 genuri literare.

Stilul scriitorului se evidențiază în acest text prin: limpezimea expresiei, exprimarea aforistică, puritatea limbajului și muzicalitatea versurilor. Figura de stil specifică romantismului este antiteza, care predomină la nivelul poemului, subliniind relația de opoziție dintre fata de împărat și luceafăr, respectiv, între luceafăr și Cătălin. Procedee de bază este alegoria: Hyperion și Demiurgul reprezintă nemurirea, ființa superioară, iar Cătălina și Cătălin sunt oameni obișnuiți. Epitetele cu valoare cromatică sunt sugestive pentru imaginile fantastice create: «față albă», «vânăt giulgi», «pe negre vițele-i de păr», în timp ce metaforele au o mare încărcătură simbolică, sugerând spațiul infinit și cunoașterea absolută: «sfera mea», «lumea mea».

Prozodic, poemul are versuri scurte, cu măsură de 7-8 silabe, ritmul este iambic, iar rima este încrucișată.

În **concluzie**, se conturează o viziune a lumii prin prisma iubirii și a omului de geniu. Iubirea dorită este, în final, o iubire imposibilă, iar superiorul este condamnat la o viață nesfârșită, fără iubire.

În **opinia mea**, tema romantică a condiției omului de geniu și viziunea despre lume ilustrate în acest poem filosofic relevă limitarea omului de rând la viața de muritor și condiția celui superior, izolat chiar prin calitățile sale excepționale, rămas «nemuritor» prin forța gândirii, dar «rece» în plan afectiv.

Fişă de lucru

Se dă fragmentul:

*A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.*

*Și era una la părinți
Și mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinți
Și luna între stele.*

*Din umbra falnicelor bolți
Ea pasul și-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde-n colț
Luceafărul așteaptă.*

.....

*Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul:
- Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?*

*Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece*

(Mihai Eminescu, **Luceafărul**, 1883)

1. Recitiți textul și notați, în unu-două enunțuri, impresia produsă de lectura acestuia.
2. Indicați mărcile eului liric din fragmentul dat.
3. Precizați din ce tablouri sunt versurile propuse.
4. Dați exemple de teme și motive literare întâlnite în catrenele de mai sus.
5. Enumerați cel puțin un element romantic din fragment.
6. Comentați, în 2-3 rânduri, semnificația versurilor: *A fost odată ca-n povești, / A fost ca niciodată.*
7. Descoperiți o figură de stil și comentați-o, în 2-3 rânduri.
8. Comentați, în 8-10 rânduri, una din strofele textului dat.
9. Prezentați, în 10-15 rânduri, unul din cele patru tablouri ale poemului.
10. Stabiliți trăsăturile prozodice ale textului.
11. Interpretați afirmația lui George Călinescu din **Viața lui Mihai Eminescu** (1977):
Iubirea este leagăn de gingășii erotice, o necesitate spirituală de a trăi viața speței cu toate deliciile de ordin sufletesc, superior.

Extra-text

12. Recitiți poemul eminescian, delimitați cele 4 tablouri și dați un titlu potrivit fiecăruia.
13. Identificați trăsături care să încadreze textul în cadrul genurilor epic, liric și dramatic.
14. Caracterizați, în 5-10 rânduri, personajele romantice (Luceafărul – Hyperion, Demiurgul) și pământene (Cătălin și Cătălina), accentuând relația antitetă dintre cele două tipuri.
15. Redactați un text argumentativ, de 20-30 de rânduri, cu două argumente și două exemple, despre condiția omului de geniu, având în vedere finalul poemului eminescian și afirmația lui Arthur Schopenhauer: *Geniul este, prin esența lui, un singuratic. Oamenii geniali sunt prea puțini la număr ca să-și găsească cu ușurință un egal și prea diferiți de ceilalți ca să le poată deveni tovarăș* (Arthur Schopenhauer, **Despre geniu**).
16. Redactați un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați particularitățile unui text poetic eminescian studiat.

Lectură suplimentară

17. Comentați textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*Privitor ca la teatru
Tu în lume să te-nchipui;
Joace unul și pe patru...
Totuși tu ghici-vei chipu-i,
Și de plânge, de se ceartă,
Tu în colț petreci în tine
Și-nțelegi din a lor artă
Ce e rău și ce e bine.*

(Mihai Eminescu, **Glossă**)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 3

A. Romanul subiectiv și de analiză psihologică:

Camil Petrescu – «Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război»

Dezvoltarea temei:

În perioada interbelică, Eugen Lovinescu inițiază **modernismul**, curentul literar al cărui program trasează noi direcții pentru dezvoltarea literaturii române, printre care, cele referitoare la evoluția romanului impun trecerea de la tema rurală la tema urbană, de la personajele țărănești la cele intelectuale, precum și crearea romanului de analiză psihologică.

Adept al modernismului lovinescian, Camil Petrescu (1894-1957) este cel care, prin opera lui, fundamentează **principiul sincronismului**, contribuind substanțial la europeanizarea literaturii române, prin introducerea unor noi categorii estetice ca autenticitatea, relativismul și prin crearea personajului-narator, intelectual lucid și analitic. Camil Petrescu propune o creație literară autentică, bazată pe experiența trăită a autorului și reflectată în propria conștiință.

Apărut în 1930, romanul «**Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război**» surprinde, din punct de vedere **tematic**, drama intelectualului lucid, dornic de cunoaștere, de experiențe absolute. Este un **roman de analiză psihologică**, întreprinsă în raport cu doi factori capabili să schimbe cursul vieții: iubirea și războiul. De asemenea, este un **roman modern, de tip subiectiv**, având drept particularități: unicitatea perspectivei narative, relatarea la timpul prezent, memoria involuntară, luciditatea autoanalizei și anticalofilismul.

Romanul este scris la persoana I, sub forma unei confesiuni a personajului principal, Ștefan Gheorghidiu. Naratorul este protagonistul romanului, **perspectiva narativă** fiind **subiectivă** și unică. Narațiunea la persoana I presupune existența unui narator implicat. Situat eul narativ în centrul povestirii conferă autenticitate, iar faptele și personajele sunt prezentate ca evenimente interioare, interpretate, analizate. Prin monologul interior, Ștefan Gheorghidiu analizează, alternând sau interferând aspecte ale planului interior (trăiri, sentimente, reflecții) și ale planului exterior (fapte, tipuri umane, relații cu alții).

Textul narativ este structurat în două părți, precizate în **titlu**, care indică **temele** romanului, în același timp, cele două experiențe fundamentale de cunoaștere trăite de protagonist: dragostea și războiul. Dacă prima parte reprezintă rememorarea iubirii matrimoniale eșuate (dintre Ștefan și Ela), partea a doua, construită sub forma jurnalului de campanie al lui Gheorghidiu, urmărește experiența de pe front, în timpul Primului Război Mondial. Prima parte este în întregime ficțională, în timp ce a doua valorifică jurnalul de

campanie al autorului, articole și documente de epocă, ceea ce conferă autenticitate romanului.

Subiectul

Cele două părți ale romanului nu trebuie privite separat, ci într-o unitate bazată pe structura interioară a protagonistului. Un factor unificator îl constituie memoria involuntară, cea care permite structurarea operei fără respectarea cronologiei faptelor.

Romanul debutează printr-un artificiu compozițional: acțiunea primului capitol, «La Patra Craiului în munte», este posterioară întâmplărilor relatate în restul «Cărții I». Capitolul pune în evidență cele două planuri temporale din discursul narativ: timpul narării (prezentul frontului) și timpul narat (trecutul poveștii de iubire). Reperele **temporale** și **spațiale** evidențiază cadrul în care se desfășoară evenimentele.

În primăvara lui 1916, în timpul unei concentrări pe Valea Prahovei, Gheorghidiu asistă, la popota ofițerilor, la o discuție despre dragoste și fidelitate, pornind de la un fapt divers aflat din presă: un bărbat care și-a ucis soția infidelă a fost achitat de tribunal. Această discuție declanșează memoria afectivă a protagonistului, trezindu-i amintirile legate de cei doi ani și jumătate de căsnicie cu Ela.

Tehnica memoriei involuntare creează o unitate de ansamblu a operei: un eveniment exterior (discuția de la popotă) declanșează rememorarea unor întâmplări sau stări. Într-un moment al dezechilibrului sufletesc, personajul-narator, prin intermediul memoriei involuntare, își rememorează iubirea.

Cel de-al doilea capitol, «Diagonalele unui testament», debutează abrupt, prin ilustrarea stării de incertitudine a protagonistului: «Eram însurat de doi ani și jumătate cu o colegă de la Universitate și bănuiam că mă înșală». Acum începe să se deruleze retrospectiva iubirii dintre protagonist și Ela. Ștefan Gheorghidiu, student la Filosofie, este un intelectual superior, cu o mare acuitate analitică, astfel că subiectul romanului se organizează în jurul dramei sale de conștiință. Tânărul se căsătorește din dragoste cu Ela, orfană crescută de o mătușă. Ea este studentă la Litere. După căsătorie, cei doi soți trăiesc modest, dar sunt fericiți. Echilibrul tinerei familii este tulburat de o moștenire pe care Gheorghidiu o primește la moartea unchiului său avar, Tache. Ela se implică în discuțiile despre bani, lucru care lui Gheorghidiu îi displace profund. Mai mult, spre deosebire de soțul său, Ela este atrasă de viața mondenă, la care noul statut al familiei îi oferă acces. Cuplul evoluează spre o inevitabilă criză matrimonială, al cărei moment culminant intervine cu prilejul excursiei de la Odobești, de sărbătoarea Sfinților Constantin și Elena. În timpul șederii la Odobești, se pare că Ela îi acordă o atenție exagerată unui anume G., care, după opinia personajului-narator, îi va deveni mai târziu amant. După o scurtă despărțire, Ela și Ștefan se împacă. Înrolat pe frontul românesc, Gheorghidiu cere o permisie, spre a o întâlni pe soția sa la Câmpulung. Înțelege, dezolat, că este înșelat cu G.

O **secvență reprezentativă pentru tema iubirii** este capitolul «E tot filozofie...», în care Ela se depărtează de soțul ei. Sub influența Anișoarei, Ela este atrasă într-o lume

mondenă, lipsită de griji, dar și de adevărate orizonturi, fiind preocupată numai de modă și de distracții nocturne sau escapade.

A doua experiență în planul cunoașterii existențiale o reprezintă războiul («Cartea a doua»). Frontul înseamnă haos, mizerie, măsuri absurde, învălmășeală, dezordine. N. Manolescu, în «Arca lui Noe», observă diferența dintre romanul tradițional de război (Lev Tolstoi, «Război și pace») și romanul modern: «renunțarea la ierarhia de semnificație a evenimentelor exterioare sau, în orice caz, reducerea ei drastică, cultivarea, în consecință, a evenimentului comun, banal».

O **scenă semnificativă pentru tema războiului** întâlnim în capitolul «Ne-a acoperit pământul lui Dumnezeu», ce ilustrează absurdul războiului și tragismul confruntării cu moartea. Viața combatanților ține de hazard, iar eroismul este înlocuit de spaima de moarte, care păstrează doar instinctul de supraviețuire și automatismul: «Nu mai era nimic omenesc în noi». Drama colectivă a războiului pune în umbră drama individuală a iubirii.

Rănit și spitalizat, Gheorghidiu se întoarce acasă, la București, dar se simte detașat de tot ce îl legase de Ela. Obosit să mai caute certitudini și să se mai îndoiască, o privește acum cu indiferență «cu care privești un tablou» și hotărăște să o părăsească: «I-am scris că îi las absolut tot ce e în casă, de la obiecte de preț la cărți... de la lucruri personale la amintiri. Adică tot trecutul».

Caracterizarea lui Ștefan Gheorghidiu

Particularitățile de construcție a personajului **Ștefan Gheorghidiu** sunt specifice romanului modern, subiectiv, de influență proustiană: este vorba despre deplasarea accentului spre conflictul interior, autoanaliză, fluxul conștiinței, aceste aspecte fiind redată cu ajutorul monologului interior. Portretul fizic detaliat, specific romanului tradițional, este înlocuit cu un complex portret moral, folosindu-se **caracterizarea directă, indirectă și autocaracterizarea**.

Protagonistul romanului «Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război», Ștefan Gheorghidiu, este personajul-narator al evenimentelor și personaj «rotund» («care nu poate fi caracterizat succint și exact», E.M. Forster) prin complexitatea și profunzimea psihologică. El trăiește în două realități temporale, cea a timpului cronologic (obiectiv), în care povestește întâmplările de pe front și una a timpului psihologic (subiectiv), în care analizează drama iubirii. Toate faptele, reale sau psihologice, sunt consemnate în jurnalul de front, în care Gheorghidiu investighează cu luciditate atât experiența subiectivă a iubirii, cât și cea obiectivă, trăită, a războiului.

Statutul social al lui Gheorghidiu suferă mai multe schimbări. Inițial este prezentat ca student la Filosofie, sărac, dar apreciat în mediul universitar. În a doua parte a romanului are statutul de sublocotenent în armata română, iar, în final, rănit, lăsat la vatră, divorțează de Ela, cedându-i o parte din bunuri. **Psihologic**, Gheorghidiu este un personaj caracterizat de un puternic conflict interior. Orice aspect al existenței este pus

sub lupa analizei și raportat la un sistem superior, absolutist. **Moral**, personajul este un apărător al principiilor de viață și al adevărului.

Pentru protagonist, iubirea e «un teritoriu de luptă», în scopul menținerii orgolioase a supremației, uneori mascată sau amânată. Aspirând la iubirea absolută, Gheorghidiu dorește ca întreaga existență a femeii să se desfășoare raportându-se mereu la el.

Ștefan este un analist, el are pretenția să judece totul. Are un orgoliu nemăsurat, care-i provoacă o angoasă terorizantă. Iubirea, răsucită pe toate fețele, naște gelozia și incertitudinea: «Pentru mine dragostea aceasta era o luptă neîntreruptă, în care eram veșnic de veghe, cu toate simțurile la pândă, gata să previn orice pericol» (**autocaracterizare**).

Ștefan Gheorghidiu filtrează evenimentele exterioare prin conștiința sa. Gândurile și sentimentele celorlalte personaje sunt percepute subiectiv, sistematizate, fapt ce declanșează impresia izolării de lumea exterioară. El ar vrea să o atragă și pe Ela în universul înălțării spirituale și filosofice, dar ea se va dovedi o ființă mediocră; de aici, amploarea dramei existențiale a eroului. La un moment dat comunicarea dintre cei doi dispare.

Personajul-narator năzuiește să găsească în Ela idealul său de iubire și feminitate către care aspiră cu toată ființa, ideal care s-a prăbușit dramatic și din cauza concepției sale absolutizante: «cei care se iubesc au drept de viață și de moarte unul asupra celuilalt».

Spre deosebire de Ela, Gheorghidiu nu acceptă acest mediu meschin și mercantil, fiind surprins de o serie de manifestări ale soției: el constată cu furie că aceasta e interesată de afaceri, că îi reproșează lipsa de abilitate în relațiile cu ceilalți (**caracterizare directă**), că nu dorește un copil, că preferă un alt partener în timpul călătoriilor și al petrecerilor. Simțind cum pierde teren într-o competiție cu un adversar nedeclarat, Gheorghidiu alunecă pe panta geloziei, deși refuză s-o recunoască.

Hipersensibilul analist trăiește momente chinuitoare în neputința de a obține certitudinea infidelității soției, fapt care generează principalul conflict al romanului. Sosind pe neașteptate de la Azuga, unde fusese concentrat, nu-și descoperă soția acasă, iar servitoarea nu-i poate da nicio explicație.

Ieșirea din «noaptea de dragoste» se face prin intrarea în «noaptea de război». Războiul are o funcție purificatoare, astfel încât protagonistul, îmbogățit prin această experiență, își poate reconsidera atitudinea față de Ela, față de sine și față de lume. Acum Ștefan Gheorghidiu se poate distanța de Ela, lăsându-i, alături de avere, «tot trecutul».

Scenele semnificative pentru a înțelege perspectiva protagonistului asupra existenței sunt: discuția de la popotă, discuțiile cu Ela, întâlnirea din casa unchiului său, Tache Gheorghidiu, discuțiile privind moștenirea și excursia la Odobești. **Discuția ofițerilor la popotă** trezește memoria afectivă a lui Ștefan Gheorghidiu în legătură cu căsătoria dintre el și Ela. Ofițerii discută despre un articol din presă: un bărbat, care și-a

ucis soția infidelă, a fost achitat. A doua secvență semnificativă pentru temă ar putea fi **excursia la Odobești**, cu ocazia Sfinților Constantin și Elena, unde Ela îi acordă o atenție exagerată unui anumit domn G., pe care Ștefan îl consideră amantul ei. Excursia reprezintă momentul de maximă tensiune în căsătoria celor doi.

Deosebirea de perspectivă asupra realității se evidențiază și în relația cu unchiul său, Nae Gheorghidiu. Acesta îl ironizează pentru faptul că s-a însurat din dragoste, cu o fată fără zestre, întocmai ca tatăl său. Într-un alt moment, unchiul Nae îl **caracterizează direct**, reproșându-i lipsa de pragmatism: «Cu filosofia dumitale nu faci doi bani».

Din punctul meu de vedere, «Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război» ilustrează un personaj cu o experiență morală superioară. Ștefan Gheorghidiu este considerat de George Călinescu: «un om inteligent..., plin de subtilitate, de pătrundere psihologică».

Stilul romanului este anticalofil, susținând autenticitatea limbajului. Scriitorul nu refuză corectitudinea limbii, ci efectul de artificialitate. Relatarea și povestirea sunt înlocuite în proza modernă cu analiza și introspecția, de unde impresia de epic evenimential sărac, în favoarea analizei.

În opinia mea, «Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război» reprezintă un moment de referință pentru literatura națională, ilustrând efortul scriitorilor români de a se racorda la înnoirile propuse de literatura europeană. Stilul lui Camil Petrescu se caracterizează prin claritate, sobrietate, anticalofilism.

În concluzie, romanul lui Camil Petrescu are în vedere principiile moderniste formulate de Eugen Lovinescu: cultivarea romanului citadin și a problematicii intelectualului.

Fişă de lucru

Se dă textul:

Slăbisem într-un mod care mă despera, căci făcea o dovadă obiectivă că sufăr din cauza femeii, şi oricât aş fi vrut să ascund cu surâsuri rănilor orgoliului meu, nu mai puteam izbuti, din cauza asta.

Mă gândeam zi şi noapte, în afară de puţinele ore de somn – când de altfel de cele mai multe ori visam – neîntrerupt la ea, ca şi când mi se lichefiase creierul şi nu mai era în stare să schimbe «motivul», ca un pian automat, stricat, cântecul.

Într-un timp m-am hotărât ca, de vreme ce nu mă puteam să nu mă gândesc la ea în restul zilei, cel puţin în anumite ore din zi să încerc precis să mi-o fac absentă.

(Camil Petrescu, **Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război**, 1930)

1. Rezumaţi fragmentul în două-trei rânduri.
2. Identificaţi tipul de roman şi al perspectivei narative.
3. Care sunt instanţele comunicării narative din fragmentul propus?
4. Precizaţi cauza suferinţei eroului din fragmentul ales.
5. Comentaţi, în 3-5 rânduri, ultimul aliniat din textul dat.
6. Realizaţi portretul personajului pe baza trăsăturilor desprinse din fragmentul citat.
7. Redactaţi un text argumentativ, cu două argumente şi două exemple, despre iubire / război (25-30 de rânduri).
8. Scrieţi un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentaţi tema şi viziunea despre lume dintr-un roman aparţinând lui Camil Petrescu.

Extra-text

9. Prezentaţi, în minimum 50 de cuvinte, o modalitate de caracterizare a personajului, identificată în fragmentul de mai sus.
10. Vizionaţi filmul «Ultima noapte de dragoste» (1980), regizat de Sergiu Nicolaescu şi comparaţi-l, în minimum 200 de cuvinte, cu romanul «Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război» (1930).

Lectură suplimentară

11. Citiți sau recitiți romanul și caracterizați-o pe Ela, în minimum 400 de cuvinte.

12. Citiți cu atenție textul de mai jos, care se referă la mărturisirea lui Camil Petrescu, în 1955, despre raportul dintre realitate și ficțiune în romanul «Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război» și comentați-l, în minimum 100 de cuvinte:

Negreșit trebuie să lămurim că dacă partea întâia a acestui roman e o fabulație, adică născocită de un autor care nici nu era însurat și nici n-avea o familie pe vremea aceea, și deci că eroul Ștefan Gheorghidiu cu soția lui sunt pură ficțiune, în schimb, se poate afirma că partea a doua a cărții, aceea care începe cu întâia noapte de război, este construită după memorialul de campanie al autorului, împrumutat cu amănunte cu tot, eroului.

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

- **B. Romanul obiectiv, de tip balzacian:**
George Călinescu - «Enigma Otiliei»

Dezvoltarea temei

Realismul este curentul literar-artistic, apărut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca reacție la adresa exaltării, subiectivității și idealizării romantice. Realismul își propune o prezentare obiectivă, neutră și veridică a realității, accentul căzând pe raportul dintre om și mediul în care acesta trăiește.

Balzacianismul reprezintă o «varietate» de realism, având ca note definitorii: observația socială, mediul, predilecția pentru descrieri exhaustive de arhitectură, tema societății burgheze degradate, «focalizarea» spre interiorul individului și tipurile caracterologice.

Critic și istoric literar, dar și romancier, poet și dramaturg, **G. Călinescu** este o personalitate remarcabilă a literaturii române. El s-a diferențiat programatic de scriitorii epocii sale, devenind autorul primelor romane citadine de factură clasică.

Publicat în 1938, «**Enigma Otiliei**» apare la sfârșitul perioadei interbelice. Opera lui G. Călinescu este un roman realist, de tip balzacian. Astfel, realismul se concretizează prin temă, specificul secvențelor narrative, portretizarea personajelor, în timp ce balzacianismul este ilustrat chiar de la început prin grija pentru precizarea locului și a timpului acțiunii («Într-o seară de la începutul lui iulie 1909, cu puțin înainte de orele zece, un tânăr de vreo 18 ani, îmbrăcat în uniformă de licean, intra în strada Antim»), prin tehnica detaliului semnificativ și prin structura personajelor, încadrate în tipare caracterologice (Felix Sima – tânărul onest, moș Costache Giurgiuveanu – tipul avarului, Stănică Rațiu – arivistul, Otilia – feminitatea, fără a putea fi încadrată într-o formulă limitativă).

Un aspect modern (**naturalismul**) este interesul pentru procesele psihice deviate, motivate prin ereditare și mediu: alienarea și senilitatea. Simion Tulea reprezintă categoria estetică a urâtului, grotescul. Titu, fiul retardat care se îndreaptă spre demență, este o copie a tatălui. Aurica, fata bătrână, invidioasă și rea, este o copie degradată a mamei.

Romantismul textului este susținut de gruparea antitetică a personajelor (de exemplu, moș Costache și Pascalopol), de analiza sentimentului erotic ce implică accente lirice în cazul iubirii dintre Felix și Otilia, de câteva descrieri livrești într-un registru fantastic (de exemplu, descrierea câmpiei Bărăganului).

Prin **temă**, romanul este balzacian și citadin, deoarece se constituie ca o frescă a burgheziei bucureștene de la începutul secolului al XX-lea, prezentată în aspectele ei esențiale. Imaginea societății constituie fundalul pe care se proiectează formarea unui tânăr. Romanul e realist-balzacian prin cultivarea unor detalii, ca motivul moștenirii și al paternității.

Titlul inițial al romanului, «Părinții Otiliei», ilustra motivul literar al paternității, întocmai ca în romanul lui Balzac «Moș Goriot». Editorului i s-a părut mai sugestiv titlul «Enigma Otiliei».

Compozițional, discursul narativ este structurat în 20 de capitole, numerotate cu cifre, fără titluri. Acțiunea se organizează pe mai multe planuri narrative: planul moștenirii și al paternității, care îi implică pe Costache Giurgiuveanu, Stănică Rațiu și clanul Tulea; planul iubirii dintre Felix și Otilia și planul societății, care se constituie într-un fundal al acțiunii.

Incipitul romanului ilustrează descinderea în timp și spațiu. Tot acum sunt prezentate, întocmai ca pe o scenă aglomerată, principalele personaje, sugerându-se astfel conflictul.

Finalul se realizează simetric, evocându-se din nou strada Antim: «*Prefacerile nu schimbaseră cu totul caracterul străzii. Casa lui moș Costache era leproasă, înnegrită... Nu mai părea să fie locuită*».

Acțiunea romanului începe cu evocarea lui Felix, orfan, absolvent al Liceului Internat din Iași, care vine la București, în casa unchiului și a tutorelui său legal, pentru a urma Facultatea de Medicină. Costache Giurgiuveanu este stăpânit de instinctul avariției, astfel că ezită să-l primească pe Felix. Bătrânul o crește pe fiica sa vitregă, având intenția de a o înfia, dar se teme de Aglae, «baba absolută fără cusur în rău», care urmărește îndeaproape fiecare mișcare ce ar putea pune în pericol moștenirea fratelui ei.

Expozițiunea este realizată prin fixarea acțiunii în timp și spațiu, în manieră balzaciană. Strada, dar și casa lui moș Costache sunt descrise minuțios, prin prezentarea amănuntelor arhitecturale, aparținând unor stiluri diferite. Casa bătrânului este veche, păraginită, decorațiunile sunt ieftine, ceea ce sugerează unele trăsături ale proprietarului: incultura, zgârcenia, delăsarea.

Intriga se dezvoltă pe două planuri: unul dezvoltă istoria unei moșteniri, iar celălalt ilustrează destinul lui Felix Sima. Planul formării tânărului Felix urmărește experiențele trăite de acesta de la venirea în casa tutorelui său. Tânărul se îndrăgostește de Otilia, care, văzută cu ochii lui, este o enigmă. Felix dorește să-și facă o carieră. Otilia îl iubește pe Felix, dar, după moartea lui moș Costache, pleacă împreună cu Pascalopol, se căsătorește cu el, lăsându-i tânărului libertatea de a-și rezolva ambițiile. Felix reprezintă omul superior, capabil să se desprindă de contingent spre a se înălța în lumea ideilor.

În epilog, se evocă întâlnirea lui Felix cu Pascalopol «în tren, în drum spre Constanța». Moșierul mărturisește că i-a redat Otiliei libertatea de a-și trăi tinerețea, iar aceasta a devenit soția unui «bărbat exotic». Felix și Otilia sunt vocile simbolice ale autorului, ipostaze ale condiției umane, oscilând între rațiune și sentiment.

O **secvență** reprezentativă pentru temă este **scena confesării sentimentelor lui Felix**. Acesta este măcinat de sentimentele de iubire pe care le poartă pentru Otilia și decide să aleagă un moment oportun pentru a-i mărturisi iubirea, însă tânăra distruge speranțele lui în momentul în care Felix intenționează să o sărute, iar Otilia îl înlătură. O altă **secvență** reprezentativă pentru tema moștenirii este **scena în care Moș Costache suferă un accident**.

cerebral și este imobilizat la pat. Clanul Tulea sărbătorește moartea neîntâmplată, doar Felix și Otilia sunt îngrijorați de starea bătrânului.

Conflictul romanului se bazează pe relațiile dintre două familii înrudite, a lui Costache Giurgiuveanu și a Aglaei, un conflict de natură succesorală. Conflictul erotic privește rivalitatea adolescentului Felix și a maturului Pascalopol pentru mâna Otiliei.

Pentru **portretizarea personajelor**, autorul alege tehnica balzaciană a descrierii mediului și a fizionomiei, făcând posibilă deducerea trăsăturilor de caracter. În mod direct, naratorul oferă detalii despre starea civilă și gradele de rudenie ale personajelor. Prin caracterizare indirectă se completează «fișele» biografice ale personajelor.

Portretul Otiliei este realizat prin tehnici moderne: comportamentismul și reflectarea poliedrică. Otilia este fascinantă și exercită o atracție irezistibilă pentru majoritatea celor din jur. **Otilia Mărculescu**, personajul eponim al romanului, o tânără de 18-19 ani, studentă la Conservator, este expansivă, capricioasă, dar și onestă. Îi declară lui Felix că îl iubește, dar oscilează între acest sentiment și nevoia de echilibru.

Felix Sima este personajul masculin principal al romanului, un personaj realist, dinamic, surprins în devenire și foarte bine individualizat.

Moș Costache Giurgiuveanu este personaj secundar, fiind personajul-pivot al romanului, întrunind atributele clasice ale avarului, diminuate, oarecum, prin duioșie paternă. Prin el se continuă tipologia avarului în literatura română (Hagi Tudose din opera omonimă a lui B.Șt. Delavrancea), dar și din cea universală (personajele Goriot și Grandet din operele lui Balzac).

Autorul îi stabilește biografia printr-o abundență a detaliilor: el este «unchiul lui Felix», cumnat cu tatăl acestuia, care murise de un an, și tutore al băiatului orfan, administrându-i bunurile rămase de la părinți. De asemenea, este și tutore al Otiliei, fiica nevestei sale decedate.

Statutul social al bătrânului este unul ascuns cu strășnicie în spatele aparenței de nevolnicie și umilință. El este «ruda bogată», cu bizarerii de comportament. **Psihologic**, Giurgiuveanu este tipul clasic al avarului, umanizat de sinceritatea sentimentelor față de fiica sa vitregă, Otilia Mărculescu, și de vagă afecțiune sau simpatie ce o poartă celorlalți. **Moral**, G. Călinescu zugrăvește un avar simpatic, un bătrânel lamentabil și meschin, un frate circumspect și un tată, care trăiește cu teama că ar putea fi jefuit, dar și cu dorința de a fi un ocrotitor.

Prezentarea lui moș Costache se face prin prisma lui Felix (**caracterizare directă**), în momentul în care tânărul sosește, seara, în casa acestuia. Încă de la începutul romanului, apariția sa este bizară, bătrânul spunându-i Felix: «nu stă nimeni aici» - răspuns absurd. Felix își imaginase că tutorele său este un om masiv, având în vedere că el este un om bogat, însă în fața lui apare «un omuleț subțirel și puțin încovoiat», cu o chelie de porțelan, cu fața spână, buzele galbene de prea mult fumat, «acoperind numai doi dinți vizibili, ca niște așchii de os», cu ochii clipind rar și moale, înfățișare ce-i trezește lui Felix imaginea unei «bufnițe».

Caracterizarea personajului se face **indirect**, prin acumularea de fapte, vorbe, gesturi, gânduri, atitudini. Micile «ciupeli» față de Pascalopol, socotelile încărcate pentru întreținerea lui Felix, obținerea unor câștiguri anuale prin închirierea unor imobile pentru studenți, localurile, restaurantele motivează avariția personajului, mai ales că el se supune unor privațiuni personale de hrană, îmbrăcăminte, îngrijiri medicale. Vrea să-i construiască Otiliei o casă, pentru a-i asigura «fe-fetiței» lui un viitor, dar folosește materiale ieftine, strânse din demolări, iar planul arhitectural îl face singur. Banii îi tine în casă, ascunși în locurile ferite, temându-se mereu că-l vede cineva, atunci când umblă cu ei, dar nu îi depune în bancă, deoarece avarul trebuie să pipăie și să vadă mereu banii pe carte-i iubește mai mult decât orice pe lume.

Doua **secvențe** semnificative pentru caracterizarea lui Costache Giurgiuveanu sunt: **secvența în care refuză să o adopte oficial pe Otilia**, invocând motive financiare și teama de a nu pierde bani și **secvența în care**, după ce suferă un atac cerebral, **devine obsedat de bani** și începe să ascundă tot mai multe valori.

Ținuta vestimentară (**caracterizare indirectă**) este ridicolă: poartă ciorapi de lână de o grosime «fabuloasă» și «plini de găuri», unghiile netăiate, nădragi largi de stambă colorată, prinși cu sfoară. Gesturile, bâlbâiala, răgușeala sunt arme de apărare, mijloace de a câștiga timp, reacții provocate de teama de a nu fi jefuit, de a nu fi pus în situația de a da un ban, dacă îi cere cineva.

Costache Giurgiuveanu întruchipează trăsăturile clasice ale avarului, diminuate oarecum prin sentimentele de duioșie paternă față de Otilia. Portretul fizic este realizat prin acumularea detaliilor, imaginea fiind grotescă: «fața părea aproape spână», «buzele erau întoarse în afară și galbene de prea mult fum», «zâmbea cu cei doi dinți, clipind rar și moale», «nu-nu- nu știu...».

O altă modalitate de caracterizare este pluriperspectivismul: pentru Otilia, «papa» este «un om bun, dar are și el ciudățeniile lui», Stănică Rațiu îl numește «pezevenchi», iar Felix afirmă că «avaritatea lui este mai mult o mânie».

Conștient că sora lui, Aglae, ca și nepoții (Aurica, Titi), la care se adaugă escrocul abil și jovial, Stănică Rațiu – toți vor să-l fure, păcălindu-l și dorindu-i moartea cât mai devreme, Costache trăiește drama neputinței proprii. El este bătrân și neajutorat, dar și neînduplecat, când e vorba despre bani.

Iubirea sa paternă este sinceră, neputând să învingă patima pentru bani. Sfârșește jalnic, distrus fizic după al doilea atac și psihic, prin violența lipsită de scrupule a lui Stănică Rațiu.

Din punctul meu de vedere, moș Costache este victima propriei suspiciuni, dar și a lui Stănică Rațiu.

Stilul romanului se caracterizează prin îmbinarea procedeelelor realiste cu cele romantice, a elementelor de factură tradiționalistă cu cele moderne. Realismul romanului este asigurat de tematică, de obiectivitatea narativă, de tehnici narrative, de tipologia personajelor,

de elementele de analiză psihologică și de sobrietatea stilului. Elementele romantice sunt statutul de orfan al personajelor Felix și Otilia, construcția antitetică a personajelor (Felix – Titi, Otilia - Aurica, Costache - Pascalopol). Romanul reunește elemente tradiționale (biografismul și veridicitatea) cu elemente ale romanului modern (ambiguitatea personajelor, prezentarea mediului citadin, prezența personajului reflector, sondarea psihologiei, individualizarea personajelor Felix și Otilia).

În opinia mea, arta călinesciană reprezintă sinteza unor formule, de unde impresia de tradiție și de inovație, în același timp. «Enigma Otiliei» este o operă pe care Mircea Cărtărescu o consideră metaroman (roman despre roman) și care anticipează postmodernismul.

În concluzie, «Enigma Otiliei» este un roman realist (balzacian), dar depășește modelul realismului clasic, este, după cum s-a spus, de un balzacianism fără Balzac, prin spiritul critic și polemic, prin valorificarea unor elemente ale modernității.

Fişă de lucru

Se dă textul:

Felix se închise în biroul lui și scoase vechea fotografie pe care i-o dăduse Otilia. Ce deosebire! Unde era Otilia de altădată? Nu numai Otilia era o enigmă, ci și destinul însuși. Dinadins, într-o duminică, o luă pe strada Antim. Prefacerile nu schimbaseră cu totul caracterul străzii. Casa lui moș Costache era leproasă, înnegrită. Poarta era ținută ca un lanț, și curtea toată năpădită de scaieți. Nu mai părea să fie locuită. Cele patru ferestre din față, de o înălțime absurdă, înălțau rozetele lor gotice prăfuite, iar marea ușă gotică avea geamurile plesnite. Felix își aduse aminte de seara când venise cu valiza în mână și trăsesese de schelălăitorul clopoțel. I se păru că țeasta lucioasă a lui moș Costache apare la ușă și vechile vorbe îi răsunară limpede la urechi: „Aici nu stă nimeni”!

(George Călinescu, **Enigma Otiliei**, 1938)

1. Rezumați fragmentul în cinci rânduri.
2. Identificați tipul de roman și al perspectivei narative.
3. Precizați momentul subiectului din romanul călănescian studiat și comentați-l, în 3-5 rânduri.
4. Care sunt instanțele comunicării narative din fragmentul propus?
5. Comentați, în 3-5 rânduri, ultima propoziție din textul dat: „Aici nu stă nimeni”!
6. Transcrieți secvența în care se face referire la titlul romanului și comentați-o, în 3-5 rânduri.
7. Realizați portretele celor 3 personaje pe baza trăsăturilor desprinse din fragmentul citat.
8. Redactați un text argumentativ, cu două argumente și două exemple, despre destin / frumusețe / tinerețe / avarie (25-30 de rânduri).
9. Scrieți un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume din romanul călănescian de mai sus.

Extra-text

Se dau fragmentele:

Grupa I:

Un cap prelung și tânăr de fată, încărcat cu bucle, căzând până pe umeri..., fața subțirică, îmbrăcată într-o rochie foarte largă pe poale, dar strânsă tare la mijloc și cu o mare coleretă de dantelă pe umeri, îi întinse cu franchețe un braț gol și delicat..., fata părea să aibă 18-19 ani. Fața măslinie, cu nasul mic și ochii foarte albaștri, arăta și mai copilăroasă între multe bucle și gulerul de dantelă...

Grupa II

Tânărul văzu mirat un omuleț subțire și puțin încovoiat. Capul îi era atins de o calviție totală, și fața părea aproape spână și, din cauza aceasta, pătrată. Buzele îi erau întoarse în afară și galbene de prea mult fumat, acoperind numai doi dinți vizibili, ca niște așchii de os. Omul, a cărui vârstă desigur înaintată rămânea totuși incertă, zâmbea cu cei doi dinți, clipind rar și moale, întocmai ca bufnițele supărate de o lumină bruscă, privind întrebător și vădit contrariat.

Grupa III

Un tânăr de vreo 18 ani, îmbrăcat în uniformă de licean, intră în strada Antim, venind dinspre strada Sfinții Apostoli cu un soi de valiză în mână, nu prea mare, dar desigur foarte grea, fiindcă, obosit, o trecea des dintr-o mână în alta... Uniforma neagră îi era strânsă bine pe talie, ca un veșmânt militar, iar gulerul tare și foarte înalt și șapca umflată îi dădeau un aer bărbătesc și elegant. Fața îi era însă juvenilă și prelungă, aproape feminină din pricina șuvițelor mari de păr ce-i cădeau de sub șapcă, dar culoarea măslinie a obrazului și tăietura elinică a nasului corectau printr-o notă voluntară întâia impresie.

Grupa IV

Era o doamnă cam de aceeași vârstă cu Pascalopol, cu părul negru pieptănat bine într-o coafură japoneză. Fața îi era gălbicioasă, gura cu buzele subțiri, acre, nasul încovoiat și acut, obrații brăzdați de câteva cute mari, acuzând o slăbire bruscă. Ochii îi erau bulbucați ca și aceia ai bătrânului, cu care semăna puțin, și avea de altfel aceeași mișcare moale a pleoapelor. Era îmbrăcată cu bluză de mătăasă neagră cu numeroase cerculețe, strânsă la gât cu o mare agrafă de os și sugrumată la mijloc cu un cordon de piele, în care se vedea prinsă de un lănțișor, urechea unui cesuleț de aur.

Grupa V

Era o fată cam de 30 de ani, cu ochii proeminenți ca și ai Aglaei, cu fața prelungă, sfârșind într-o bărbie ca un ac, cu tample mari încercuite de două șiruri de cozi împletite... avea acea slăbiciune suptă și pătrată, aruncând câte o ochire și la Felix

Grupa VI

Un bărbat în vârstă, cu papuci verzi în picioare și cu o broboadă pe umeri, mișca mâinile asupra mesei, ținând atent. Avea mustăți pleoștite și un mic smoc de barbă... Omul cu broboadă și mic barbișon, care broda și scruta din când în când pe Felix, scoase un scurt mormăit

Grupa VII

Era un om de vreo 50 de ani, oarecum voluminos, totuși evitând impresia de exces, cărnos la față și rumen ca un negustor, însă elegant prin finețea pielii și tăietura englezească a mustății cărunte. Părul rar, dar bine ales într-o cărare care mergea din mijlocul frunții până la ceafă, lanțul greu de aur cu breloc la vestă, hainele de stofă fină, parfum discret în care intra și o nuanță de tabac, toate acestea reparau cu desăvârșire, în apropiere, neajunsurile vârstei și ale corpolenței..., cu mâinile albe și încărcate de inele.

1. Citiți expresiv fragmentele date.
2. Descoperiți personajele din fragmentele romanului (capitolul 1) și caracterizați-le, în 5-7 rânduri.

Lectură suplimentară

1. Accesați site-ul www.colegiulstefanescu.ro și căutați nr. 9 al revistei online **A(p)titudini**, (http://www.colegiulstefanescu.ro/revista/revista_nr_9.pdf) pentru a lectura proiectul didactic transcurricular: «Inovație și creativitate în cadrul caracterizării personajelor romanului citadin **Enigma Otiliei** de George Călinescu din punct de vedere al vestimentației și coafurii (pe baza exemplelor din capitolul I)» – v. pag. 16-24.

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

- C. Romanul postbelic: «Morometii», de Marin Preda

Dezvoltarea temei

Romanul este o specie epică, în proză, de mare întindere, cu o acțiune complexă, desfășurată pe mai multe planuri, la care participă un număr mare de personaje, intriga fiind una complicată.

Romanul **postbelic** este marcat de contextul social-politic. Primii ani ai «obsedantului deceniu», unul proletcultist, înregistrează producții iligibile, astăzi compromise, respectând temele, convențiile epice ale momentului.

Pregătit de nuvele, care prefigurează motive, întâmplări și personaje din această operă literară, **romanul realist** «Moromeții», de Marin Preda, este alcătuit din două volume, apărute la distanță de 12 ani unul de altul (volumul I, în 1955, iar volumul al II-lea, în 1967), fiind un roman postbelic. Este un roman realist, obiectiv, această trăsătură rezultând din modul în care scriitorul abordează tema vieții satului românesc de după Primul Război Mondial (în primul volum) și de după Al Doilea Război Mondial (în al doilea volum). Narațiunea este la persoana a III-a, de unde și tonul neutru, naratorul fiind unul obiectiv, omniscient și omniprezent.

Romanul «Moromeții», de Marin Preda este unul de inspirație **rurală**, ca și «Ion», de Liviu Rebreanu.

Opera studiată se încadrează în **realism**, curent literar și cultural apărut în Franța secolului al XIX-lea, ca reacție la sentimentalismul romanticilor. Caracterul realist al romanului se remarcă prin elemente reale, precum: satul Siliștea-Gumești, anul 1937, tematica socială care prezintă numeroase prefaceri sociale, plus destrămarea familiei tradiționale țărănești și prezentarea veridică a vieții sociale a satului românesc din preajma războiului.

Tema romanului este prezentarea satului românesc aflat sub impactul istoriei (Al Doilea Război Mondial), dar și destrămarea unei familii, prezentarea figurii unuia dintre «ultimii țărani» sau tema pământului.

Titlul reprezintă numele familiei aflate în centrul acțiunii. El este alcătuit dintr-un substantiv propriu și are o funcție anticipativă, orientând lectorul spre evocarea vieții unei familii.

Structură-compoziție

Se observă, ca și-n cazul romanului «Ion», de Liviu Rebreanu, simetria compoziției. Volumul I debutează cu unele considerații ale naratorului asupra

timpului, care pare a avea răbdare cu oamenii, pentru ca în final lucrurile să se precipite: «timpul nu mai avea răbdare».

Acțiunea romanului din primul volum se desfășoară în anul 1937, de la începutul verii până spre sfârșitul ei, într-un sat din «câmpia Dunării», Siliștea-Gumești. În cadrul primului tom pot fi remarcate **trei mari secvențe** epice.

Prima secvență, desfășurată pe aproximativ jumătate din întreaga narațiune, începe sâmbătă seara, după venirea familiei Moromete de la câmp, până spre duminică după-amiază. Aflăm din această secvență despre diferite personaje ale satului, despre iubirea dintre Polina și Birică, țăranul bolnav Boțoghină sau despre dorința de înavuțire care îi caracterizează pe Tudor Bălosu și fiul său. În dimineața de duminică sunt prezentate mai multe obiceiuri ale satului, precum participarea tineretului la «premilitară», discuțiile din «Poiana lui Iocan», sărbătoarea călușului.

A doua mare secvență epică aduce în prim-plan activitatea secerișului, oboseala, dar și dorința oamenilor de a mânca din prima pâine a recoltei.

Ultima secvență din primul volum prezintă conflictul direct dintre Ilie Moromete și fiii săi, conflict existent încă din primele pagini ale romanului, doar că acum el devine dur. Volumul I sfârșește cu fuga celor doi băieți și măsurile luate de Moromete pentru a acoperi lipsurile financiare.

Volumul al II-lea, constând din 5 părți, prezintă satul românesc după Al Doilea Război Mondial, sat marcat de două mari evenimente: Reforma agrară din 1945 și Transformarea socialistă din 1949. Moromete reușește să-și refacă averea, îl retrage pe Niculae de la școală și pleacă la București să-și convingă fiii să se întoarcă acasă, însă aceștia refuză propunerea tatălui. Pentru că nu vrea să-i treacă pământul și casa pe nume, Catrina îl părăsește pe Ilie și pleacă la fiica ei din prima căsătorie. Niculae ajunge activist de partid și se întoarce în sat pentru a asista la predarea cotelor. Cu această ocazie discută în contradictoriu cu tatăl său pe teme rurale. Sfârșitul romanului surprinde ultimele clipe din viața lui Ilie Moromete.

Personajele au independență de mișcare și de exprimare, iar protagonistul impune un modus vivendi, numit de critica literară «moromețianism», caracterizat prin capacitatea de disimulare, ironie și plăcerea conversației. În funcție de rolul jucat în roman, acestea sunt: principale (Ilie Moromete, singurul țăran-filosof din literatura română, cu firea sa reflexivă), secundare (Catrina, a doua soție a lui Moromete, Maria, sora lui Moromete, copiii lui Moromete: Achim, Nilă, Paraschiv, din prima căsătorie, Ilinca, Tita și Niculae, cu singura sa dorință de a învăța - din a doua căsătorie, plus câteva figuri de țărani: Tudor Bălosu, Țugurlan cuplul Polina - Birică) și episodice (țăranul Boțoghină, bolnav și nevoit să meargă la sanatoriu sau agentul fiscal, poreclit «Jupuitu»).

Ilie Moromete - este protagonistul primului volum, construit după modelul tatălui autorului, Tudor Călărășu, pentru ca în cel de-al doilea să treacă într-un con de

umbră. Personajul central al romanului «simbolizează lumea țăărănească în valorile ei durabile» (Eugen Simion).

În centrul romanului stă familia Moromeților, iar axul ei este Ilie Moromete, personaj exponențial, prototip al țăranului patriarhal, al cărui destin exprimă moartea unei lumi, «cel din urmă țăran».

Statutul social al lui Moromete este construit în jurul imaginii țăranului, acesta fiind un țăran liber și în același timp unul dintr-o clasă mijlocie, cu o avere modestă. **Statutul psihologic** al protagonistului este marcat de conflictul său interior și stă la baza dramei lui Moromete. Complexitatea psihică a personajului este conturată prin situații existențiale în care este surprins, și anume, viața satului românesc într-un moment de răscruce. **Statutul moral** se evidențiază prin trăsăturile morale ale protagonistului, Ilie Moromete reprezentând țăranul-filosof, posedând o inteligență ascuțită, caracterizat fiind de plăcerea de a contempla și de nevoia de a înțelege lumea. Se arată a fi tipul introvertitului. Este de asemenea caracterizat de impulsivitate prin atitudinea sa și prin limbajul plin de injurii și invective.

Caracterizarea directă, făcută de narator, ne dezvăluie un Moromete cu o personalitate complexă și marcantă în lumea satului: «avea acea vârstă între tinerețe și bătrânețe, când numai nenorociri mari sau bucurii mari mai pot schimba firea cuiva».

Ilie Moromete este caracterizat direct, **de alte personaje**: Catrina îi face reproșuri și crede că are sufletul negru de răutate și tutun («Ești mort după ședere și după tutun... lovi-o-ar moartea de vorbă, de care nu te mai sature!»), Cocoșilă îl face prost, dar în realitate îl admiră și chiar îl invidiază pentru că «știe să găsească în ziar astfel de lucruri». Niculae, când ascultă povestea drumului la munte, descoperă împreună cu ceilalți că Moromete «avea ciudatul dar de a vedea lucrurile care lor le scăpau, pe care ei nu le vedeau». Țugurlan, preocupat să descopere un sens al propriei existențe, e singurul capabil să-l înțeleagă până la capăt și chiar să-i imite metodele.

Autocaracterizarea. Ilie Moromete își concentrează întreaga filozofie de viață în câteva cuvinte pe care le adresează, cu mândrie și satisfacție, doctorului, când se află pe patul de moarte: «Domnule, (...) eu totdeauna am dus o viață independentă».

Caracterizarea indirectă

Fire contemplativă și sentimentală, Ilie Moromete este incapabil de negustorie, pentru a face bani, stârnind nemulțumirea mereu crescândă a băieților săi.

Se consideră superior moral celorlalți și tot ce face dovedește acest lucru.

Nu scapă niciun prilej de a-i ironiza pe ceilalți: când bea țuică cu Bălosu, când comentează discursurile din ziare, când gustă fasolea la câmp etc.

Are tendința de a domina și de a face ca cei din jur să se miște după voința lui.

O iluzie a sa este credința în posibilitatea comunicării. El crede că este înțeles, dar fiii săi mai mari sunt mai realiști, atitudinea sa reconciliantă rămânând fără rezultat.

Disimularea reprezintă o trăsătură definitorie a lui Moromete, fiind evidentă în majoritatea scenelor din roman. **Scena dintre Tudor Bălosu și Moromete este semnificativă** pentru «fîrea sucită» a eroului. La întrebarea lui Bălosu, dacă s-a hotărât să-i vîndă salcâmul, Moromete se gîndește că e posibil să i-l vîndă, dar evită să-i dea un răspuns tranșant.

O secvență reprezentativă pentru caracterizarea lui Ilie Moromete este cea în care asistăm la **citirea ziarelor în Poiana lui Iocan**, o hrană sufletească pentru Moromete, discuțiile purtate aici avînd rolul de a clarifica și disocia ideile din articolele publicate, de a descifra sensurile profunde ale politicii vremii și de a prezenta fapte de senzație.

Tehnica amînării este un alt concept al filozofiei de viață a lui Moromete, el încercînd să tîrîgăneze orice dezbatere sau atitudine care nu-i convenea.

Ironia ascuțită adresată copiilor sau Catrinei, cuvintele, de multe ori, jignitoare («ca să se mire proștii»), educația dură în spiritul muncii și hărniciei («mă, se vede că nu sunteți muncîți») se dovedesc neeficiente, deoarece, cu toată strădania tatălui de a păstra pămîntul întreg, ca să le asigure traiul, nu poate scăpa familia de la destrămare.

Ilie Moromete este singurul țaran-filosof din literatura română, cu fîrea sa reflexivă și plăcerea de a vorbi. **În opinia mea**, Moromete îi propune cititorului o lume în care actul contemplației devine o bucurie a spiritului. Conchizînd, după cum afirma același Eugen Simion, «Moromete stă sub un clopot cosmic și drumurile mari ale istoriei trec prin ograda lui».

Stilul lui Marin Preda din acest roman îmbină proza realistă cu elemente de analiză psihologică.

În opinia mea, romanul conține elemente caracteristice romanului tradițional și celui modern, autorul prezentîndu-ne o nouă viziune artistică asupra satului și a țaranului român.

În concluzie, tema fundamentală a operei este aceea a relației dintre personaj și istorie, «Moromeții» reprezentînd un demers literar ce evocă soarta lumii țărănești în confruntarea brutală cu istoria.

Fişă de lucru

Se dă textul:

- (...) Treceți la masă, ori vreți să vă chem cu lăutari? strigă Catrina Moromete din pragul tindei. Ilie, unde s-au dus fetele alea? Numai tu le-ai dat nas; unde-or fi ele acuma? Sculați în sus! Paraschive, Nilă, voi n-auziți? Niculae, tu ce mai aștepti? Ai băgat nasul între picioare...

Femeia se opri deodată din vorbit și chipul i seschimonosi de spaimă. Pe alături de ea țâșni Dușulache, câinele, ieșind din tindă cu o bucată mare de ceva alb în gură, pesemne brânză. Femeia îl întrebă:

- Când ai intrat lovi-te-ar turbarea? Lasă jos! Lasă jos! Lasă jos, n-auzi?

- Dă-i apă, zise Moromete liniștit.

Paraschiv începu să râdă, sculându-se de pe dulamă.

- Lasă jos, lasă jos, mânca-te-ar câinii, lasă jooos!... strigă zadarnic femeia. Câinele pierise în grădină...

(Marin Preda, **Moromeții**, vol. I - 1955)

1. Rezumați fragmentul în două-trei rânduri.
2. Identificați tipul de roman și prezentați două trăsături ale acestuia.
3. Care sunt instanțele comunicării narative din fragmentul propus?
4. Comentați modurile de expunere folosite de autor în fragmentul dat.
5. Dați exemple de cuvinte din limbajul colocvial, întâlnite în fragment.
6. Precizați cauza enervării Catrinei din fragmentul ales.
7. Comentați, în 3-5 rânduri, dialogul din finalul fragmentului.
8. Realizați portretul personajului feminin, în 5-7 rânduri, pe baza trăsăturilor desprinse din fragmentul citat.
9. Redactați un text argumentativ, cu două argumente și două exemple, dintre care unul să fie din fragmentul propus, iar celălalt din experiența voastră culturală sau personală, despre importanța cinei în orice familie (25-30 de rânduri).
10. Scrieți un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-un roman postbelic aparținând lui Marin Preda.

Extra-text

11. Prezentați, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai sus.
12. Vizionați filmul «Moromeții» (1987) și comparați-l, în minimum 200 de cuvinte, cu romanul omonim.

Lectură suplimentară

13. Parcurgeți cu atenție citatul de mai jos și comentați-l, în minimum 100 de cuvinte:

«Moromete stă sub un clopot cosmic și drumurile mari ale istoriei trec prin ograda lui».

(Eugen Simion)

14. Citiți sau recitiți romanul și caracterizați-l pe Ilie Moromete, în minimum 400 de cuvinte.

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 4

Textul studiat: A. Poezia interbelică: Simbolismul – «**Lacustră**», de George Bacovia

Lacustră

De-atâtea nopți aud plouând,
Aud materia plângând...
Sunt singur, și mă duce un gând
Spre locuințele lacustre.

Și parcă dorm pe scânduri ude,
În spate mă izbește-un val -
Tresar prin somn și mi se pare
Că n-am tras podul de la mal.

Un gol istoric se întinde,
Pe-aceleași vremuri mă găsesc...
Și simt cum de atâta ploaie
Piloții grei se prăbușesc.

De-atâtea nopți aud plouând,
Tot tresărind, tot așteptând...
Sunt singur, și mă duce-un gând
Spre locuințele lacustre.

(volumul *Plumb*, 1916)

Eseu structurat

Curent literar apărut în Franța, **simbolismul** promovează necesitatea unei înnoiri a poeziei față de retorica romantică și față de impersonalizarea poeziei parnasiene. Este exprimată astfel dorința de a impune în poezie sensibilitatea, visul, muzicalitatea.

Poezia simbolistă este dominată de ambiguitate, de nostalgie, de melancolie, exprimă inefabilul, așa cum propunea poetul francez A. Rimbaud. Se urmărește stabilirea unor corespondențe intime între eul liric și lumea exterioară, simbolistii considerând că nimic nu trebuie explicat în poezie, ci doar sugerat. De asemenea, el pledează pentru introducerea cromaticului, dar sub forma nuanțelor pentru a păstra ideea de impresie. Elementul cheie al acestei poezii devine simbolul, cu rolul de a sugera, care trebuie să fie autentic și spontan, o asociere între senzație, emoție și imagine sensibilă.

În literatura română, simbolismul cunoaște patru momente importante, ultimul fiind reprezentat de **George Bacovia**.

Publicată în volumul *Plumb*, apărută în 1916, poezia *Lacustră* aparține esteticii simboliste și este semnificativă pentru universul bacovian, putând fi considerată o **artă poetică** pentru lirica lui George Bacovia.

Tema poeziei reprezintă un nucleu al întregii opere bacoviene: dezagregarea cosmică și regresiunea în haosul primordial, descompunerea spirituală sub efectul ploii, alienarea ființei sub presiunea materiei copleșitoare, descompunerea lentă a sinelui și a materiei.

Titlul poeziei este simbolic. Cu sens denotativ, *lacustra* reprezintă o locuință primitivă, din paleolitic, temporară și nesigură, construită pe apă și susținută de patru piloni. Podul care păstra legătura cu lumea terestră era noaptea tras de la mal pentru a-i proteja pe locatarii casei de pericolul lumii exterioare. Cu sens conotativ, titlul sugerează faptul că eul poetic este supus în permanență pericolului agresiunii din partea lumii exterioare, de care se izolează, devenind în felul acesta un înșingurat, un prizonier al propriei lumi.

Ideea poetică o constituie starea de disperare și dezolare a poetului, dată de imposibilitatea de adaptare și supravețuire într-o lume mediocră și superficială, supusă degradării morale și materiale.

La nivel formal, poezia este alcătuită din patru catrene, dispuse în mod simetric. Construcția ei este circulară. Lumea imaginată ca un cerc închis este redată prin repetiția versurilor: „*De-atâtea nopți aud plouând*, „*Sunt singur, și mă duce un gând / Spre locuințele lacustre*”. Simetria strofei inițiale și a celei finale conferă monotonie.

Imaginarul poetic se organizează în jurul a două simboluri: *ploaia* - reprezintă dezagregarea eului, tristețe, monotonie, descompunerea materiei și *lacustra* - simbol al limitării orizontului uman.

Strofa întâi exprimă, în mod simbolic, dezagregarea materiei, sub acțiunea unei ploii permanente, plasată în atemporalitate: „*De-atâtea nopți aud plouând*”. Percepția unei alunecări în acvatic se face gradat, de la o reacție personală, în regim intim, la înregistrarea unei reacții cosmice: „*Aud materia plângând*”. Căderea ploii acționează hipnotic asupra somnului ființei și a lumii. Astfel, apele din realitatea obiectivă *ploaia*, se contopesc cu apele visului, subconștientul, ambele având proprietatea de a descompune, a dizolva. Apele ploii, conștientul, aduc la suprafață, din vis „*apele profunde*” ale conștiinței, imaginea *lacustrelor*. Izolarea poetului este exprimată direct: „*Sunt singur*”.

În strofa a doua este continuată ideea elementului acvatic, prin intermediul unor simboluri precum: „*scânduri ude*”, „*val*”, „*pod*”, „*mal*”. Starea de nevroză, de iritare, provocată în prima strofă de plânsul și dezagregarea materiei, se corelează cu spaima, în strofa a doua, sentimente generate de pericolul iminent: „*În spate mă izbește-un val*”.

O **secvență** reprezentativă pentru «Lacustră» este în versurile următoare, unde reacțiile instinctuale primează, eul fiind redus la contururile acestora: „*Tresar prin somn, și mi se pare / Că n-am tras podul de la mal*”. Apare motivul somnului purtând sugestia morții, căci somnul bacovian este „*un somn întors*”, care se transformă într-un coșmar.

Strofa a treia amplifică starea de angoasă, de neliniște, de singurătate a poetului, prin regresivitatea în „*golul istoric*” al începuturilor lumii. Singurătatea este proiectată în eternitate prin intermediul versului: „*Pe-aceleași vremuri mă gădesc*”.

Teama de neant produce exasperare, dar și resemnare în izolare. Dezagregarea se extinde la nivelul întregului univers, „*piloții grei*” ai lumii lăuntrice prăbușindu-se sub acțiunea distrugătoare a apei. Încordarea, întinderea nervilor în mod excesiv preconizează apropierea sfârșitului, cu sugestia motivului biblic al potopului.

Ultima strofă conține o **secvență** semnificativă pentru tema poeziei, cea a **izolării în cadrul «locuințelor lacustre»**: „*Sunt singur, și mă duce un gând / Spre locuințele lacustre*”. Aceasta o reia simetric pe prima, în afară de versul al doilea, care se realizează ca o prelungire a primului catren: „*Tot tresărind, tot așteptând*”. Accentul cade pe planul subiectiv, trecându-se de la universal la individual. Descompunerea este o acțiune liniară și finită.

Poezia **Lacustră** de G. Bacovia este simbolistă prin sugestii, simboluri și stări sufletești specifice liricii bacoviene: plictisul, dezolarea, nevroza, disperarea, spleen-ul, spaima făcând ca această creație să fie o confesiune lirică.

Simbolul dominant în poezie este «lacustră», care are drept corespondent în natură o locuință construită de om pe apă și susținută pe patru piloni, o construcție supusă iminent prăbușirii, prin putrezirea stâlpilor de susținere. De asemenea, o astfel de locuință este una provizorie, singurătatea este totală, dar, în același timp, omul este ferit aici de pericolele ce-l pândesc în pustietate. **Lacustră** simbolizează așadar o solitudine dorită, o autoizolare totală, care va duce inevitabil la prăbușirea spirituală a eului poetic.

Apa bacoviană acționează încet, dar sigur, dezagregând spiritualitatea creatoare, printr-o serie de simboluri sugestive: *ploaia*, *malul*, *valul*, *scândurile ude*.

Muzicalitatea este dată de versurile numeroase în poezie, aflate la prezent și gerunziu, acestea simbolizând moartea lentă, tristețea profundă, disperarea și starea de nevroză.

Din punct de vedere **fonetic**, frecvența vocalelor *a*, *o*, *u* sugerează plânsul universal, tristețea metafizică, ultimele două fiind vocale închise.

La nivel morfologic, se remarcă abundența verbelor la prezent: *aud*, *sunt*, *mă duce*, *dorm*, *mă izbește*, *tresar*, *mi se pare*, *se întinde*, *mă găsesc*, *simt*, *se prăbușesc*, ce sugerează permanența stării de dezagregare. Gerunziile *plouând*, *plângând*, *tresărind*, *așteptând*, sugerează monotonia, prelungirea la infinit a stării de disperare, tristețea cosmică. Folosirea repetată a verbului *aud*, dă imaginii poetice o dimensiune auditivă; plânsul lăuntric devine plânsul întregului univers.

La nivel lexical, cuvintele din sfera semantica a apei: *plouând*, *plângând*, *ude*, *val*, *mal*, se organizează în două câmpuri semantice: *ploaia* și *lacustra*.

La nivel stilistic, se observă prezența rară a metaforei: „*aud materia plângând*”.

Versificația: Măsura versurilor este de opt silabe, versul este mediu, ritmul iambic. În prima și în ultima strofă, monorima se realizează prin intermediul silabei *-ând*, ceea ce sugerează bocetul, plânsul cosmic al materiei. În celelalte două strofe rimează doar versurile al II-lea și al IV-lea.

Concluzii. Prezența unor teme și motive literare precum: moartea, ploaia, golul, noaptea, plânsul, nevroza, înscrie această poezie în lirica simbolistă.

Arta poetică simbolistă **Lacustră** sugerează o realitate a sufletului, a trăirilor interioare prin intermediul simbolurilor, sugestiei și muzicalității versurilor, concentrând o puternică încărcătură emoțională.

Lucru individual

1. Recitiți textul și notați, în unu-două enunțuri, impresia produsă de lectura acestuia.
2. Identificați mărcile eului liric.
3. Locuința lacustră reprezintă aici:
 - o imagine onirică;
 - o halucinație;
 - un simbol.
 - Argumentați-vă afirmația.
4. Comentați semnificația versului: «De-atâtea nopți aud plouând».
5. Descoperiți două figuri de stil și comentați-le, în 3-5 rânduri.
6. Ce teme, motive și procedee specifice simbolismului apar în textul dat?
7. Analizați poezia din perspectiva nivelului fonetic, urmărind frecvența anumitor sunete și rolul lor stilistic.
8. Comentați modalitățile de prozodie și compoziție prezente în poezia studiată.
9. Redactați un text, de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentați dacă natura influențează sau nu sentimentele noastre, raportându-vă atât la informațiile din poezie, cât și la experiența personală sau culturală.
10. Redactați un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui George Bacovia.

Lectură suplimentară

11. Comentați textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*Dormeau adânc sicriele de plumb,
Și flori de plumb și funerar vestmânt -
Stam singur în cavou... și era vânt...
Și scârțâiau coroanele de plumb.*

*Dormea întors amorul meu de plumb
Pe flori de plumb, și-am început să-l strig -
Stam singur lângă mort... și era frig...
Și-i atârnav aripile de plumb.*

(George Bacovia, **Plumb**)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Textul studiat: B. Poezia interbelică: Modernismul – «**Testament**», de Tudor Arghezi

Testament

*Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte,
Decât un nume adunat pe-o carte,
În seara răzvrătită care vine
De la străbunii mei până la tine,
Prin râpi și gropi adânci,
Suite de bătrânii mei pe brânci,
Și care, tânăr, să le urci te-așteaptă,
Cartea mea-i, fiule, o treaptă.*

*Așeaz-o cu credință căpătâi.
Ea e hrisovul vostru cel dintâi.
Al robilor cu saricile, pline
De osemintele vărsate-n mine.*

*Ca să schimbăm, acum, întâia oară
Sapa-n condei și brazda-n călimară
Bătrânii-au adunat, printre plăvani,
Sudoarea muncii sutelor de ani.
Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite
Eu am ivit cuvinte potrivite
Și leagăne urmașilor stăpâni.
Și, frământate mii de săptămâni,
Le-am prefăcut în versuri și-n icoane.
Făcui din zdrențe muguri și coroane,
Veninul strâns l-am preschimbat în miere,
Lăsând întreagă dulcea lui putere.*

*Am luat ocară, și torcând ușure
Am pus-o când să-mbie, când să-njure.
Am luat cenușa morților din vatră
Și am făcut-o Dumnezeu de piatră,
Hotar înalt, cu două lumi pe poale,
Păzind în piscul datoriei tale.*

*Durerea noastră surdă și amară
O grămadă pe-o singură vioară,*

*Pe care ascultând-o a jucat
Stăpânul, ca un țap înjunghiat.
Din bube, mucegaiuri și noroi
Iscat-am frumuseți și prețuri noi.
Biciul răbdat se-ntoarce în cuvinte
Si izbăvește-ncet pedepsitor
Odrasla vie-a crimei tuturor.
E-ndreptățirea ramurei obscure
Ieșită la lumină din padure
Și dând în vârf, ca un ciorchin de negi
Rodul durerii de vecii întregi.*

*Întinsă leneșă pe canapea,
Domnița suferă în cartea mea.
Slova de foc și slova făurită
Împărechiate-n carte se mărită,
Ca fierul cald îmbrățișat în clește.
Robul a scris-o, Domnul o citește,
Făr-a cunoaște că-n adâncul ei
Zace mânia bunilor mei.*

(volumul *Cuvinte potrivite*, 1927)

Eseu structurat

Modernismul este o mișcare culturală și literară, care a luat naștere în Franța, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, fiind caracterizată prin inovațiile aduse expresiei artistice. Acesta s-a afirmat printr-o atitudine anticlasică, antiacademică și împotriva tradiției, promovând sensuri multiple și ambiguitatea.

Poezia se încadrează în direcția **modernistă**, teoretizată de Eugen Lovinescu, pentru că impune forme noi în planul creației artistice, dar și pentru rolul asumat de poet de a crea și de a reflecta asupra creației sale. De asemenea, interesul autorului se îndreaptă spre raportul dintre inspirație și tehnica poetică, punând problema cuvântului, a capacităților acestuia de a re-crea lumea, dar și pe aceea a șlefuitorului de cuvinte, a artistului.

Tudor Arghezi optează pentru o poezie modernă construită din strofe polimorfe, cu o prozodie inedită.

Testament de Tudor Arghezi face parte din seria **artelor poetice moderne** ale literaturii române din perioada interbelică, alături de *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* de Lucian Blaga și *Joc secund* de Ion Barbu.

Poezia este așezată în fruntea primului volum arghezian, *Cuvinte potrivite* (1927), și are rol de **program literar**, realizat însă cu mijloace poetice.

Este o **artă poetică**, deoarece autorul își exprimă propriile convingeri despre arta literară, despre menirea literaturii, despre rolul artistului în societate.

Este o **artă poetică modernă**, pentru că în cadrul ei apare o triplă problematică, specifică liricii moderne: transfigurarea socialului în estetic, estetica urâtului, raportul dintre inspirație și tehnica poetică.

Se poate vorbi despre o permanență a preocupării argheziene de a formula crezul poetic, *Testament* fiind prima dintre artele poetice publicate în diferite volume, alături de: *Flori de mucigai*, *Epigraf*, *Frunze pierdute*.

Tema poeziei o reprezintă creația literară în ipostaza de meșteșug, creație lăsată ca moștenire unui fiu spiritual.

Textul poetic este conceput ca un monolog adresat de tată unui fiu spiritual căruia îi este lăsată drept unică moștenire „cartea”, metonimie care desemnează opera literară. Discursul liric având un caracter adresat, **lirismul subiectiv** se realizează prin atitudinea poetică transmisă în mod direct și, la nivelul expresiei, prin mărcile subiectivității: pronumele personale, adjectivele posesive, verbele la persoana I și a II-a singular, alternând spre diferențiere cu persoana a III-a, topica afectivă (inversiuni și dislocări sintactice), în poezie, eul liric apare în mai multe ipostaze: *eu / noi*, *eu / tatăl - fiul* (în dialogul imaginar inițial), „*de la străbunii mei până la tine*” (în relația „străbunii” - eu - tu), *Robul - Domnul* (în finalul poeziei).

Titlul poeziei are o dublă accepție: una denotativă și alta conotativă. În sens propriu (denotativ), cuvântul-titlu desemnează un act juridic întocmit de o persoană prin care aceasta își exprimă dorințele ce urmează a-i fi îndeplinite după moarte, mai cu seamă în legătură cu transmiterea averii sale. Aceasta este însă accepția laică a termenului. În accepție religioasă, cuvântul face trimitere la cele două mari părți ale *Bibliei*, *Vechiul Testament* și *Noul Testament*, în care sunt concentrate învățăturile proorocilor și apostolilor adresate omenirii.

Din această accepție religioasă derivă și sensul conotativ al termenului pe care îl întâlnim în poezie. Astfel creația argheziană devine o moștenire spirituală adresată urmașilor-cititori sau viitorilor trudituri ai condeiului.

Textul poetic este structurat în șase strofe cu număr inegal de versuri, încălcarea regulilor prozodice fiind o particularitate a modernismului.

Discursul liric este organizat sub forma unui monolog adresat / dialog imaginar între *tată* și *fiu*, între *străbuni* și *urmași*, între *rob* și *Domn*, tot atâtea ipostaze ale eului liric.

Metafora „*carte*” are un loc central în această artă poetică, fiind un **element de recurență**.

Termenul „*carte*” are rol în organizarea materialului poetic și semnifică, pe rând, în succesiunea secvențelor poetice: realizarea ideii poetice a acumulărilor spirituale; poezia este rezultatul trudei, „*treaptă*”, punct de legătură între predecesori și urmași, valoare spirituală, rezultat al sublimării experienței înaintașilor - „*hrisovul cel dintâi*”; „*cuvinte potrivite*”; „*Slova de foc și slova făurită/ împerecheate-n carte se mărită*” (definiție metaforică a poeziei, în egală măsură har și meșteșug); „*Robul a scris-o, Domnul o citește*” (relația autor - cititor). „*Cartea*”/ **creația poetică și poetul / creatorul / „eu”** se află în strânsă legătură, verbele la persoana I singular, având drept rol definirea metaforică a actului de creație poetică, a **rolului poetului**: *am ivit, am prefăcut, făcui, am luat, am pus, am făcut, grămadii, iscat-am*. Concretețea sensului verbelor redă truda unui meșteșugar dotat cu talent și plasticizează sensul abstract al actului creator în plan spiritual. Determinantele verbale (pronume, substantive) sunt în general la genul feminin, desemnând produsul: poezia („*domnița*”) și „*cartea*”.

Incipitul, conceput ca o adresare directă a eului liric către un fiu spiritual, conține ideea moștenirii spirituale, „*un nume adunat pe-o carte*”, care devine simbol al identității obținute prin cuvânt. Condiția poetului este concentrată în versul: „*decât un nume adunat pe-o carte*”, iar poezia apare ca bun spiritual și peren: „*Nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte...*”.

Formula de adresare, vocativul „*fiule*”, desemnează un potențial cititor, poetul identificându-se, în mod simbolic, cu un tată, cu un mentor al generațiilor viitoare. De asemenea, poetul se înfățișează ca o verigă în lanțul temporal al generațiilor, căroră, începând cu fiul evocat în poem, le transmite moștenirea, opera literară. Cartea este „*o treaptă*” în desăvârșirea cunoașterii.

În **strofa a doua**, „*cartea*”, creația elaborată cu trudă de poet, este numită „*hrisovul vostru cel dintâi*”, cartea de căpătai a urmașilor. „*Cartea*” - „*hrisov*” are pentru generațiile viitoare valoarea unui document fundamental, asemeni Bibliei sau unei mărturii istorice, un document al existenței și al suferinței strămoșilor: „*Al robilor cu saricile pline / De osemintele vărsate-n mine*”.

Ideea centrală din **cea de-a treia strofa** este transformarea poeziei într-o lume obiectuală. Astfel „*sapa*”, unealtă folosită pentru a lucra pământul, devine „*condei*”, unealtă de scris, iar „*brazda*” devine „*călimară*”. Asupra cuvintelor poetul aplică aceeași trudă transformatoare prin care plugarii supuneau pământul. Poetul este, prin urmare, un născocitor, care transformă „*graiul lor cu-ndemnuri pentru vite*”, în „*cuvinte potrivite*”, metaforă ce desemnează poezia ca meșteșug, ca trudă, și nu ca inspirație divină. Efortul poetic presupune însă un timp îndelungat, necesar transfigurării artistice și trudei asupra cuvintelor, sugerat prin paralelismul dintre munca fizică („*Sudoarea muncii sutelor de ani*”) și aceea spirituală („*frământate mii de săptămâni*”). În viziunea lui Arghezi, prin artă, cuvintele se metamorfozează, păstrându-și însă forța expresivă, idee exprimată prin oximoronul din versurile: „*Veninul strâns l-am preschimbat în miere, / Lăsând întreagă dulcea lui putere*”.

Strofa a patra debutează cu o confesiune lirică: „*Am luat ocară și torcând ușure / Am pus-o când să-mbie, când să-njure*”. Poetul poate face ca versurile lui să exprime imagini sensibile, dar și să stigmatizeze răul din jur („*să înjure*”), arta având funcție cathartică și, în același timp, moralizatoare. Prin intermediul poeziei, trecutul se sacralizează, devine îndreptar moral, iar opera literară capătă valoare justițiară: „*Am luat cenușa morților din vatră / Și am făcut-o Dumnezeu de piatră, / Hotar înalt, cu două lumi pe poale, / Păzind în piscul datoriei tale*”.

În **strofa a cincea** apare ideea transfigurării socialului în estetic prin faptul că durerea, revolta socială sunt concentrate în poezie, simbolizate prin „*vioară*”, instrument mult mai

reprezentativ pentru universul țărănesc decât clasică liră: „*Durerea noastră surdă și amară / O grămadă pe-o singură vioară, / Pe care ascultând-o a jucat / Stăpânul ca un țap înjunghiat.*”

Arghezi introduce în literatura română **estetica urâtului**, concept pe care îl preia de la scriitorul francez Charles Baudelaire. Prin unicul său volum de poezie, *Florile răului*, Baudelaire lărgeste conceptul de frumos, integrându-i înțelegerea răului, a urâtului. Arghezi, la rândul lui, consideră că orice aspect al realității, indiferent că este frumos sau urât, sublim sau grotesc, poate constitui material poetic: „*Din bube, mușegăiuri și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi*”.

Ultima strofa evidențiază faptul că muza, arta contemplativă, „*Domnița*”, „pierde” în favoarea meșteșugului poetic: „*întinsă leneșă pe canapea, / Domnița suferă în cartea mea*”. Poezia este atât rezultatul inspirației, al harului divin „*slova de foc*”, cât și rezultatul meșteșugului, al trudei poetice „*slova făurită*”: „*Slova de foc și slova făurită / Împărechiate-n carte se mărită / Ca fierul cald îmbrățișat în clește*”.

Condiția poetului este redată în versul „*Robul a scris-o, Domnul o citește*”, artistul este un „*rob*”, un truditor al condeiului și se află în slujba cititorului.

Limbajul artistic. Expresivitatea poeziei este realizată la nivel morfosintactic prin topica inversată, prin jocul formelor verbale la persoana I și prin folosirea timpului trecut al verbelor la persoana I, alternând singularul cu pluralul: „*să schimbăm*”, „*eu am ivit*”.

Concluzii. Opera literară *Testament* de Tudor Arghezi este o **artă poetică modernă**, pentru că poetul devine, în concepția lui Arghezi, un născocitor, iar poezia presupune meșteșugul, truda creatorului. Pe de altă parte, creația artistică este atât produsul inspirației divine, cât și al tehnicii poetice. Un alt argument în favoarea modernității poeziei este faptul că Arghezi introduce în literatura română, prin această creație literară, **estetica urâtului**, arta devenind un mijloc de reflectare a complexității aspectelor existenței și o modalitate de amendare a răului.

Valorificarea diferitelor straturi lexicale în asocieri surprinzătoare, strofele inegale ca număr de versuri, cu metrica și ritmul variabile, cu lexic abrupt și colțuros, sunt tot atâtea argumente în favoarea modernității poeziei.

Poezia *Testament* de Tudor Arghezi este o **arta poetică de sinteză** pentru orientările poeziei interbelice, cu elemente tradiționaliste și moderniste.

Lucru individual

1. Poezia **Testament**, de Tudor Arghezi, ca orice text, transmite un mesaj. Precizați cine este emițătorul (E), ce tip de mesaj transmite (M) și cine este receptorul (R).
2. Cartea este un cuvânt-cheie al poeziei. Explicați valoarea lui conotativă, desprinsă din context.
3. În această poezie autorul folosește numeroase cuvinte proprii universului rural, lumii țărănești. Căutați-le în text și transcrieți-le pe caiet.
4. Transformarea materialului în spiritual este o coordonată pe care se pune accent. Explicați, în acest context, schimbarea *sapei* în *condei* și a *brazdei* în *călimară*.
5. Sintagma *cuvinte potrivite* dă titlul întregului volum din care face parte poezia **Testament**. Interpretați semnificația acestei sintagme, prin punerea în relație cu întreg contextul: „*Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite / Eu am ivit cuvinte potrivite*”.
6. În poezia **Testament**, autorul, asemenea lui Charles Baudelaire, propune cititorului o nouă categorie estetică – urâtul: „Din bube, mucegaiuri și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi”.
7. Comentați, în 3-5 rânduri, „slova de foc” și „slova faurită”.
8. Alegeți două figuri de stil diferite și comentați efectul lor stilistic.
9. Care sunt resorturile expresivității în textul arghezian? Alegeți din următoarele variante:
 - a) Termeni din registre stilistice diferite;
 - b) Alăturarea șocantă și paradoxală a unor termeni;
 - c) Preferința pentru imagini din universul rural;
 - d) Insolitul viziunii lirice.
10. Redactați un text, de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentați dacă cartea reprezintă sau nu o moștenire pentru generațiile viitoare, raportându-vă atât la informațiile din poezie, cât și la experiența personală sau culturală.
11. Redactați un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați o artă poetică modernă din lirica lui Tudor Arghezi.

Lectură suplimentară

12. Comentați textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*Le-am scris cu unghia pe tencuială
Pe un părete de fîridă goală,
Pe întuneric, în singurătate,
Cu puterile neajutate
Nici de taurul, nici de leul, nici de vulturul
Care au lucrat împrejurul
Lui Luca, lui Marcu și lui Ioan.
Sunt stihuri fără an,
Stihuri de groapă,
De sete de apă*

*Și de foame de scrum,
Stihurile de acum.
Când mi s-a tocit unghia îngerească
Am lăsat-o să crească
Și nu mi-a crescut –
Sau nu o mai am cunoscut.*

*Era întuneric. Ploaia bătea departe, afară.
Și mă durea mâna ca o ghiară
Neputincioasă să se strângă
Și m-am silit să scriu cu unghiile de la mâna stângă.*
(Tudor Arghezi, **Flori de mucigai**)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Textul studiat: C. Poezia interbelică: Modernismul – «**Eu nu strivesc corola de minuni a lumii**», de Lucian Blaga

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

și nu ucid

cu mintea tainele, ce le-ntâlnesc

în calea mea

în flori, în ochi, pe buze ori morminte.

Lumina altora

sugrumă vraja nepătrunsului ascuns

în adâncimi de întuneric,

dar eu,

eu cu lumina mea sporesc a lumii taină -

și-ntocmai cum cu razele ei albe luna

nu micșorează, ci tremurătoare

mărește și mai tare taina nopții,

asa îmbogățesc și eu întunecata zare

cu largi fiori de sfânt mister

și tot ce-i neînțeleș

se schimbă-n neînțeleșuri și mai mari

sub ochii mei –

căci eu iubesc

și flori și ochi și buze și morminte.

(volumul *Poemele luminii*, 1919)

Eseu structurat

Modernismul este o mișcare culturală și literară, care a luat naștere în Franța, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, fiind caracterizată prin inovațiile aduse expresiei artistice. Lucian Blaga este și principalul reprezentant al expresionismului românesc, mișcare artistică care se bazează pe înțelegerea lumii prin perspectivă subiectivă sau experiență emoțională. Expresionismul a apărut la începutul secolului al XX-lea, în Germania.

Poemul **Eu nu strivesc corola de minuni a lumii** deschide primul volum de versuri publicat de Lucian Blaga în 1919 - **Poeemele luminii**. Deși Blaga are o uimitoare influență asupra tinerei generații de poeți, comparabilă doar cu cea exercitată de Barbu, primul său volum, din 1919, a fost primit rezervat de critica literară, reproșându-i-se imagismul zgomotos. În poemele de început, Blaga e un „gânditor care-și ilustrează ideile prin imagini”, ne spune criticul Nicolae Manolescu.

Înainte de toate, Blaga e un poet de largă respirație filosofică, poet al eterului și al transparențelor, așa cum Arghezi era poetul pământului. El aparține poeziei interbelice, completând triada celor mai importanți artiști ai perioadei, alături de Arghezi și Barbu.

Dacă Barbu venea spre poezie dinspre matematică, sublimând-o, iar hermetismul său era o cale spre poezia pură, Blaga vine spre poezie dinspre filosofie, iar alăturarea va naște una dintre cele mai originale opere interbelice. El este poetul tăcerilor, al semnificației golurilor. Extraordinara frumusețe a versurilor sale vine din ceea ce nu spune, ci lasă să se înțeleagă. Nicolae Manolescu îl caracteriza memorabil: „El e prieten al adâncului, al liniștii, sortit să contemple pururi absolutul din care s-a desfăcut... El are sentimentul că nu ține de lumea aceasta, muritoare, că, născându-se a pierdut paradisul”.

În ceea ce privește afilierea la una sau alta dintre orientările interbelice, ca și Arghezi, Blaga scapă tentativei de compartimentare. El este, în egală măsură, modern și tradițional, sfidând încercările de afiliere la vreo tendință.

Tema principală a liricii blagiene este cunoașterea posibilă numai prin iubire, temă care reiese din toate cele trei secvențe ale poemului.

Titlul surprinde o metaforă revelatorie și arată rolul poetului în lume.

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii este o artă poetică în care se dezvăluie nu numai crezul artistic al eului poetic, dar și relația acestuia cu universul. Arta e o cale spre integrarea în armonia lumii, de împărtășire a misterului și a miracolului universal.

Metafora revelatorie din titlu „corola de minuni a lumii” ilustrează tocmai tainele și minunile inefabile ale vieții, de care eul poetic se simte învăluit și la care participă prin propria-i creație. Folosirea pronumelui personal în titlu e o asumare tranșantă a acestei poetici, influențate de un panteism evident.

Influența resimțită în tot volumul este cea a lui Nietzsche, filozoful german care constituia lectura favorită a lui Blaga și a lui Barbu.

Elemente de structură și compoziție

Poemul are o structură modernă - o singură strofa, compusă din versuri inegale, cele scurte alternând cu cele mai lungi. Segmentarea versului nu e cea tradițională, el nu se suprapune perfect peste idee, apărând ingambamentul (continuarea ideii în versul următor).

Incipitul poemului e o reluare a titlului și o afirmare a crezului artistic: arta e o cale de participare la armonia și misterul universului. Cu ajutorul verbelor la forma negativă („nu strivesc”, „nu ucid”) se exprimă, concentrat, atitudinea poetică față de tainele lumii: refuzul cunoașterii logice, raționale.

A doua secvență (din cele trei), mai amplă, se construiește pe baza unor relații de opoziție: eu – alții, „lumina mea” (cunoașterea poetică, de tip intuitiv) - „lumina altora” (cunoașterea de tip rațional, logic).

Finalul e o explicație-concluzie, în care iubirea e o formă de apropiere de univers - „Căci eu iubesc / și flori și ochi și buze și morminte”. Iubirea devine o formă de afirmare a panteismului, iar enumerația nu face decât să reprezinte selectiv și simbolic totalitatea miraculoasă a universului.

Procedee și mijloace artistice. Imagini și figuri de stil.

Construcția adversativă, procedeul favorit al lui Blaga, apare și aici, evitând o structură declarativă a versului, care ar fi diminuat abstractizarea expresiei. Deși conjuncțiile adversative sunt rare, doar două în douăzeci de versuri, structurarea adversativă a discursului e clară.

Primul vers conține o negație a unei acțiuni, extinsă și la versurile următoare: „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii / Și nu ucid / Cu mintea tainele, ce le-ntâlnesc / în calea mea / în flori, în ochi, pe buze ori morminte”. Forma negativă a verbelor - „nu ucid”, „nu strivesc” pune în evidență o afirmație, o asumare, ajutată și de persoana întâi singular a pronumelui personal „eu”. Opoziția e clar conturată: „eu” cu „lumina mea” și alții - „lumina altora”. De aceea semnificația titlului se îmbogățește și cu o altă conotație: „eu nu strivesc corola de minuni a lumii”, spre deosebire de alții. Construcția adversativă pune în relație cele două tipuri de cunoaștere pe care le postulează Blaga, dar și asumarea uneia dintre ele prin actul artistic, și anume, cunoașterea paradisiacă sau științifică, cea care elucidează misterul și cunoașterea luciferică sau artistică, la care aderă și Blaga, cea care nu-și propune eliminarea misterului, ci intensificarea lui. Combinația dintre două verbe concrete, la forma negativă - „nu ucid” și „nu strivesc” cu doi termeni abstracti - „corola de minuni a lumii” și „tainele” este originală și generatoare de sensuri noi. Enumerația, conținând patru termeni, e specifică poeziei lui Blaga, fiecare termen ilustrează simbolic totalitatea organică a lumii. Florile reprezintă viața, frumusețea, vitalitatea, ochii sunt o trimitere la reflectare și spiritualitate, fiind considerați „oglină sufletului”, buzele înseamnă comunicare, dar și evocarea erosului, iar mormintele sunt simbolul eternității și al morții, care face parte și ea din acest univers.

Metafora „Lumina altora / sugrumă vraja nepătrunsului ascuns” ilustrează cunoașterea paradisiacă, la care aderă opera altora. Semnificația termenului „lumină” este aici spirituală - opera, creația artistică e o reflectare a sinelui, a interiorului, dar înnobilită prin transfigurare și prin împărtășirea sacralului, deci o „lumină”. Supusă creației, opera capătă ceva din „lumina dintâi” și extazul lumii primordiale. Lumina e simbolul central al primului volum, simbol căruia i se atribuie diverse asocieri și conotații. Lumina ar reprezenta atât un principiu metafizic ordonator al universului, cât și o echivalare a iubirii, fără să aibă pe deplin o conotație erotică. Singurul reper al acestui tip de iubire pare a fi baza dogmei creștine - cea „iubirea pentru aproapele tău”. „Nepătrunsul ascuns” este atât misterul universului, cât și inefabilul poeziei, care trebuie sugerat, protejat, niciodată dezvăluit: „eu cu lumina mea sporesc a lumii taină”. Comparația cu lumina lunii, misterioasa lumină de penumbră, ilustrează o credință fermă, exprimată și în proză, în *Pietre pentru templul meu*, din 1919: „Datoria noastră în fața misterului nu e să-l lămurim, ci să-l adâncim așa de mult, încât să-l prefacem într-un mister și mai mare”.

Repetarea în final a comparației de la începutul poemului subliniază prin adverbul „și”, plasat lângă simboluri, ideea importanței fiecărei părți în diversitatea universului. Conjuncția „căci” introduce o concluzie-explicație, erosul căpătând puteri ordonatoare: „Căci eu iubesc / și flori și ochi și buze și morminte”.

Limbajul

Limbajul nu are vizionarismul celui eminescian, e discursiv și accidentat, ilustrând idei în imagini. Totuși e lipsit de gândire plastică. Are o caracteristică alegorică pronunțată, rămânând în zona abstractului. Reprezintă o inițiere într-o realitate transcendentală, absolută.

Versificația

Poezia are un vers liber, inegal, cu o segmentare arbitrară, ce pune în valoare anumite simboluri. Măsura e variabilă, dar absența rimei și a ritmului nu exclude o armonie interioară a poemului.

Modurile și timpurile verbale

Fiind vorba de o alegorie a cunoașterii și a misterului, poezia se plasează în absolut, dincolo de reperele concrete ale timpului și spațiului. Această realitate apriorică e reprezentată prin folosirea prezentului, ca timp absolut al poemului. El mai sugerează simultaneitatea cuvântului și a faptei, într-un univers în care începe creația.

Concluzii

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii rămâne arta poetică a aderării la mister și inefabil. Deși participarea la mister și la totalitatea universului este entuziastă „cu predispoziții spre gesturi mari și teatrale, lipsesc sentimentalismul și efuziunea lirică. Blaga este în **Poemele luminii** un poet «de reflecție discursivă, nu unul de trăire - scrie Nicolae Manolescu - ... e un cerebral care are nostalgia existenței primare, de comuniune frenetică cu puterile și elementele lumii».

Lucru individual

1. Un cuvânt-cheie al poeziei, dar și al altor texte din primul volum al lui Lucian Blaga, intitulat **Poemele luminii**, este lumina. Comentați această metaforă, în 3-5 rânduri.
2. Noțiunea de „mister” apare cu insistență în poezie sub forma unor cuvinte / metafore / sintagme. Căutați-le în text și notați-le aici.
3. Comentați tema și titlul poeziei.
4. Indicați mărcile lexico-gramaticale ale prezenței eului liric.
5. Stabiliți numărul secvențelor lirice și prezentați-le.
6. Care este rolul conjuncției adversative „dar” în structura de ansamblu a poeziei?
7. Pornind de la cele două modalități de cunoaștere specifice creației lui Blaga și având în vedere metafora emblematică blagiană, poezia este construită pe o opoziție. Precizați-o.
8. Ce presupune actul de iubire al poetului, de protejare a misterelor? Are el doar o funcție sentimentală sau devine și un instrument de sondare a infinitului, de cunoaștere a lumii? Argumentați-vă răspunsul.
9. Versul *în flori, în ochi, pe buze ori morminte*, este reluat în final: *și flori și ochi și buze și morminte*. Interpretați intenția poetului.
10. Comentați, în 2-3 rânduri, la alegere, o figură de stil din poezie.
11. Versificația blagiană nu se supune schemelor prozodice clasice. Stabiliți trăsăturile prozodice ale textului, care dau acestuia caracterul modern.
12. Redactați un text, de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentați dacă un mister poate sau nu să fie elucidat, raportându-vă atât la informațiile din poezie, cât și la experiența personală sau culturală.
13. Redactați un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui L. Blaga.

Lectură suplimentară

14. Comentați textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*Portarul înaripat mai ține întins
un cotor de spadă fără de flăcări.*

*Nu se luptă cu nimeni,
dar se simte învins.*

Pretutindeni pe pajiști și pe ogor

*serafimi cu părul nins
însetează după adevăr,
dar apele din fântâni
refuză gălețile lor.*

*Arând fără îndemn
cu pluguri de lemn,
arhangheli se plâng
de greutatea aripelor.*

*Trece printre sori vecini
porumbelul sfântului duh,
cu pliscul stinge cele din urmă lumini.*

*Noaptea îngerii goi
zgribulind se culcă în fân:*

*vai mie, vai ție,
păianjeni mulți au umplut apa vie,
odată vor putrezi și îngerii sub glie,*

țărâna va seca poveștile

din trupul trist.

(Lucian Blaga, **Paradis în destrămare**)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 5

Textul studiat: A. Poezia interbelică: Modernismul – «**Riga Crypto și lapona Enigel**», de Ion Barbu

Riga Crypto si Lapona Enigel

Menestrel trist, mai aburit
Ca vinul vechi ciocnit la nuntă,
De cusrul mare dăruit
Cu pungi, panglici, beteli cu funtă,

Mult îndărătnic menestrel,
Un cântec larg tot mai încearcă,
Zi-mi de lapona Enigel
Și Crypto, regele-ciupearcă!

- Nuntaș fruntaș!
Ospățul tău limba mi-a fript-o,
Dar, cântecul, tot zice-l-aș,
Cu Enigel și riga Crypto.

- Zi-l menestrel!
Cu foc l-ai zis acum o vară;
Azi zi-mi-l strâns, încetinel,
La spartul nunții, în cămară.

*

Des cercetat de pădureți
În pat de râu și-n humă unsă,
Împărăția peste bureți
Crai Crypto, inimă ascunsă,

La vecinic tron, de rouă parcă!
Dar printre ei bârfeau bureții
De-o vrăjitoare mânătarcă,
De la fântâna tinereții.

Și răi ghioci și toporași
Din gropi ieșeau să-l ocărăscă,
Sterp îl făceau și nărăvaș,
Că nu voia să înflorească.

În țări de gheață urgisită,
Pe-același timp trăia cu el,
Laponă mică, liniștită,
Cu piei, pre nume Enigel.

De la iernat, la pășunat,
În noul an, să-și ducă renii,
Prin aer ud, tot mai la sud,
Ea poposi pe mușchiul crud
La Crypto, mirele poienii.

Pe trei covoare de răcoare
Lin adormi, torcând verdeață:
Când lângă sân, un rigă spân,
Cu eunucul lui bătrân,
Veni s-o-mbie, cu dulceață:

- Enigel, Enigel,
Ți-am adus dulceață, iacă.
Uite fragi, ție dragi,
Ia-i și toarnă-i în puiață.

- Rigă spân, de la sân,
Mulțumesc Dumitale.
Eu mă duc să culeg
Fragii fragezi, mai la vale.

- Enigel, Enigel,
Scade noaptea, ies lumine,
Dacă pleci să culegi,
Începi, rogu-te, cu mine.

- Te-aș culege, rigă blând...
Zorile încep să joace
Și ești umed și plăpând:
Teamă mi-e, te frângi curând,
Lasă. - Așteaptă de te coace.

- Să mă coc, Enigel,
Mult aș vrea, dar vezi, de soare,
Visuri sute, de măcel,
Mă despart. E roșu, mare,
Pete are fel de fel;

Lasă-l, uită-l, Enigel,
În somn fraged și răcoare.

- Rigă Crypto, rigă Crypto,
Ca o lamă de blestem
Vorba-n inimă-ai înfipt-o!
Eu de umbră mult mă tem,

Că dacă-n iarnă sunt făcută,
Și ursul alb mi-e vărul drept,
Din umbra deasă, desfăcută,
Mă-nchin la soarele-nțelept.

La lămpi de gheață, supt zăpezi,
Tot polul meu un vis visează.
Greu taler scump cu margini verzi
De aur, visu-i cercetează.

Mă-nchin la soarele-nțelept,
Că sufletu-i fântână-n piept,
Și roata albă mi-e stăpână,
Ce zace-n sufletul-fântână.

La soare, roata se mărește;
La umbră, numai carnea crește
Și somn e carnea, se dezumflă,
Dar vânt și umbră iar o umflă...

Frumos vorbi și subțirel
Lapona dreaptă, Enigel,
Dar timpul, vezi, nu adăsta,
Iar soarele acuma sta
Svârlit în sus, ca un inel.

- Plângi, preacuminte Enigel!
Lui Crypto, regele-ciupearcă.
Lumina iute cum să-i placă?
El se desface ușurel
De Enigel,
De partea umbrei moi, să treacă...

Dar soarele, aprins inel,
Se oglindi adânc în el;

De zece ori, fără sfială,
Se oglinde în pielea-i cheală.

Și sucul dulce înăcrește!
Ascunsa-i inimă plesnește,
Spre zece vii peceți de semn,
Venin și roșu untdelemn
Mustesc din funduri de blestem;

Că-i greu mult soare să îndure
Ciupearcă crudă de pădure,
Că sufletul nu e fântână
Decât la om, fiară bătrână,
Iar la făptură mai firavă
Pahar e gândul, cu otravă,

Ca la nebunul rigă Crypto,
Ce focul inima i-a fript-o,
De a rămas să rătăcească
Cu altă față, mai crăiască:

Cu Laurul-Balaurul,
Să toarne-n lume aurul,
Să-l toace, gol la drum să iasă,
Cu măsălarıța-mireasă,
Să-i ție de împărăteasă.

(volumul *Joc secund*, 1930)

Eseu structurat

Modernismul este o mișcare culturală, artistică și ideatică, apărută ca o reacție împotriva tradițiilor academice și istorice, caracterizată prin introducerea unor idei și concepții noi asupra expresiei artistice. În literatura română **E. Lovinescu** este cel care teoretizează modernismul ca doctrină estetică, dar și ca manifestare, introducerea curentului fiind bazată pe principiul sincronismului și al teoriei imitației, pornind de la teoria mutației valorilor estetice. Atitudinea modernistă este, prin definiție, antiacademică, anticonservatoare și împotriva tradiției.

Publicată inițial în 1924, integrată apoi în ciclul **Uvedenrode** din volumul **Joc secund** (1930), **Riga Crypto și lapona Enigel**, prin problematică și mijloace artistice, anunță dezvoltarea ulterioară a poeziei lui Barbu.

Riga Crypto și lapona Enigel este subintitulată „**Baladă**”, însă răstoarnă conceptul tradițional, realizându-se în viziune modernă, ca un amplu **poem de cunoaștere și poem alegoric**.

Poemul pare un cântec bătrânesc de nuntă, dar este o poveste de iubire din lumea vegetală (asemenea altui poem al etapei, **După melci**), o baladă fantastică, în care întâlnirea are loc în plan oniric (ca în **Luceafărul**). Structura narativă implică interferența genurilor. Scenariul epic este dublat de caracterul dramatic și de lirismul de măști, personajele având semnificație simbolică.

„**Luceafăr întors**”, poemul prezintă drama cunoașterii și incompatibilitatea dintre două lumi / regnuri.

Tema principală a poeziei o reprezintă iubirea ca modalitate de cunoaștere a lumii, alături de tema naturii. Universul poetic este construit cu ajutorul motivelor literare, cum ar fi cel al fântânii, al trecerii timpului, al somnului, ce ajută la dezvăluirea existenței celor două tipuri umane: de geniu și de rând.

Titlul baladei trimite cu gândul la marile povești de dragoste din literatura universală, **Romeo și Julieta**, **Tristan și Isolda**. Însă la Ion Barbu, membrii cuplului sunt antagonici (fac parte din regnuri diferite), personaje romantice cu calități excepționale, dar negative, în raport cu norma comună (Crypto e „sterp” și „năvălaș / Că nu voia să înflorească”, iar Enigel e „prea-cuminte”).

Viziunea despre lume a poetului se reflectă în universul poetic original care exprimă, într-un limbaj ambiguu, o lume de esențe contemplate de spirit. Ion Barbu ilustrează conceptul modern de poezie pură: o lirică esențializată, a ideilor, pentru care este nevoie de un cititor inițiat.

La nivel formal, poezia este alcătuită din **două părți**, fiecare dintre ele prezentând câte o nuntă: una consumată, împlinită, cadru al celeilalte nunți, povestită, inițiată, modificată în final prin căsătoria lui Crypto cu măsălarița. Formula compozițională este aceea a **povestirii în ramă**, a poveștii în poveste (nuntă în nuntă).

Prologul conturează în puține imagini atmosfera de la „*spartul nunții* trăite. Primele patru strofe constituie rama viitoare povești și reprezintă dialogul menestrelului cu „*nuntașul fruntaș*”. Menestrelul (un trubadur medieval, un bard, caracteristic spațiului romantic apusean) e înbiat să cante despre nunta ratată dintre doi parteneri inegali, „*Enigel și riga Crypto*”. Nuntașul îl roagă să zică „*încetinel*” „*un cântec larg*”, pe care 1-a zis „*cu foc*” acum o vară. Repetarea sugerează un ritual al zicerii unei povești exemplare, dar cu modificarea tonalității. Portretul menestrelului-poet este fixat prin trei epitete: „*trist*”, „*mai aburit ca vinul vechi*”, „*mult îndărătnic*”, iar invocația este repetată de trei ori, ceea ce determină ruperea lui de lumea cotidiană, intrarea în starea de grație necesară zicerii aceluia „*cântec larg*”.

Partea a doua, nunta povestită, este realizată din mai multe tablouri poetice: portretul și împărăția rigăi Crypto (strofele 5-7), portretul, locurile natale și oprirea din drum a

laponei Enigel (strofele 8, 9), întâlnirea dintre cei doi (strofa 10), cele trei chemări ale rigăi și primele două refuzuri ale laponei (strofele 11-15), răspunsul laponei și refuzul categoric cu relevarea relației dintre simbolul solar și propria condiție (strofele 16-20), încheierea întâlnirii (strofele 21, 22), pedepsirea rigăi în finalul baladei (strofele 23-27). Modurile de expunere sunt, în ordine: descrierea, dialogul și narațiunea.

În debutul părții a doua (**expozițiunea**), sunt realizate prin antiteză portretele membrilor cuplului, deosebirea dintre ei fiind elementul care va genera **intriga**. Numele **Crypto**, cel tănuit, „*inimă ascunsă*”, sugerează apartenența la familia ciupercilor (cripto-game) și postura de rege (rigă) al făpturilor inferioare, din regnul vegetal. Numele **Enigel** are sonoritate nordică și susține originea ei, de la pol și trimite, probabil, la semnificația din limba suedeză „înger” (din latinescul „angelus”). Lapona își conduce turmele de reni spre sud, stăpână a regnului animal. Ea reprezintă ipostaza umană, cea mai evoluată a regnului (omul - „*fiară bătrână*”). Riga Crypto, „*inimă ascunsă*”, este craiul bureților, căruia dragostea pentru Enigel, „*laponă mică, liniștită*”, îi este fatală. Singura lor asemănare este statutul superior în interiorul propriei lumi.

Spațiul definitoriu al existenței, pentru Crypto, este umezeala perpetuă: „*în pat de râu și humă unsă*”, spațiu impur al amestecului elementelor primordiale, apa și pământul, în timp ce lapona vine „*din țări de gheață urgisită*”, spațiu rece, ceea ce explică aspirația ei spre soare și lumină, dar și mișcarea de transhumanță care ocazionează popasul în ținutul rigăi: „*în noul an, să-și ducă renii / Prin aer ud, tot mai la sud, / Ea poposi pe mușchiul crud / La Crypto, mirele poienii*. El este bârfit și ocărat de supuși, pentru că e „*sterp*”, „*nărăvaș*” și „*nu voia să înflorească*”, în timp ce ea își recunoaște statutul de ființă solară: „*Că dacă-n iarnă sunt făcută / Și ursul alb mi-e vărul drept, / Din umbra deasă desfăcută, / Mă-nchin la soarele-nțelept*.”

Membrii cuplului nu-și pot neutraliza diferențele în planul real, **comunicarea se realizează în plan oniric**. Riga este cel care rostește **descântecul** de trei ori. Povestea propriu-zisă se dovedește a fi fantastică, ea desfășurându-se în visul fetei, ca în **Luceafărul**, dar rolurile sunt inversate.

În prima chemare-descântec, cu rezonanțe de incantație magică, Crypto își îmbie aleasa cu „*dulceață*” și cu „*fragi*”, elemente ale existenței sale vegetative, dar care aici capătă conotații erotice. Darul lui este refuzat categoric de Enigel: „*Eu mă duc să culeg / Fragii fragezi mai la vale*”. Refuzul laponei îl pune într-o situație dilematică, dar opțiunea lui e fermă și merge până la sacrificiul de sine, în a doua chemare: „*Enigel, Enigel / Scade noaptea, ies lumine, / Dacă pleci să culegi, / începi, rogu-te, cu mine*”. Depășirea situației dilematice rămâne apanajul laponei, ce refuză nuntirea dorită de Crypto „*în somn fraged și răcoare*”, opunându-i argumentele modelului ei existențial.

Primul refuz sugerează tentația solară, prin indicele spațial „*mai la vale*”, adică spre sud. Al doilea refuz este susținut de enumerarea atributelor lui Crypto: „*blând, „plăpând, necopt*. Opoziția *copt - necopt*, reluată în al treilea refuz prin antiteza *soare-umbră*, pune în evidență relația individuală a fiecăruia cu universul, incompatibilitatea peste care nici unul dintre ei nu poate trece fără să se piardă pe sine. Imaginii de fragilitate a lui Crypto, lapona îi opune aspirația ei spre absolut („*Mă-nchin la soarele-nțelept*”), cu toate că tentația iubirii este copleșitoare: „*Rigă Crypto, rigă Crypto, / Ca o lamă de bluestem / Vorba-n inimă-ai înfipt-o! / Eu de umbră mult mă tem*”. Soarele este simbolul existenței spirituale, pe care riga o refuză în favoarea existenței instinctuale, sterile, vegetative.

Pentru a-și continua drumul către soare și cunoaștere, lapona refuză descântecul rigăi, ce se întoarce în mod brutal asupra celui care 1-a rostit și-l distruge. Făptura firavă e distrusă de propriul vis, cade victimă neputinței și îndrăzelii de a-și depăși limitele, de a încerca să intre într-o lume care îi este inaccesibilă. Atributele luminii despre care vorbește

Enigel au efect distrugător asupra lui Crypto. Oglindirea ritualică produce degradarea: „*De zece ori, fără sfială, / Se oglinde în pielea-i chială*”.

Finalul este trist. Riga Crypto se transformă într-o ciupercă otrăvitoare, obligat să nuntească cu ipostaze degradate ale propriului regn: „*Cu Laurul-Balaurul / Să toame-n lume aurul, / Să-l toace, gol la drum să iasă, / Cu măsălarita-mireasă, / Să-i ție de împărăteasă*”. Încercarea ființei inferioare de a-și depăși limitele este pedepsită cu nebunia.

Trei mituri fundamentale de origine greacă sunt valorificate în opera poetului: **al soarelui** (absolutul), **al nunții** și **al oglinzii**. Drumul spre sud al lăpenei are semnificația unui drum inițiat, iar popasul în ținutul rigăi este o probă, trecută prin respingerea nunții pe o treaptă inferioară.

Impactul dintre rațiune (Enigel) și instinct (Crypto), configurat prin cele două simboluri - „*fiară bătrână*” și „*făptură mai firavă*”, se soldează cu victoria rațiunii asupra instinctului.

Stilistic, sugestia modernă a textului liric este susținută de inversiuni sintactice („*mult-îndărătnic*”, „*rogu-te*”), de vocative („*Enigel, Enigel*”, „*Rigă spân*”) și epitete metaforice („*menestrel trist*”, „*lăpona mică, liniștită*”), ca principale modalități de reliefare a personajelor în ipostaza de măști lirice.

Prozodia, la început este tradițională: catrene cu rimă încrucișată și cu măsură de 8-9 silabe. Pe parcursul textului, este schimbată cu o prozodie modernă: versuri cu măsură variabilă, de la 5 la 9 silabe, rimă savantă – o îmbinare de rimă încrucișată, îmbrățișată și monorimă, și strofe inegale, având între patru și șapte versuri.

În **opinia mea**, prin elementele de construcție ale imaginarului poetic și prin elementele de recurență se reliefează viziunea modernă a creatorului asupra lumii, Ion Barbu aspirând spre o poezie de comunicare cu Universul în ce are el ca esență.

Conchizând, **Riga Crypto și lăpona Enigel** este o baladă alegorică barbiană, ce impresionează prin fondul de idei și prin originalitate, poezia completând, în mod fericit, ciclul „baladic și oriental” prin tonul tulburător și fascinația către pitoresc.

Lucru individual

1. Ca structură, textul lui Ion Barbu este o baladă „în ramă”. Delimitați „rama” de restul „tabloului”.
2. Fiind o creație epico-lirică, balada conține toate etapele unei acțiuni. Identificați în text situația inițială, partea pregătitoare și intriga. Comentați finalul poemului.
3. Exprimați-vă opinia despre semnificația sintagmei *împărățea peste bureți*.
4. Stabiliți posibila relație între rigă și *vrăjitoarea minătarcă*, / *De la fântâna tinereții*, despre care *bârfeau bureții*.
5. Ca și în **Luceafărul**, legătura dintre cele două lumi incompatibile se realizează în vis. Identificați secvența poetică a visului.
6. Versul *Plângi, preacuminte Enigel!* reprezintă singurul moment în care menestrelul se implică în mod explicit în „poveste”. Care este, în opinia ta, cauza acestei intervenții?
7. Descoperiți două figuri de stil diferite și precizați valoarea lor expresivă.
8. Comentați prozodia poeziei lui Ion Barbu.
9. Identificați trei particularități ale limbajului poetic barbian.
10. Exprimați-vă opinia despre semnificația afirmației lui Nicolae Manolescu, în legătură cu faptul că balada este un **Luceafăr** cu rolurile inversate.
11. Redactați un text, de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentați dacă iubirea are sau nu limite, granițe sau bariere, raportându-vă atât la informațiile din poezie, cât și la experiența personală sau culturală.
12. Redactați un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-un text poetic studiat, aparținând lui Ion Barbu.

Lectură suplimentară

13. Comentați textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*Din ceas, dedus adâncul acestei calme creste,
Intrată prin oglindă în mântuit azur,
Tăind pe înecarea cirezilor agreste,
În grupurile apei, un joc secund, mai pur.*

*Nadir latent! Poetul ridică însumarea
De harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi
Și cântec istovește: ascuns, cum numai marea
Meduzele când plimbă sub clopotele verzi.*

(Ion Barbu, **Din ceas, dedus**)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Textul studiat: B. Poezia postbelică: Neodernismul – «**Leoaică tânără, iubirea**», de Nichita Stănescu

Leoaică tânără, iubirea

Leoaica tânără, iubirea
mi-a sărit în față.
Mă pândise-n încordare
mai demult.
Colții albi mi i-a înfipt în față,
m-a mușcat leoaica, azi, de față.

Și deodata-n jurul meu, natura
se făcu un cerc, de-a-dura,
când mai larg, când mai aproape,
ca o strângere de ape.
Și privirea-n sus țâșni,
curcubeu tăiat în două,
și auzul o-ntâlni
tocmai lângă ciocârlii.

Mi-am dus mâna la sprânceană,
la tâmplă și la bărbie,
dar mâna nu le mai știe.
Și alunecă-n neștire
pe-un deșert în strălucire,
peste care trece-alene
o leoaică arămie
cu mișcările viclene,
încă-o vreme,
și-ncă-o vreme...

(volumul *O viziune a sentimentelor*, 1964)

Eseu structurat

Neomodernismul poetic sau **Generația '60** a însemnat o revigorare a poeziei, o revenire a discursului liric interbelic la formele de expresie metaforice, la imaginile artistice, la reflecții filosofice, la ironie, mit și intelectualism.

Particularitățile tematice și estetice ale liricii neomoderniste se pot identifica în următoarele formule de creație: ambiguitatea limbajului, subtilitatea și transparența metaforelor, insolitul imaginilor artistice, intelectualismul lexicului poetic și reflexia filosofică rafinată.

După Mihai Eminescu și Tudor Arghezi, Nichita Stănescu este al treilea inovator al limbajului poetic în literatura română. Ștefania Mincu e de părere că *«Nichita Stănescu este nu numai un model reprezentativ al poeziei contemporane, ci și o conștiință artistică ce regândește, de la capăt, întreaga poeticitate, în articulațiile ei, propunând o operă de o mare profunzime și originalitate»*.

În lirica lui Nichita Stănescu se pot remarca numeroase **trăsături ale poeziei neomoderniste**, precum: poezia contrariază permanent așteptările cititorului, asistăm la confruntarea dintre creator și gânditor, lupta cu verbul (necuvintele), lupta sinelui cu sinele, cunoașterea deplină numai prin poezie, intelectualismul, reinterpretarea miturilor, reflectarea filosofică, ironia, spiritul ludic, reprezentarea abstracțiilor în formă concretă, ambiguitatea limbajului, subtilitatea metaforei, insolitul imaginilor artistice.

Poet neomodernist, Nichita Stănescu a scris o poezie originală prin expresivitate și imagistică, de o transparență surprinzătoare, fapt confirmat și de poezia «Leoaică tânără, iubirea».

Poezia «**Leoaică tânără, iubirea**» face parte din volumul «**O viziune a sentimentelor**», din 1964, în care Nichita Stănescu, prin cuvântul poetic esențial, vizualizează iubirea ca sentiment, ca stare extatică a eului poetic, reflectând lirismul subiectiv.

«Leoaică tânără, iubirea» este considerată o capodoperă a liricii erotice românești, individualizându-se prin transparența imaginilor și proiecția cosmică, prin originalitatea metaforelor și simetria compoziției.

Poezia «Leoaică tânără, iubirea» este o confesiune lirică a lui N. Stănescu, o artă poetică erotică, în care eul liric este puternic marcat de intensitatea și forța celui mai uman sentiment, iubirea.

Conceptul de **artă poetică** exprimă un ansamblu de trăsături care compun viziunea despre lume și viață a unui autor, despre menirea lui în Univers și despre misiunea artei sale, într-un limbaj literar care-l particularizează.

Tema o constituie consecințele, pe care iubirea intensă, năvălind ca un animal de pradă în spațiul sensibilității poetice, le are asupra raportului eului poetic cu lumea exterioară și cu sinele totodată.

Titlul este exprimat printr-o metaforă în care transparența imaginii sugerează extazul poetic la apariția neașteptată a iubirii văzute sub forma unui animal de pradă agresiv, o «leoaică tânără» explicată chiar de poet prin apozitia «iubirea».

Poezia e structurată în **3 secvențe lirice**, corespunzătoare celor 3 strofe.

Prima strofă exprimă vizualizarea sentimentului de iubire, care ia forma unei tinere leoaice agresive, care îi sare «în față» poetului, având efecte devoratoare asupra identității sinelui, înfingându-și «colții albi (...) în față» și mușcându-l «de față». Pronumele personale de pers. 1 «mi-», «mă», «mi» potențează confesiunea eului poetic în sensul că poetul era conștient de eventualitatea ivirii sentimentului de dragoste, dar nu se aștepta ca acesta să fie atât de puternic.

În strofa a doua poetul se simte în acest non univers (al iubirii) un adevărat «centrum mundi», un nucleu existential, care poate reorganiza totul în jurul său, cu o forță impresionantă. Poetul este extaziat de noul sentiment neașteptat, care-l copleșește:
«Și privirea-n sus țâșni,

Curcubeu tăiat în două».

Strofa a treia revine la momentul inițial, «leoaica arămie», «cu mișcările viclene», fiind metafora iubirii agresive, devastatoare pentru eul liric. Sinele poetic își pierde concretețea sub puterea devastatoare a iubirii:

«Mi-am dus mâna la sprânceană,

la tâmplă și la bărbie,

dar mâna nu le mai știe».

În final, iubirea, ca formă a spiritului, învinge timpul, dând energie și profunzime vieții:

«încă-o vreme,

și-ncă-o vreme...».

Sau, poate, temător, eul liric este nesigur, nu poate ști cât timp iubirea îl va fericii.

Limba artistică

Poezia este o romanță cantabilă a iubirii.

Imaginile poetice se individualizează prin transparență, dinamism și sugestie semnificativă pentru obiectul «iubire», întreaga poezie concentrându-se într-o unică metaforă.

Perspectiva neomodernistă a discursului liric este susținută de sugestia creată prin metafora «leoaică», imaginea transparentă a iubirii. Epitetele cromatice («colți albi», «leoaică arămie») și cele metaforice («leoaică tânără», «mișcările viclene») potențează intensitatea sentimentului.

Repetiția «încă-o vreme, și-ncă-o vreme...» proiectează sentimentul iubirii într-un viitor nedefinit și incert, iar punctele de suspensie insinuează o stare de nesiguranță temătoare a îndrăgostitului, care știe că sentimentul este viclean.

Expresivitatea neomodernistă a poeziei este susținută de oralitatea stilului prin cuvinte și expresii din limbajul colocvial: «mă pândise», «i-a înfipt», «de-a-dura», «țâșni», «alene».

La nivel **prozodic**, se evidențiază trăsătura neomodernismului prin folosirea versului liber și a tehnicii ingambamentului. Creația lirică este alcătuită din trei strofe, cu versuri inegale, cu ritm, rimă și măsură variabile.

Din punctul meu de vedere, în poezia lui Nichita Stănescu, iubirea este un sentiment asociat unor trăiri complexe. Dragostea aduce posibilitatea depășirii sinelui prin cunoașterea lumii.

Prin urmare, poezia neomodernistă «**Leoaică tânără, iubirea**» ilustrează inedit momentul în care omul trăiește sentimentul iubirii împlinite, sentiment care poate sta la temelia actului creator și care îl poate proiecta pe acesta în eternitate.

Lucru individual

1. Prezentați trei trăsături neomoderniste, cu exemple din textul liric studiat.
2. Menționați o temă și două motive literare prezente în poezie.
3. Exprimați-vă opinia, în 2-3 rânduri, despre semnificația titlului *Leoaică tânără, iubirea*.
4. Ilustrați două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază prezența eului liric în poezia dată.
5. Identificați cele trei secvențe poetice ale textului și comentați-le succint.
6. Descoperiți două figuri de stil diferite și comentați-le, în 3-5 rânduri.
7. Comentați prozodia poeziei lui Nichita Stănescu.
8. Identificați trei particularități ale limbajului poetic stănescian.
9. Exprimați-vă opinia, în 50-75 de cuvinte, despre semnificația afirmației Ștefaniei Mincu: *«Nichita Stănescu este nu numai un model reprezentativ al poeziei contemporane, ci și o conștiință artistică ce regândește, de la capăt, întreaga poeticitate, în articulațiile ei, propunând o operă de o mare profunzime și originalitate»*.
10. Redactați un text, de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentați dacă iubirea pasională este sau nu una benefică, raportându-vă atât la informațiile din poezie, cât și la experiența personală sau culturală.
11. Redactați un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-un text poetic studiat, aparținând lui Nichita Stănescu.

Lectură suplimentară

Comentați textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*A venit toamna, acopera-mi inima cu ceva,
cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta.*

*Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,
că or să-mi crească aripi ascuțite până la nori,
că ai să te ascunzi într-un ochi străin,
și el o să se-nchidă cu o frunză de pelin.*

*Și-atunci mă apropii de pietre și tac,
iau cuvintele și le-nec în mare.
Șuier luna și o răsar și o prefac
într-o dragoste mare.*

(Nichita Stănescu, **Emoție de toamnă**)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Unitatea 5

C. Drama postbelică «Iona», de Marin Sorescu

Dezvoltarea temei:

Drama este o specie a genului dramatic, în versuri sau în proză, care înfățișează viața reală printr-un conflict complex și puternic al personajelor individualizate sau tipice, cu sufletul plin de frământări și stări contradictorii, acțiunea fiind încărcată de tensiune și scene violente, cu întâmplări și situații tragice, în care eroii au un destin nefericit.

«**Iona**», subintitulată de Marin Sorescu «tragedie în patru tablouri», a fost publicată în 1968 în revista «Luceafărul» și face parte, alături de «Paracliserul» și «Matca», dintr-o **trilogie dramatică neomodernistă**, intitulată sugestiv «Setea muntelui de sare», cele trei drame care o compun fiind meditații-parabole, realizate prin ironie.

O primă trăsătură modernistă: «Iona» nu respectă tiparul tragediei clasice, încadrându-se în specia literară a dramei, deși e intitulată «tragedie în patru tablouri». Personajul nu are măreția eroilor din tragedii și nu este de origine nobilă, fiind, un umil pescar care și-a ratat destinul.

O altă trăsătură modernistă constă în decorul minimalist, esențializat în manieră expresionistă, menit să sugereze, mai mult decât să reprezinte realitatea. Astfel, în primul tablou, scena este împărțită în două: apa, reprezentată de niște cercuri desenate cu creta, iar în spatele lui Iona este deschisă gura chitului. Lângă Iona se află un acvariu, în care înoată niște peștișori. Decorul este sugestiv, reprezentând metafora societății.

Drama «Iona» folosește **tehnica monologului dialogat** sau a **solilocviului** (monolog rostit în prezența sau absența altui personaj, de care se face abstracție), fiind construită prin formula literară a alegoriei.

Tema ilustrează conflictul interior, strigătul tragic al individului însingurat, care face eforturi disperate de a-și regăsi identitatea, neputința eroului de a înainta pe calea libertății și a asumării propriului destin, raportul dintre individ și societate, dintre libertate și necesitate, dintre sens și nonsens, ca problematică existențială. Nicolae Manolescu identifică drept temă principală a dramei «rezistența omului asaltat de bizar și de irațional, afirmarea forței lui chiar și în situațiile cele mai tragice».

O **secvență** semnificativă pentru temă este **scena găsirii cuțitului**, prezentată în cel de-al doilea tablou, obiectul fiind un simbol pentru libertate. O **altă secvență** reprezentativă este **sinuciderea protagonistului**. Soluția de ieșire din ciclicitatea vieții, pe care acesta o găsește, este moartea, care semnifică evadarea din propria carceră și din propriul destin, în care se simte captiv.

Titlul, unul simbolic, ar putea fi interpretat ca fiind format din particula «io» (domnul, stăpânul) și «na», cu sens familiar al lui «ia», desemnând personajul eponim care apare într-o triplă ipostază: pescar, călător și auditoriu.

Structural, piesa este alcătuită din **patru tablouri**, organizate simetric: în tablourile I și IV - acțiunea se petrece în afara chitului, iar acțiunea din tablourile II și III - în interior. Construcția concentrică susține ideea lumii închise în care este prizonier individul. Încercarea personajului de a ieși din cerc nu este posibilă în exterior, ieșirea din cerc nu se face în plan, ci în spațiu – în interior.

Tabloul I. Iona este un pescar ghinionist care, deși își dorește să prindă peștele cel mare, prinde numai «fâțe». Pentru a rezolva neputința impusă de destin, își ia totdeauna cu el un acvariu, ca să pescuiască peștii care «au mai fost prinși o dată», semnificând faptul că omul lipsit de satisfacții se refugiază în micile bucurii cunoscute, pe care le mai trăise și alte dăți. Din cauza neputinței, Iona trăise drama unui ratat. Incipitul piesei îl prezintă pe Iona care încearcă, strigându-se, să se regăsească, să se identifice pe sine, cugetând asupra relației dintre viață și moarte. Finalul primului tablou îl găsește pe Iona înghițit de un pește uriaș cu care încearcă să se lupte și strigă după ajutor.

Tabloul al II-lea se petrece în interiorul Peștelui I, în întuneric, ceea ce îl determină pe Iona să constate deprimat că «începe să fie târziu în mine». Iona vorbește mult, logosul fiind soluția supraviețuirii, el având aici ipostaza de călător, explorator pe drumul cunoașterii. Monologul dialogat continuă cu puternice accente filosofice, exprimând cele mai variate idei existențiale (taina morții, de exemplu: «de ce trebuie să se culce toți oamenii la sfârșitul vieții»). În finalul celui de-al doilea tablou, Iona devine visător și se simte ispitit să construiască «o bancă de lemn în mijlocul mării», pe care să se odihnească «pescărușii mai lași și vântul».

Tabloul al III-lea se desfășoară în interiorul Peștelui II, care înghite, la rândul său, Peștele I și în care se află o «mică moară de vânt», care poate să se învâртеască sau să nu se învâртеască, simbol al zădărniceii. Ideile asupra cărora meditează Iona în acest tablou se referă la viață, la condiția omului în lume, la ciclicitatea existențială a vieții cu moartea. Apar doi figuranți, care nu scot niciun cuvânt, Pescarul I și Pescarul II, fiecare cu câte o bârnă în spate, pe care o cară fără oprire, surzi și muți (mitul lui Sisif), simbolizând oamenii ce-și duc povara dată de destin, dar care nici nu se frământă pentru găsirea unei motivații, totul devenind rutină. Protagonistul rămâne singur, cu propria conștiință, gândind și acționând solitar în lumea înconjurătoare. Finalul penultimului tablou ilustrează o infinitate de ochi care-l privesc pe Iona, simbolizând nenăscuții pe care chitul îi purta în pânțele.

Tabloul al IV-lea îl prezintă pe Iona în gura «ultimului pește spintecat», respiră acum alt aer, nu mai vede marea, ci nisipul ca pe «nasturii valurilor». Dornic de comunicare în pustietatea imensă, își strigă semenii: «Hei, oameni buni!». Apar cei doi pescari care au în spinare bârnele, iar Iona se întreabă de ce întâlnește mereu «aceeași oameni». Soluția de ieșire pe care o găsește Iona este aceea a spintecării propriei burți care semnifică evadarea din propria carceră, din propriul destin, din propria captivitate. Drama se termină cu o replică ce sugerează încrederea pe care i-o dă regăsirea sinelui, cunoașterea propriilor capacități de

acțiune, concluzionând că «e greu să fii singur» și simbolizând un nou început: «Răzbim noi cumva la lumină».

Această dramă este o **parabolă**, deoarece printr-o **alegorie**, adică un șir de metafore, Sorescu oferă o pildă de viață din care omul simplu să învețe că întotdeauna puterea, energia și soluția de a ieși dintr-o situație limită se află numai în sine, în propria capacitate de supraviețuire.

Viziunea despre lume a lui Marin Sorescu poate fi analizată dintr-o dublă perspectivă. În sens restrâns, orizontul plin de burți reprezintă o societate totalitaristă în care individul, pentru a supraviețui, trebuie să respecte ordinele date, să se integreze în absurdul existențial, în care «fiecare trebuie să-și vadă de trebușoara lui și să privească în cercul său». În sens larg, se poate considera că lumea lui Iona este un echivalent al lumii moderne, în care fiecare om e singur.

Caracterizarea lui Iona

Iona, personaj principal și eponim, un personaj memorabil, un erou, pescar pasionat, întrușipează omul obișnuit ce năzuiește în viață spre libertate, aspirație și iluzie, idealuri simbolizate de marea care-l fascinează. El încearcă să-și controleze destinul, să-l refacă.

Iona este un personaj arhetipal. **Statutul** său **social**, dezvăluit încă din incipitul textului, cel de pescar ghinionist, nu este întâmplător, ironia dramaturgului manifestându-se prin faptul că Iona devine din vânător – vânat.

Statutul psihologic al personajului este foarte bine conturat, iar folosirea solilocviului permite deslușirea gândurilor și a trăirilor acestuia. Întregul său comportament îi relevă dorința de autodepășire, într-un mediu ostil.

Din punct de vedere **al statutului moral**, măreția lui Iona constă în faptul că el nu se dă bătut în fața unui destin potrivnic. Acesta a conștientizat că adevărata cale spre libertate trebuie căutată în interiorul ființei.

Caracterizarea directă a protagonistului se realizează, în primul rând, prin didascalii, Iona fiind prezentat ca «un om foarte singur...se dedublează și se strânge după cerințele vieții sale interioare».

Caracterizarea indirectă se face, în special, pe baza replicilor, atribuindu-i-se lui Iona trăsături ale umanității în general. Din text se poate remarca faptul că Iona este ambițios și perseverent, petrecându-și întreaga viață într-o lume zadarnică. Iona duce o viață zadarnică, o dovadă în acest sens fiind hotărârea lui de a spinteca toți peștii.

Ca om, Iona își dă seama că superioritatea lui în fața destinului este dată de capacitatea de a gândi și de a-și decide sfârșitul.

Fire meditativă, modul în care vorbește cu sine pentru a nu înnebuni, dar și nevoia continuă de comunicare îl fac pe Iona să înțeleagă că în viață contează cu adevărat doar

cunoașterea de sine: «Am pornit-o bine, dar drumul, el a greșit. Trebuie să o iau în partea cealaltă».

Iona reprezintă tipul individului însingurat, dornic de a interacționa și dependent de comunicare. Prin urmare, trăsătura sa definitorie este singurătatea. O **secvență** reprezentativă pentru aceasta este primul tablou, când **Iona simte că își pierde ecoul**, fapt pe care-l prevede ca pe un «semn rău», personajul pierzându-și iluzia prezenței unui interlocutor. Chiar Marin Sorescu afirmă: «Cred că lucrul cel mai îngrozitor din piesă e când Iona își pierde ecoul».

O altă trăsătură de caracter a protagonistului, care reiese în mod indirect, constă în disperarea după regăsirea identității și neputința acestuia de a înainta pe calea libertății. O **secvență** notabilă pentru această disperare și dorință de eliberare din propriul destin este **scena sinuciderii lui Iona**, prezentată în tabloul al IV-lea, în care se conturează o iluzie a eliberării, moartea reprezentând singura modalitate de eliberare pentru personaj.

Din punctul meu de vedere, Iona oscilează între propria singurătate și singurătatea celorlalți, care se dezvăluie în amplul său monolog interior.

În concluzie, «Iona» reprezintă în literatura română postbelică manifestarea teatrului parabolic, inovațiile aduse de Marin Sorescu constând în folosirea solilocviului, îmbinarea speciilor literare, eliminarea conflictului exterior și reinterpretarea unui mit din perspectiva filosofiei moderne.

Fişă de lucru

Se dă textul:

- *Mi se pare mie sau e târziu?*

- *Cum a trecut timpul!*

- *Începe să fie târziu în mine. Uite, s-a făcut întuneric în mâna dreaptă și-n salcâmul din fața casei. Trebuie să sting cu o pleopă toate lucrurile care au mai rămas prinse, papucii de lângă pat, cuierul, tablourile. Restul agonisiei, tot ce se vede în jur, până dincolo de stele, n-are niciun rost s-o iau, va arde în continuare. Și-am lăsat vorbă în amintirea mea, măcar la soroace mai mari, universul întreg să fie dat lumii de pomană. (Pauză.)*

- *Totuși, nu mi-e așa de somn.*

- *Nu contează, trebuie să adormi.*

- *De ce trebuie să se culce toți oamenii la sfârșitul vieții?*

- *(Îndemnându-se.) Hai, pune capul jos. (Dă să se culce. În acest moment, lumina se aprinde brusc. E ca o idee care i-a venit lui Iona.)*

- *Asta era.*

- *Peștele. (Realizând întreaga situație.) Peștele, peștele... (Mai mult nu poate să articuleze. Mică pauză.)*

- *Sunt înghițit.*

(Marin Sorescu, **Iona**, 1968)

1. Rezumați fragmentul în două-trei rânduri.
2. Identificați genul literar. Prezentați două trăsături ale acestuia, cu exemple din fragmentul dat.
3. Precizați temele prezente în fragmentul citat?
4. Comentați modul de expunere din fragmentul dat.
5. Identificați în textul dat două elemente specifice dramei.
6. Comentați, în 3-5 rânduri, ultimile trei replici din fragment.
7. Exprimați-vă punctul de vedere asupra sugestiilor filosofice prezente în textul dat.
8. Redactați un text argumentativ, cu două argumente și două exemple, dintre care unul să fie din fragmentul propus, iar celălalt din experiența voastră culturală sau personală, despre trecerea ireversibilă a timpului (25-30 de rânduri).

9. Scrieți un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezentați tema și viziunea despre lume dintr-o dramă postbelică aparținând lui Marin Sorescu.

Extra-text

10. Comentați, în minimum 100 de cuvinte, afirmația Maricicăi Stoica: «Iona între mit și modernitate prezintă aventura labirintului personajului Iona ce pornește de la mitul biblic și ajunge la problematica omului modern».

11. Vizionați, la teatru sau în fața micului ecran ori pe internet piesa «Iona» (oricare dintre variantele existente) și comparați-o, în minimum 200 de cuvinte, cu opera literară.

Lectură suplimentară

12. Prezentați, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

Actul II, Scena II.
Grădina Capuleților.
Romeo. Julieta s-arată sus

Romeo

*De răni nu-i pasă celui care-i teafăr?
Dar taci! Ce strălucește-acolo oare?
Sunt zorile, și Julieta-i soare.
Răsai, o, soare sfânt, ucide luna,
N-o vezi ce palidă-i acum, nebuna?
E galbenă de ciudă și-i geloasă
Că tu, care-i slujești de preoteasă,
O-ntreci în farmec!...*

Julieta

Vai...

Romeo

Vorbește...
*Vorbește încă înger de lumină,
Că-n noapte tu-mi străluci de slavă plină*
(William Shakespeare, **Romeo și Julieta**)

Răspunsuri

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

D. Recapitulare: Test de antrenament

Limba și literatura română / Clasa a XII-a

Anul școlar: 2025-2026 / Modulul

• Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.

• Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

Subiectul I

50 de puncte

Citește următorul fragment:

Cadou aniversar: vechea idee a sinuciderii mă urmărește iarăși de la o vreme, și m-a obsedat în mod special azi. Să reacționăm, să mai rămânem în picioare.

Mă gândesc la Sibiu, oraș pe care l-am iubit mai mult decât oricare altul de pe pământ, și la cumplitele crize de plictiseală trăite acolo. După-amiezi de duminică în care băntuiam pe străzile pustii, sau în pădure, sau pe drumuri de țară singur... Dacă regret atât de mult acele momente, de vină e cadrul. Sunt, în străfundul inimii, un provincial.

Pe vremea când eram capabil de explozii lirice, credeam că știu ce este disperarea; o știu, la drept vorbind, abia acum, de când am eșuat în această uscăciune posacă și rece, în această suspendare a tuturor facultăților, în nimicul absolut al întregii mele ființe.

Dacă am făcut oarece progrese în detașare, e datorită mizeriilor, nu meritelor mele. „Înțelept” mai curând de nevoie decât din virtute. Poate de aceea sunt amare, pentru mine, până și fructele înțelepciunii, admitând că înțelepciunea poate face să încolțească și să rodească ceva.

(Emil Cioran, *Caiete 1957-1972*)

A. Scrie pe foaia de test, în enunțuri, răspunsul la fiecare din următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din fragment al secvenței *la drept vorbind*. **6 puncte**
2. Menționează o autoironie a lui Cioran cu privire la aniversarea sa, utilizând informațiile din text. **6 puncte**
3. Precizează modul în care Cioran își petrece timpul în orașul pe care l-a iubit cel mai mult, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul scrierii cu litere îngroșate a unor cuvinte în jurnal. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, portretul psihologic al lui Emil Cioran, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă momentele aniversare sunt sau nu întotdeauna momente de bucurie, raportându-te atât la informațiile din textul dat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea; **6 puncte**

Notă: Pentru **conținutul** textului argumentativ, vei primi 14 de puncte. În vederea acordării punctajului pentru **redactare** (6 puncte), textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

10 de puncte

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Carte frumoasă, cinste cui te-a scris

Încet gândită, gingaș cumpănită;

Ești ca o floare, anume înflorită

Mâinilor mele, care te-au deschis.

Ești ca vioara, singură, ce cântă

Iubirea toată pe un fir de păr,

Și paginile tale, adevăr,

S-au tipărit cu litera cea sfântă.

(Tudor Arghezi, **Ex libris**)

*ex libris – (în latină, în original) [carte] între cărți sau din cărți

Notă: Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte. În vederea acordării punctajului pentru **redactare**, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

30 de puncte

Redactează un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Ion Creangă sau Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă: Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi 18 puncte (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper). Pentru **redactarea** eseului, vei primi 12 puncte. În vederea acordării punctajului pentru **redactare**, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Barem de evaluare și de notare

- Se punctează orice formulare / modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total obținut pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(50 PUNCTE)

A. (30 p)

- 1.- indicarea sensului din text al secvenței date (**de exemplu:** Sensul din text al secvenței *la drept vorbind* este *obiectiv vorbind*.) – 4 p; *formularea răspunsului în enunț* – 1 p; *corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație* – 1 p (6 p)
- 2.- menționarea unei autoironii a lui Cioran cu privire la aniversarea sa – (**de exemplu:** *cadoul aniversar, învăluit în ideea sinuciderii sale*) – 4 p; *formularea răspunsului în enunț* – 1 p; *corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație* – 1 p (6 p)
3. - precizarea modului în care Cioran își petrecea timpul la Sibiu, justificat cu o secvență din text (**de exemplu:** Cioran își petrecea timpul în Sibiu străbătând străzile, pădurile și drumurile de țară etc.: *bântuiam pe străzile pustii, sau în pădure, sau pe drumuri de țară*) 4 p; *formularea răspunsului în enunț* – 1 p; *corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație* – 1 p (6 p)
- 4.- explicarea motivului scrierii cu litere îngroșate a unor cuvinte în jurnal (**de exemplu:** Literele îngroșate subliniază importanța unor cuvinte, care devin simbolice, esențiale pentru modul de a gândi și pentru stările autorului: *nimicul, detașare* etc.) – 4 p; *explicare nuanțată* – 4 p; *încercare de explicare* – 2 p; *formularea răspunsului în enunț* – 1 p; *corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație* – 1 p (6 p)
- 5.- prezentarea portretului psihologic al lui Emil Cioran (**de exemplu:** Emil Cioran este o personalitate complexă, este ironic, cinic și nostalgic în același timp. Se gândește la sinucidere, își amintește cu dor de Sibiu, afirmă că este cuprins de disperare. Are trăiri paradoxale, locuiește la Paris, dar se consideră în străfundul inimii un provincial. Negator, arhaic și nostalgic, Emil Cioran rămâne un autentic gânditor și eseist al umanității etc.); *prezentare adecvată și nuanțată* – 4 p; *încercare de prezentare* – 2 p; 4 p – *respectarea precizării privind numărul decuvinte* – 1 p; *corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație* – 1 p (6 p)

B. (20 p)

- ☐ formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 p).
– câte 2 p pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: *enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată* – 2 p; *încercare de enunțare* – 1 p (2 x 2 p = 4 p)
- ☐ câte 2 p pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: *dezvoltare clară, nuanțată* – 2 p; *încercare de dezvoltare, schematism* – 1 p (2 x 2 p = 4 p)
- ☐ valorificarea textului în dezvoltarea oricărui argument – 3 p / simpla citare a unor secvențe din text – 1 p; *raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument* – 1 p (3 p + 1 p = 4 p)
- formularea unei concluzii pertinente (1 p)
- ☐ utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: *utilizare adecvată* – 2 p; *utilizare parțială adecvată* – 1 p. (2 p)
- ☐ respectarea normelor limbii literare (0 – 1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 p)
- ☐ respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0 – 1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p; 2 sau mai multe greșeli – 0 p) 1 p – așezarea în pagină, lizibilitatea (1 p)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL II

(10 PUNCTE)

Comentarea textului dat, evidențind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice (6 p)

- ☐ comentarea adecvată și nuanțată, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – (6 p)
- ☐ comentarea textului, prin evidențierea ezitantă a relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 3 p
- ☐ simpla precizare a ideii poetice / a mijloacelor artistice sau tendință de generalizare – 1 p
- ☐ utilizarea limbii literare – 1 p; *logica în lanțuirii ideilor* – 1 p; *ortografia* – 1 p (0 – 1 greșeli ortografice – 1 p; 2 sau mai multe greșeli – 0 p); *punctuația* – 1 p (0 – 1 greșeli de punctuație – 1 p; 2 sau mai multe greșeli – 0 p) (4 p)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte

și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL III

(30 PUNCTE)

Conținut – 18 p

☐ evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/ literar sau într-o orientare tematică (6 p)

- precizarea perioadei, curentului cultural/literar, orientării tematice – 2 p

- numirea a două trăsături ale perioadei, curentului cultural/literar sau ale orientării tematice

precizate – 2 x 1 p = 2 p

- evidențierea celor două trăsături, prin valorificarea textului – 2 x 1 p = 2 p

- comentarea a două secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat (6 p)

- precizarea temei – 2 p;

- comentarea oricăror două secvențe relevante pentru tema textului narativ ales – 2 x 2 p = 4 p

☐ câte 3 p pentru analiza oricăror două componente de structură, de compoziție și de limbaj semnificative pentru textul narativ studiat (2 x 3 p = 6 p)

- analiza fiecărei componente, justificând relevanța acesteia pentru textul narativ ales – 3 p

- analiza fiecărei componente, fără justificarea relevanței acesteia – 2 p

- abordarea schematică, fără justificarea relevanței – 1 p

Redactare – 12 p

☐ existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere (1 p)

☐ logica înlănțuirii ideilor (1 p)

☐ abilități de analiză și de argumentare (3 p)

- relație adecvată între idei, între idei și argumente, formulare de judecăți de valoare relevante – 3 p

- relație parțial adecvată între idei, între idei și argumente, formulare de judecăți parțial relevante – 2 p

- schematism – 1 p

☐ utilizarea limbii literare (stil și vocabular potrivite temei, claritate a enunțului, varietate a lexicului, *sintaxă adecvată* – 2 p; *vocabular restrâns, monoton* – 1 p) (2 p)

☐ ortografia (0–1 erori – 2 p; 2 erori – 1 p; 3 sau mai multe erori – 0 p) (2 p)

☐ punctuația (0–1 erori – 2 p; 2 erori – 1 p; 3 sau mai multe erori – 0 p) (2 p)

☐ așezarea în pagină, lizibilitatea (1 p)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Suport de curs – Limba și literatura română

An școlar: 2024-2025

Clasa a XII-a

Modulul

Bibliografie generală

1. Vasile Alecsandri, *Teatru*. – București: Exigent, 2007.
2. Tudor Arghezi, *Cuvinte potrivite*, București: Minerva, 1990.
3. Horia Avrămuț, *Nichita Stănescu – în sinele tragic*, Iași: Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza», 2002.
4. G. Bacovia, *Plumb*. - București: 100+1 Gramar, 2004.
5. Mariana Badea, *Limba și literatura română pentru elevii de liceu. Clasa a IX-a*. – București: Badea & Professional Consulting, 2005.
6. Mariana Badea, *Limba și literatura română pentru elevii de liceu. Clasa a XI-a*. – București: Badea & Professional Consulting, 2006.
7. Mariana Badea, *Limba și literatura română pentru elevii de liceu*. – București: Badea & Professional Consulting, 2007.
8. Ion Barbu, *Riga Crypto și lăpona Enigel*. – București: Minerva, 1995.
9. Lucian Blaga, *Poezii*. - București: Minerva, 1986.
10. Lucian Blaga, *Pietre pentru templul meu*. – Sibiu: BCU Cluj, 1919.
11. Maria Boghici, Corina Chelbuță-Ban, Alina Hristea, *Textul argumentativ. Aplicații pentru Bacalaureat* – București: Booklet, 2018.
12. Dorina Boltașu Nicolae, Teodora-Alina Roșca, *Limba și literatura română: simulare – clasa a XI-a. Modele de subiecte și sugestii de rezolvare*. – București: Booklet, 2019.
13. Ion Luca Caragiale, *Schițe. Momente. Teatru. Nuvele*. – Constanța: Steaua Nordului, 2005.
14. George Călinescu, *Ion Creangă*. - București: Editura pentru Literatură, 1964.
15. George Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*. - Iași: Junimea, 1977.
16. George Călinescu, *Enigma Otiliei*. - București: Cartea Românească, 1988.
17. George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. – București: Semne, 2003.
18. Ciobanu Timofi Flavio, *Eseuri structurate la limba și literatura română: bacalaureat*, Suceava: Mușatinii, 2023.
19. Cristian Ciocaniu (coordonator), Viorica Avram, Dorica Boltașu Nicolae, Mioara Colțea, *Limba și literatura română. Ghid de pregătire pentru clasa a XI-a*. – București: Niculescu, 2016.
20. Adrian Costache, Florin Ioniță, M.N. Lascăr, Adrian Săvoiu, *Limba și literatura română pentru clasa a X-a. Portofoliul elevului*. - București: Art, 2007.
21. Adrian Costache, Florin Ioniță, M.N. Lascăr, Adrian Săvoiu, *Limba și literatura română. Manual pentru clasa a X-a* - București: Art, 2009.
22. Adrian Costache, Florin Ioniță, M.N. Lascăr, Adrian Săvoiu, *Limba și literatura română. Manual pentru clasa a XII-a* - București: Art, 2009.
23. Ion Creangă, *Povești, povestiri, amintiri*. – Constanța: Steaua Nordului, 2009.
24. Bogdan Crețu, *Nichita: poetul ca soldatul*, Iași: Polirom, 2022.
25. Ion Dună, Raluca Dună, *Limba și literatura română. Manual pentru clasa a IX-a*. - București: Editura Didactică și Pedagogică, 2019.
26. M. Eminescu, *Poezii*. – București: Minerva, 1987.

27. Camelia Gavrilă, Mihaela Doboș, *Evaluarea la limba și literatura română. Teste și repere teoretice pentru liceu și bacalaureat*. – Iași: Polirom, 2004.
28. Mimi Gramnea, Dorica Boltașu Nicolae, *Limba și literatura română: ghid complet pentru Bacalaureat*, ediția a 4-a. – București: Booklet, 2019.
29. Emil Ionescu, Victor Lișman, *Limba și literatura română. Manual pentru clasa a XI-a (toate filierele)*. - București: All, 2006.
30. Marilena Lascăr, Liliana Paicu, M. Columban, V. Gal, *Limba și literatura română pentru clasa a IX-a. Portofoliul elevului*. - București: Art, 2008.
31. Eugen Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane* (3 vol.). – București: Minerva, 1981.
32. Nicolae Manolescu, *Metamorfozele poeziei*. – București: Editura pentru literatură, 1968.
33. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*. - Pitești: Paralela 45, 2008.
34. Mircea Martin (coordonator), *Limba și literatura română. Manual pentru clasa a XI-a*. - București: Art, 2006.
35. Eugen Negrici (coordonator), *Limba și literatura română. Manual pentru clasa a XII-a*. - București: Niculescu, 2007.
36. I. Paicu, M. Lupu, M. Lazăr, *Literatura română: Pregătire individuală pentru proba scrisă – examenul de bacalaureat – Eseul*. – București: Art, 2007.
37. Perpessicius, *Mențiuni critice*. – București: Litera, 1997.
38. Anca Denisa Petrache, Camelia Ciurescu, Carmen Rugină, Irina Roxana Georgescu, Monica Cristina Anisie, Ștefania Roxana Ciobanu, *Eseul. Genul liric. Genul epic. Genul dramatic. Ghid de pregătire pentru Bacalaureat 2016*. – București: Delfin, 2016.
39. Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război. Patul lui Procust*. – București: Eminescu, 1985.
40. Ion Pop, *Lucian Blaga – universul liric*. – București: Cartea Românească, 1981.
41. Nicolae Popa, *Creangă sau arta fericirii*. – P. Neamț: Panteon, 1993.
42. Marin Preda, *Moromeții* (vol. I și II). – București: Editura Tineretului, 1964.
43. Liviu Rebreanu, *Ion* (vol I și II). – București, Editura Tineretului, 1968.
44. Adrian Nicolae Romoși (coordonator), *Limba și literatura română. Auxiliar pentru clasa a XI-a*. - București: Delfin, 2014.
45. Eugen Simion (coordonator), *Limba și literatura română. Manual pentru clasa a XI-a*. - București: Corint, 2006.
46. Mihail Sadoveanu, *Baltagul. Creanga de aur*. – București: AGORA, 2005.
47. William Shakespeare, *Romeo și Julieta*. – București: Editura Tineretului, 1956.
48. Eugen Simion, *Scriitori români azi, IV*. – București: Cartea Românească, 1988.
49. Ioan Slavici, *Moara cu noroc*. – București: Editura Ion Creangă, 1981.
50. Hadrian Soare, Gheorghe Soare, *Limba și literatura română. Clasa a XI-a. Îndrumător pentru noua programă și noile manuale alternative*. - Pitești: Carminis, 2007.
51. Hadrian Soare, Gheorghe Soare, *Limba și literatura română. Clasa a XII-a. Îndrumător pentru noua programă și noile manuale alternative*. - Pitești: Carminis, 2008.

52. Marin Sorescu, *Teatru*. – București: Minerva, 2006.
53. Nichita Stănescu, *Poezii*. – București: Minerva, 1988.
54. Tudor Vianu, *Introducere în opera lui Ion Barbu*, București: Minerva, 1970.
55. Rodica Zafiu, *Poezia simbolistă românească. Antologie, introducere, dosare critice, comentarii, note și bibliografie*. – București: Humanitas, 1996.
56. www.ebacalaureat.ro
57. www.e-culegere.net
58. www.edu.ro
59. www.youtube.com. - Ecranizări după operele din Programa pentru Bacalaureat.

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

La 20 sept. ... mă îmbarcai pe un vapor al companiei dunărene austriace. O societate numeroasă și aleasă se afla aici; între alții, mai multe dame europene și grece, cele dintâi îmbarcându-se pentru Viena, cele din urmă pentru Galați și Brăila. Urcărăm Bosforul până la Buiuk-Dere*, pe un timp de liniște și seninătate, și pe la o oră când apele și malurile Bosforului apar în toată frumusețea lor.

Mărturisesc că nu este nimic mai desfătător ca această poziție. Ochiul muritorului se ostenește până în sfârșit de toate ce vede neîncetat cât de rară ar fi frumusețea care-l atrage. Bosforul singur poate face excepție, vederea lui niciodată nu satură și cauza trebuie să fie minunata variație ce-l îmbrățișează. Nicăieri ochiul nu cade fără să întâlnească o schimbare de forme în poziție, niciodată; chiar acolo unde am privit un minut, culorile cadrului variază neîncetat și seamănă cu un vis desfătător în care toate se mișcă, se schimbă și se îngână cu voluptate.

Malurile, când înalte, drepte, când plecate, îndoite, când verzi de ierburi și de arbori; cu grădinile lor, cu casele cu forme felurite și bizare, cu geamiile cu minarele când primesc culorile lor de la valuri, când ele împrumută formele bizare acestor unde limpezi, capricioase și curgătoare. Malurile și cerul se îngână în sânul undelor. [...]

Soarele apuse și îndată un vânt rece și violent începu să bată de la coasta Europei. Marea luă o culoare mai întunecată; se încreți și începu a fierbe. Valurile se ridicară, se spumară. Ofițerii vaporului dau ordine marinarilor spre a se prepara pentru orice întâmplare. Vântul ne bătea în coasta vaporului, prin urmare mișcarea vaporului era la o parte. Această mișcare, pe care marinarii o numesc rylu, este cea mai supărătoare pentru pasagerii ce suferă de răul mării. Cea mai mare parte din ei căzură pe paturile lor.

Cu vântul începu o ploaie repede, întunericul era acum mare. Mulțime de oameni erau pe podul vaporului, expuși la asprimea timpului: printre ei, femei cu copii mici. [...] Poziția acestor femei atinse inima căpitanului și dete ordin să le coboare și să le așeze sub scare pe care te dai jos în camera pasagerilor de clasa întâi.

D. Bolintineanu, *Călătorii în Moldova*

*Buiuk-Dere – cartier al Istanbulului

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *începu a fierbe*. **6 puncte**
2. Menționează două destinații ale celor care călătoresc cu vaporul, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează perioada anului în care are loc călătoria descrisă de D. Bolintineanu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care căpitanul ordonă mutarea femeilor cu copii. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, ce se întâmplă cu vaporul pe timp de furtună, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă peisajele influențează sau nu sentimentele unui călător, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Călătorii în Moldova* de D. Bolintineanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Cristina Madolschi întinse scrisoarea despăturită, fluturând-o de un colț între degetele uscate. Tudor Stoenescu-Stoian părăsi jilțul s-o ia în primire și se apropie de fereastră s-o descifreze în lumina vântă a crepusculului.

Supraviețuirea Movileștilor îi urmări privirea plimbată pe rânduri, cu ochii ei fișți și adânc scufundați în orbitele osoase. Toată viața Cristinei Madolschi se concentrase în această așteptare. Suflarea îi expirase pe buzele albe și subțiri. Cu mâinile cuminte așezate pe genunchi, lordăchel Păun o privea cu milă.

Se auzi, un răstimp, numai foșnetul ploii și vântul în ferestre.

Pentru Tudor Stoenescu-Stoian, scrisul din foaia învechită, cu cerneală palidă, nu avea nicio însemnătate. Cel mult, îi putea satisface o curiozitate de grafolog, dacă ar fi voit să reconstituie, din slova dezordonată, firea răposatului Pinteș Căliman. Dar jucă până la sfârșit comedia caritabilă pe care i-o ceruse lordăchel Păun.

Cezar Petrescu, *Oraș patriarhal*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat*, aparținând lui Mihai Eminescu sau lui George Bacovia.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

**Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)**

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

(50 de puncte)

SUBIECTUL I

Citește următorul fragment:

Cea mai veche amintire pe care am păstrat-o despre cel ce a fost sufletul „Junimii”, a rămas legată pentru mine de un eveniment însemnat – aș putea zice capital – din viața mea intelectuală. [...]

Când am venit la București ca să-mi încep studiile universitare – ce trebuiau să-și găsească continuarea, după dorința familiei mele, într-o școală politehnică din străinătate – m-am înscris la Facultatea de Științe. În liceu mă interesase mai mult partea pozitivă a învățământului, îndeosebi matematica. În cursul superior, cel puțin, îmi întrebuițam o bună parte din timpul liber dezlegând probleme, de algebră mai ales. Redactasem chiar un curs de geometrie în spațiu și unul de trigonometrie, cu câteva încercări de a demonstra unele teoreme în alte moduri decât cele din manualele de care dispuneam. Orientarea mea inițială, la universitate, era astfel firească și aș fi mers desigur mai departe pe același drum, dacă întâmplarea nu m-ar fi dus, o dată, la cursul lui Maiorescu de la Facultatea de Litere. [...]

Puțin timp însă după înscrierea mea la Facultatea de Științe, unul din noii mei prieteni, care, mai bine informat sau mai curios decât mine, urma, deși studia Dreptul, cursul de istoria filosofiei contemporane de la Facultatea de Litere, m-a luat într-o zi să-l ascult și eu [...].

Sala cu numărul IV, pe care cursul lui Maiorescu o făcuse cunoscută, era plină de lume. Pe băncile din amfiteatru, studenți, îngrămădiți în mare număr: pe scaunele de jos, public străin, ușor de deosebit prin vârstă pe care o arăta: mi-aduc aminte, ca acum, de un bătrân mărunțel, cu părul alb. Și mai era în sală, ce nu se vedea, dar se simțea. Era o atmosferă particulară, anevoie de caracterizat: veselă și totuși concentrată, plină de reculegere și în același timp de nerăbdare. Într-un contrast izbitor cu dezordinea și gălăgia ce precedau începerea altor cursuri, în sala numărul IV toți stau, plini de cuviință, la locurile lor, cu grija parcă să nu tulbure cumva intrarea profesorului, ce se aștepta dintr-un moment într-altul, și să nu întârzie, nici măcar o clipă, primele cuvinte.

Cu o exactitate cronometrică, la orele cinci și un sfert Maiorescu a intrat pe ușă, cu pași mărunți și grăbiți, ținând în mâna stângă, cu brațul îndoit pălăria și câteva foi, de format mare. Întrucât îl vedeam pentru prima oară, m-a impresionat mai întâi, cum era firesc, înfățișarea lui fizică. Era un om robust și energic, care părea hotărât, serios, chiar aspru, un om care, desigur, nu se juca cu lucrurile de care se apuca și nu glumea cu datorii vieții. Ținuta lui la catedră avea ceva încordat și stăpânit, ceva rigid și hieratic, ceva aproape solemn. Nu fără dreptate s-a zis că părea, câteodată, un preot care celebra un cult. Vocea lui era gravă și oarecum apăsătoare; cuvintele lui erau rare și parcă sacadate. Fraza lui curgea totuși plină, corectă, de o izbitoră structură literară. Iar gesturile lui plastice desenau parcă și pentru ochii celor ce-l ascultau contururile ideilor pe care le expunea.

Am înțeles atunci, mai întâi, ce însemna darul, marele dar, al vorbirii.

P. P. Negulescu, *Ceva despre Maiorescu*, în vol. *Amintiri despre Titu Maiorescu*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *aș fi mers [...] mai departe pe același drum*. 6 puncte
2. Menționează facultatea la care era student prietenul lui P. P. Negulescu, utilizând informațiile din textul dat. 6 puncte
3. Precizează care era pasiunea autorului înainte de venirea în București, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte
4. Explică motivul pentru care atmosfera din sala în care Titu Maiorescu își susținea cursul era greu de caracterizat. 6 puncte
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Titu Maiorescu, așa cum reiese din textul dat. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă familia ne influențează sau nu în alegerea traseului educațional, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri despre Titu Maiorescu* de P. P. Negulescu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

(10 puncte)

SUBIECTUL al II-lea

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Nu mai zăresc și-aș sta să mai ascult,
Poteca merge încă mult?

Și cine-ar fi croit-o prin mohor
Pentru un singur călător?

Nici apele, nici vântul n-o-ntrerup.
E pas de sfânt, e pas de lup?

Se duce, doar se duce și nu vine,
Cărare-aleasă numai pentru mine.

De când o umblu, fără de răscruce,
Nu vreau să merg și ea mă duce.

M-aș odihni... Secundă cu secundă
Poteca înapoi mi se scufundă.

Tudor Arghezi, *Nu mai zăresc...*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

(30 de puncte)

SUBIECTUL al III-lea

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat*, aparținând lui Mihail Sadoveanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Test 3

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

L-am cunoscut pe Arghezi în iarna lui 1965.

Eram studentă la Facultatea de Limbă și Literatură Română în anul al patrulea.

Țin minte că într-o joi, citeam *Gazeta literară* când, pe ultima pagină am ajuns la un text prin care cititorii erau informați că – pentru prima oară – se acordă unui artist român premiul Herder.

La premiu era asociată o bursă de studii de un an, pe care poetul o atribuia unui tânăr meritos... Mă gândeam, cu haz, în sinea mea, ce asalt de prezentări, de oferte de copii geniali o să aducă publicarea acestui paragraf final la ușa și la telefonul familiei Arghezi. Prieteni, rude, cunoscuți, necunoscuți, Bucureștii, provincia...

După trei zile, primesc un telefon de la fiica poetului – actrița Mitzura Arghezi. O văzusem jucând, o citisem în versurile marelui ei părinte, dar nu o cunoșteam. Dânsa mi-a comunicat că aflând de existența mea, interesându-se la Universitate de situația mea școlară (în orice caz – nu eram un „geniu!”), maestrul Arghezi a găsit de cuviință – ca o formă de manifestare a prieteniei, a solidarității spirituale față de bunicul meu, pictorul N. N. Tonitza – să-mi acorde mie bursa Herder.

Evident, consternarea mea a fost totală... Onoarea care mi se făcea, plecarea pentru prima oară, singură, „în lume”, dar mai ales – prilejul inevitabil de a mă apropia, de a-l cunoaște pe Tudor Arghezi...

Cel mai mult a vorbit cu mine înaintea plecării. Eram bucuroasă, dar și înspăimântată că plec. Dar – mai cu seamă – ambițioasă: să nu mă fac și să nu îl fac de râs.

A sesizat exact starea mea de spirit sau, poate și-a amintit – așa cum numai marii artiști păstrează vii, peste timp, în memoria afectivă – sentimente, stări, de mult trăite și de tânărul din Cărbuneștii Târgu-Jiului când a pornit prima oară să cunoască lumea.

Țin minte exact că – printre altele – mi-a spus: „Nu te băga numai în muzee, nu căuta numai lucruri moarte, cunoaște oamenii, viața lor adevărată, descoper-o singură!”.

Bineînțeles că nu i-am urmat întocmai sfatul care era mai mult o metaforă decât un îndemn autentic. Am fost și la muzee, și în sălile de concert, și la teatru, și în biblioteci. Dar mă gândeam tot timpul [...] că trebuie să-l ascult, să transform metafora în eveniment, să scormonesc, să descopăr... Și a fost foarte bine.

Întâlnirile mele cu Tudor Arghezi – în vacanță și la întoarcere – au fost, din păcate, destul de puține, dar un lucru e cert: m-au transformat, m-au maturizat, au realizat – într-un timp foarte scurt – modificarea de calitate lăuntrică, substanțială din mine. Tot ce am învățat de atunci înainte, tot ce am acumulat, tot ce – nu foarte spectaculos, dar sigur – am realizat, s-a adunat ca împlinire a unei obligații morale profunde față de el, tot timpul. Și astăzi. E ca o prezență față de care nu încetez să mă definesc. Și nu pot nici măcar să-i mai mulțumesc...

Mihaela Tonitza-Iordache, *Și nu pot nici măcar să-i mai mulțumesc...*,
în vol. *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *a găsit de cuviință*. 6 puncte
2. Menționează în ce zi din săptămână primește tânăra vestea că i s-a acordat bursa asociată premiului Herder, utilizând informațiile din textul dat. 6 puncte
3. Precizează ce efect au asupra tinerei studente discuțiile cu Tudor Arghezi, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. 6 puncte
4. Explică motivul pentru care poetul alege să-i acorde bursa studentei Mihaela Tonitza. 6 puncte
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o atitudine a autoarei care se desprinde din ultimul paragraf al textului dat. 6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă există sau nu oameni care schimbă viața celorlalți, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

(10 puncte)

SUBIECTUL al II-lea

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

ACTUL AL DOILEA

Aceeași cameră, însă aranjată. Pe întâiul plan o masă de lucru – spre stânga, în dreapta, o măsuță cu scaune și canapea, sub un palmier. Pe pereți, tablouri făcute de-o mână de diletant, un orologiu vechi cu lanțuri lungi etc. ... Spre seară. Lampa aprinsă.

SCENA 1

DARIA, GRIGORE, PRIETENA *mică și foarte grasă, la măsuța din dreapta și-au luat ceaiul*

GRIGORE: Daria, înțeleg să spui toate acestea doamnei Procopiu (*arată spre Prietena*), fiindcă ți-e bună prietenă și, desigur, niciun cuvânt n-are să fie auzit de urechea mare și curioasă a orașului, dar...

Lucian Blaga, *Daria*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

(30 de puncte)

SUBIECTUL al III-lea

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-o nuvelă studiată*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale nuvelei, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narrative, instanțe ale comunicării narrative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Test 4

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Marmelada, care dincoace de munte e populară sub numele turcesc de magiun, e bună pentru copii și pentru clienții hotelurilor, servită dimineața la micul dejun. Dar există în Transilvania una cu totul excepțională prin finețea gustului, aceea de măceșe. N-o cunoscusem până la noua mea gazdă. E greu de pregătit, mă lămuresc ei, dar tocmai acum e anotimpul. Cum mă prinsese pasiunea gastronomică, pentru a mai uita de grijile mele, m-am oferit s-o pregătesc eu, după indicații, firește. Într-o duminică după-amiază, am pornit toți cu două coșuri. Pe coasta dinspre apus a satului, o pădure de fag lăsa pasul agriculturii cu laturi parcelate încă tradiționale. Răzoarele dintre loturi erau alcătuite din perdele înalte de măceși, care le împrejmuiu ca adevărate garduri vii. Atâția măceși nu mai văzusem nicăieri. Căzuse bruma și doborâse frunzișurile. Pe ramuri n-au mai rămas decât stropiturile roșii ale fructelor în elegantă formă miniaturală de amfore grecești, păzite de puzderia zbârlită a ghimpilor. Pătrunse de brumă, măceșele se muiaseră și deveniseră cleioase, cum erau tocmai bune de marmeladă. Le culegeam cu mănuși de piele, dar ghimpii se îndârjeau, treceau prin ele și mușcau degetele, pătrundeau prin haină, prin pantaloni și prin ciorapi și lăsau numai înțepături cu ascuțimea lor ca de os. Măceșele ne atrăgeau cu mulțimea și frumusețea lor, dar apărarea ghimpoasă era cu atât mai usturătoare. Eram o înțepătură de sus până jos, dar culeseam două coșuri mari cu vârf. Acasă le-am curățat de cozi și de vârfurile ca niște flori lemnoase, să rămână numai fructele roșii. Ar fi trebuit să le spargem în două, că sunt umflate de semințe păroase, și să le fierbem golițe, dar această muncă prea migăloasă se poate înlocui printr-o strecurătoare specială. Le-am pus la fiert în apă simplă și le-am fiert până s-au făcut terci. Apoi, cu zeama lor cu tot, le-am trecut prin strecurătoarea specială și le-am stors prin ea, până n-a mai rămas nimic în partea alcătuită din coji. Zeama obținută am pus-o la fiert din nou. Trebuie fiartă continuu, zi și noapte, mestecând fără întrerupere cu linguroiul, la foc egal, dozând zeama cu cantitatea de zahăr necesară. Operația aceasta am făcut-o schimbându-ne cu rândul. Zeama o scazi și o îngroși prin fiert după cât vrei să obții de păstoasă marmelada. E cu mult mai fină pe limbă decât oricare altă marmeladă. Carne de măceșe, fiartă și strecurată, se pulverizează lichid ca un fel de mălai, când faci o mămăligă prăjită. N-duce cu niciun alt gust de marmeladă. În această privință, măceșul ghimpoasă și dificilă cum este poate bate orice fruct, fie el oricât de nobil. Pornisem cu ambiția s-o fac eu singur, dar a ieșit din colaborarea tuturor. Chiar băiețușul a curățat la coji. Iar eu, care nu sunt mândăcios, entuziasmat de finețea acestui aliment, care îți cere o îndelungă răbdare, am devenit propagandistul lui.

Nichifor Crainic, *Memorii*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *bate orice fruct*. **6 puncte**
2. Menționează două operații necesare în procesul de preparare a marmeladei de măceșe, după culegerea acestora, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează anotimpul în care sunt culese măceșele, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Nichifor Crainic ajunge să promoveze marmelada de măceșe. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, în ce constă dificultatea culegerii măceșelor, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă activitățile realizate din pasiune pot sau nu să atenueze intensitatea problemelor personale, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Memorii* de Nichifor Crainic, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

(10 puncte)

SUBIECTUL al II-lea

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

TABLOUL 2

Câteva luni mai târziu. Același decor. Încăperea a căpătat însă aspect de talcioc. Se simte că în casă e înghesuială. S-a adus un șifonier, s-a instalat o dormeză. Pe șifonier, geamantane de piele de porc, etichete de hoteluri străine etc.

EMILIA (care face o pasiență*): Rețeta mea de marmeladă e mai ieftină. Se ia dovieacul, se fierbe, se pasează bine, se adaugă...

ADELA: Știu, ai făcut-o acum o săptămână. N-are niciun gust.

EMILIA: Lui Grigore îi place. (Reia pasiența.)

ADELA (peste masă, ciocănind cu degetul în cărți): Valet la zece, șapte la șase, as la popă... (Enervată:) Tî!.. Nu ăsta!.. Popa de caro!

Horia Lovinescu, *Citadela sfărâmată*

*pasiență – mod de a da în cărți de joc și de a ghici viitorul

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat*, aparținând lui Camil Petrescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ ales;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțele comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseuul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Test 5

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Târziu de tot, amețit de mirosul fânului cosit peste care îmi așternusem o foaie de cort, înțepat de gânduri și de regrete, nu-mi găseam astâmpăr.

Noaptea era limpede.

Când deschideam ochii, mi se arăta departe, în vale, Dunărea luminată de lună, sclipitoare și strâmbă ca un iatagan. În aceeași pulbere albăstrie, vedeam și zăvoaiele din susul Olteniței, și ostrovul negru din fața noastră, cu pădurea lui deasă de arini. Iar în jurul meu, de pretutindeni, din ierburile înflorite, se ridica concertul în pizzicato* al atâtor greieri de noapte, ca mii de viori mărunte, risipite prin iarbă. Un murmur discret și cristalin tremura sub fiecare floare.

Și-mi aduceam aminte de observația curioasă a nu știu cărui aeronaut: în noaptea liniștită, din nacela* balonului care aluneca fără zgomot prin văzduh, nicio larmă de pe pământ nu se mai aude, de la câteva sute de metri în sus – numai lătratul câinilor și cântecul pătrunzător al greierilor...

E ceva straniu în potrivirea asta.

Cu mii și mii de ani în urmă, în misterioasa eră primară, umilul cântec al greierului a fost singurul glas cu care nefericita noastră planetă saluta, pentru întâia oară, splendoarea mută a firmamentului. Murmur de uimire, plângere sfioasă din umbră, preludiu al întunecoasei tragedii terestre, sau rugă arzătoare, în care tremurau de pe atunci presimțirile viitorului fatal – cine ar putea să spună? Cântecul greierului se ridica și atunci în zadar spre stele din sânul pământului, pe când planeta noastră, ca un ghem de suferințe, se rostogolea izolată în nemărginire...

Visam cu ochii deschiși.

Cineva mă strigă pe nume, de la câțiva pași. Mă ridic și văd niște umbre în marginea mărăcinișului dinspre apă. E sublocotenentul X, care mă invită să prindem pește cu prostogolul*, pe Dunăre. A luat cu el un sergent și doi soldați de prin părțile bălții.

Coborâm în liniște pe poteca dintre mărăcini și ne oprim jos, la mal, în fața morilor, care stau negre și neclintite pe luciul de argint mișcător. [...]

Toți tăcem, cuprinși de gânduri. Sergentul – un negustor de cherestea, cu capela dată pe ceafă și cu nasul mare în bătaia lunii – își caută un loc potrivit. Îl văd apoi cum își răsucesce sfoara pe după mână, apucă în dinți prostogolul de o parte și, cu o mișcare bruscă, îl aruncă. O clipă, plasa rotundă se desface ca o fustă deasupra apei, apoi dispare... Dar când trage prostogolul la mal, cherestegiul fluieră a pagubă: n-a prins nimic.

George Topîrceanu, *Memorii de război*

*pizzicato – mod de a cânta dintr-un instrument muzical cu coarde prin ciupirea acestora

*nacelă – cabină suspendată de un balon pentru a transporta echipajul

*prostogol – plasă de pescuit

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *nu-mi găseam astâmpăr*. **6 puncte**
2. Menționează numărul de persoane care pleacă la pescuit, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o caracteristică a peisajului descris, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din al treilea paragraf. **6 puncte**
4. Explică motivul dezamăgirii sergentului, valorificând ultimul paragraf din textul dat. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a autorului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă starea interioară influențează sau nu modul în care este percepută lumea, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Memorii de război* de George Topîrceanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Lucruri suntem printre lucruri.
Aproape suflăm suntem, noi doi,
prin soartă asemenea tuturor.
Lucruri suntem ce poartă în ele
gânduri ca pietrele, uneori stele,
și totdeauna un dor.

Pe drumul său fiecare,
ne-am duce în veci undeva.
Ne-am duce-mpreună, mereu, amândoi.
Dar drumul norilor e prea mare
în lumea noastră – pentru noi.

Lucian Blaga, *Lucruri suntem*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica în lămurirea ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unei comedii studiate*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea comediei studiate într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două scene relevante pentru tema comediei studiate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj, semnificative pentru comedia studiată (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica în lămurirea ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

București 31 Oct. [1]879

Draga și dulce mea amică,

De când ai plecat tu, n-a plecat numai fericirea, ci și liniștea și sănătatea mea. Dureri reumatice am început a simți în picioare, însoțite ca totdeauna de dese bătaii de inimă. Nu este, nu poate fi mai mare deosebire decât între mine acum două săptămâni și între mine astăzi. De unde eram cu tine, fericit și mulțumit, acum sunt singur, nemulțumit, rău dispus prin singurătate și boală, obosit de viață.

Veronică, dragă Veronică, când nu m-ai mai iubi, să știi că mor. Îți scriu târziu pentru că abia alaltăieri m-am mutat. Adaogă pe lângă asta, că abia în ziua de Sf. Dumitru am găsit casă, c-am trebuit să-mi mut lucrurile din două locuri, că pe lângă aceasta s-a mutat și redacția și tipografia, apoi că am zilnic de lucru pe lângă tribulațiunile* mele personale și vei înțelege de ce am preferat a nu-ți scrie, decât a-ți scrie în fugă.

Când gândesc la tine mi se umplu ochii de lacrimi și nu mai găsesc cuvinte să-ți spun ceea ce de-o mie de ori ți-am spus: că te iubesc. Această unică gândire, care e izvorul fericirii și al lacrimelor mele, această unică simțire care mă leagă de pământ e totodată și izvorul îngrijirilor mele.

Veronică dragă, au n-am fost noi prea fericiți într-o lume, în care fericirea nu poate exista? Este în lumea asta destul loc pentru atâta iubire câtă o avem? Nu este amorul nostru o anomalie în ordinea lucrurilor lumii, o anomalie pentru care cată să fim pedepsiți? Se potrivește amorul și suferințele noastre cu o lume în care basseja*, invidia, răutatea domnesc peste tot și pururea?

Și când gândesc că-n viața mea compusă din suferințe fizice și rele morale ca o excepție tu mi-ai dat zile aurite, pot crede în dăinuirea acestei excepții?

Dulce și dragă Veronică, doresc ca amorul unui nenorocit ca mine să nu fi aruncat o umbră în viața ta senină, în sufletul tău plin de veselie precum e plin de un gingaș și nesfârșit amor. Iubește-mă și iartă-mi păcatele [...].

De acum-a-ți voi scrie mai des, deși sărmenele foi sunt departe de-a plăti o singură îmbrățișare a ta – dulce mea copilă. Am sărutat cel puțin această foaie care va intra în mâinile tale cele mici, de la cari-și așteaptă toată fericirea

al tău
Eminescu

Correspondență inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle

*tribulațiune – mâhnire adâncă, zbucium

*basseja – în text: josnicie

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *mi se umplu ochii de lacrimi*. **6 puncte**
2. Menționează data la care Eminescu s-a mutat în noua locuință, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează două stări contradictorii pe care Eminescu le-a trăit în decursul a două săptămâni, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Eminescu consideră că iubirea pe care o trăiește alături de Veronica este o anomalie. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, temerea lui Eminescu, așa cum reiese din penultimul paragraf al scrisorii. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă legătura afectivă cu o persoană aflată la distanță poate fi menținută sau nu prin intermediul unor instrumente de comunicare, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Correspondență inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle*, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

ACTUL I

Scena se petrece în anul 1896. Decorul: salonul unor oameni cu stare din vremea aceea. Un pian, un palmier în hârdău. În dreptul ferestrelor cu draperii de catifea cu ciucuri, fotolii, canapea; pe masă, fructieră cu cărți de vizită. [...] Pe pereți, două portrete de familie, în ramă de bronz și pluș. O oglindă cu ramă grea și înflorată. Pe pian, o clepsidră. [...] Stânga, ușă, în dreapta, două uși.*

SCENA 1

RUXANDRA, SULTANA

RUXANDRA (cu spatele la sală, cântă la pian. E îmbrăcată cu o bluză cu dantele, cu mânecă lungă și o fustă creață la spate, peste un mic tunel, cordon lat. Părul strâns în coc și lăsat pe frunte. Reia mereu același exercițiu. Întoarce clepsidra și exersează iar).

SULTANA (în fotoliu, croșetează. La brâu are un mănunchi mare de chei): Opt și cu patru doisprezece.

RUXANDRA (se întrerupe): Poftim?

SULTANA: Am spus: opt și cu patru, doisprezece.

RUXANDRA (dă din cap și exersează iar)

(Pe stradă răsună un trap de cal și zgomot de trăsură.)

Lucia Demetrius, *Trei generații*

*hârdău – vas

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat*, aparținând lui G. Călinescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseuul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Totdeauna am evocat cu sfială amintirile despre Camil Petrescu. Nici în gândurile cele mai intime nu eram în largul meu alături de acest om puținel la trup, neastâmpărat [...], care simțeam că îmi domină judecata ori de câte ori încercam un dialog, fie chiar imaginar. Mă covârșea personalitatea lui intelectuală perfect închegată și omenia lui de o incomensurabilă* arie de cuprindere. Când, în străduința cercetătorilor de a restabili datele exacte, mergând în ordinea certificatelor de primărie, nu se ajungea la o concluzie, – mă bucuram. Pentru că așa se reflectă Camil Petrescu în conștiința mea: venit de peste tot, – nu dintr-un loc anumit cu zi și oră [...].

În personalitatea lui Camil Petrescu se interferau ideal virtuțile eruditului* ce domină riguros spațiile inaccesibile muritorilor de rând, cu virtuțile omului de rând ce domină cu simplitate și naturalețe spațiile tainice ale existenței. Camil Petrescu înrudea aceste planuri într-o trăire egală. De aceea, polariza* cu ușurință, atrăgea atenția imediat prin multiplele sale mijloace de investigație și infinitele sale resurse sufletești. Îmi amintesc o scenă petrecută prin 1935 sau 1936, pe Calea Victoriei în colțul Capșei de altădată și de acum. Un tânăr confrate, despre care nu știa nimeni din ce trăiește, straniu, zdrențăros și scofâlcit de foame și frig, dispărut de multă vreme de pe trotuarele pe care hălăduia la întâmplare, trece abia trăgându-și picioarele, prin fața noastră. Toți cei din grupul în care se afla și Camil Petrescu îl cunoșteam, dar pentru niciunul existența mizeră a confratelui nu constituia decât o fatalitate. Abia ajuns lângă grupul nostru, Camil Petrescu se desprinde printr-un salt și îi apucă brațul:

— Ce este cu dumneata? Nu te-am mai văzut de mult!

Vocea stinsă a tânărului confrate abia a putut șopti: *am fost bolnav.*

— De ce nu m-ai anunțat? – replică îndată Camil.

Intervenția spontană a lui Camil Petrescu cred că a fost salvatoare. Cerându-i rețetele cu care poetul zăcuse în buzunar, socotindu-se însănătoșit numai pentru că se putea ține pe picioare, Camil Petrescu le-a executat la prima farmacie și desigur intervenția lui nu s-a oprit aici. Nu am aflat niciodată ce a mai făcut, pentru că niciodată nu a mai pomenit ceva despre asta. Dar la câteva zile tânărul poet putea fi văzut într-un costum de haine aproape nou. Am relatat aceasta încă de la primele rânduri pentru că ilustrează deplin trăsătura esențială a lui Camil Petrescu: *omenia*. Omenia a fost, cred, virtutea pe care și-a construit el întregul său eșafodaj* intelectual și moral. Nu spun prea mult dacă afirm că nimic nu a trecut prin viața lui alături de aceasta.

Ion Th. Ilea, *O retrospectivă*

**incomensurabil* – care nu poate fi măsurat; foarte mare

**erudit* – care posedă cunoștințe temeinice și vaste în urma unor studii îndelungate; savant, învățat

**a polariza* – fig. a aduna, a (se) concentra în jurul cuiva sau a ceva.

**eșafodaj* – fig. ansamblu de idei pe baza cărora se alcătuiește o teorie, o ipoteză

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *nu eram în largul meu*. **6 puncte**
2. Menționează locul unde se petrece întâmplarea relatată de autor, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o trăsătură fizică a lui Camil Petrescu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Camil Petrescu îi cere poetului rețetele. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, în ce constă complexitatea personalității lui Camil Petrescu. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă omenia este condiționată sau nu de experiență, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *O retrospectivă* de Ion Th. Ilea, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, două modalități de caracterizare a personajului dintr-un text dramatic, identificate în fragmentul dat.

CORINA (într-o rochie caldă de casă. Ștefan în pantaloni gri, pulover albastru, cu mâneci lungi și închis la gât. Ținuta lor arată o dimineață rece de munte. Corina, pe terasă, în stânga, pe un șezlong, aproape paralel cu rampa, privește afară, spre culise, într-un fel de reverie atentă ca și cum ar urmări ceva foarte important, ce se petrece acolo. În hol, comod instalat într-unul din fotoliile albe de nuiel, Ștefan citește o carte. La ridicarea cortinei, o clipă de tăcere prelungește această situație, care durează probabil mai de demult): Încă una...

ȘTEFAN: Ai spus ceva?

CORINA: A mai căzut încă una. E a șaptesprezecea. Ieri au fost unsprezece. Alaltăieri cinci.

ȘTEFAN: Vrei să le numeri pe toate?

CORINA: Aș vrea! Sunt așa de multe, că mi-ar trebui o eternitate... Ștefan!

ȘTEFAN (fără să-și întrerupă lectura): Daa...

CORINA: Pot să spun o prostie?

ȘTEFAN: Te rog. Nu te jena.

CORINA: Eu până acum nu văzusem niciodată cum cade o frunză. Credeam că se rupe și cade.

ȘTEFAN: Ai intuiții miraculoase, Corina. Închipuiește-ți că într-adevăr asta e singura metodă a frunzelor de a cădea: se rup și cad. Mă epatezi.

CORINA: Și tu mă epatezi, dragul meu. Prin ignoranță. Nu știi, nu bănuiești câte gesturi mărunte sunt într-o cădere de frunză... (Tăcere.) Optsprezece...

Mihail Sebastian, *Jocul de-a vacanța*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat*, aparținând lui Mihai Eminescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;

– analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 8

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

(50 de puncte)

SUBIECTUL I

Citește următorul fragment:

Tatăl meu fiind, cum spuneam, învățător, a trebuit să cutreiere multe sate, până să se fixeze undeva. [...] Astfel se face că eu m-am născut într-un sat, anume Târlișua, pe care nici pe hartă nu l-am descoperit niciodată și care totuși există, de vreme ce tatăl meu a dăscălit acolo un an de zile, iar eu însumi tot acolo mi-am petrecut primele luni de viață.

Prin care alte sate au mai vagabondat părinții mei n-aș putea spune, până ce au ajuns în comuna Maieru, pe valea Someșului, lângă Rodna Veche, unde s-au stabilit pentru mulți ani. De Maieru deci se leagă toată copilăria mea și toate amintirile asupra primului meu contact cu lumea exterioară. Eram de vreo doi ani și jumătate când ne-am mutat în Maieru. Cea dintâi amintire a existenței mele e chiar de la sosirea noastră aici. Amintirea e mai precis conturată și e de ordin auditiv. Cred că am ajuns noaptea târziu în sat, cu o căruță pe care erau încărcate diferite mobile și bagaje și în care, undeva, mă găseam și eu. [...] Amintirea aceasta dintâi e ca o deșteptare din somn prin întuneric, când urechea înlocuiește toate celelalte simțuri.

Părea că se oprișe căruța; încetase zgomotul roților, un zgomot în care intra scârțâitul ușor al osiilor și hârâitul monoton al obezilor brăzdând adânc trupul pietros al șoselei. Poate că tocmai încetarea bruscă a acestui zgomot adormitor prin insistența lui m-a deșteptat și mi-a deschis conștiința. După o tăcere de câteva clipe, am auzit deodată un zgomot nou, ciudat, zgomotul pe care-l face, când se sparge, o tablă de sticlă, acoperită cu stofă. Imediat apoi glasul tatii, cunoscut: „Na, că s-a spart ceva!“. Și după el glasul mamei, mai liniștit, pentru mine, deși glasul părea speriat: „Vai de mine, numai să nu se fi prăpădit oglinda cea mare!“ Amândurora le-a răspuns nepăsător, mormăind somnoros, un glas necunoscut: „Apoi că prea multe catrafuse...“. Glasul acela străin a fost întrerupt și acoperit de un sunet metalic, clar și dulce, de clopoțel, scuturat nervos; calul, extenuat, încerca desigur să-și scuture osteneala din oase.

Câteva clipe fu iarăși tăcere. Doar cineva umbla pe lângă căruță cu pași moi care parcă se topeau în beznă. Pe urmă, brusc, alt zgomot straniu, niște aripi, care se zvârcoleau undeva chiar lângă mine, urmate de un „cucurigu“ prelung și foarte pătrunzător.

— Tii, trăzni-te-ar, că m-ai și speriat, cocoș nebun ce ești! făcu glasul mamei, căutând să-și ascundă spaima sub o închipuire de glumă.

— Apoi el își face datoria cum i-a poruncit Dumnezeu – murmură glasul necunoscut, cu pauze icnitoare, ca și când ar fi dezlegat cu greutate ceva în vreme ce vorbea.

Atâta e amintirea. Într-un continuu de întuneric, glasuri distincte, cuvinte rămase în ureche (când aud și azi mai ales cuvântul „catrafuse“, îmi răsună în suflet culoarea și tonalitatea glasului de atunci), sunetul de clopoțel și cântecul cocoșului.

De câte ori călătoresc noaptea cu trăsura și opresc undeva la șosea, prima clipă de liniște deplină face să mi se trezească îndată în toată ființa mea simțămintele acelui întâi moment de viață conștientă. De câte ori aud noaptea o căruță trecând pe șosea și sunetul clopoțelilor, inima mea vibrează întocmai ca în cea dintâi deșteptare a conștiinței, vibrează fără voia mea, ca și când s-ar fi atins coarda cea mai trainică a existenței mele sau poate însăși axa imaterială, enigmatică și eternă a sufletului. Cântecul cocoșului îmi inspiră și azi totdeauna spaimă amestecată cu plăcere...

Liviu Rebreanu, *Mărturisiri* (în volumul *Amalgam*, 1943)

*obadă – bucată de lemn care, îmbinată cu altele, alcătuiește partea circulară a unei roți de lemn

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *de câteva clipe*. **6 puncte**
2. Menționează numărul persoanelor pe care copilul le aude vorbind, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează vârsta de la care datează prima amintire a lui Liviu Rebreanu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul îngrijorării mamei. **6 puncte**

Probă scrisă la limba și literatura română

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, modul în care prima amintire se reflectă în experiența ulterioară a lui Liviu Rebreanu, așa cum reiese din ultimul paragraf. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă viața de adult este sau nu influențată de amintirile din copilărie, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Mărturisiri* de Liviu Rebreanu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Nu știu de ce nu-mi vine să plec, de ce mă încăpățânez să mă joc iar cu lumina înșelătoare de fosfor a ceasornicului meu oblong*. Dar acum jocul nu izbutește să mă mai câștige ca la început. Ba se pare că i-am prins și secretul, dar n-am nicio satisfacție pentru asta. Aș dori să plec și totuși de la ușă mă întorc la fereastră, privesc luminile orașului în negură și blocurile de zid într-atât cât intră în cercurile felinarelor. Pe urmă iar vreau să plec... Mă aplec, cu o îndrăzneală care mă înfioară abia după ce o săvârșesc, deasupra largii streșini a mansardei, să văd dacă la capătul ferestrelor este lumină; dar îmi amintesc la timp că prințul Preda își are dormitorul pe șirul odăilor Auricai și Irmei, așa că e inutil să-mi exagerez curajul deasupra abisului mut și întunecat. În sfârșit...

Gib I. Mihăescu, *Donna Alba*

*oblong – alungit

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unei text dramatic studiat*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului dramatic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două scene relevante pentru tema textului dramatic studiat;
- analiza a două componente de structură și de limbaj, semnificative pentru textul dramatic studiat (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 9

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Printre persoanele pe care le-am cunoscut în copilăria mea a fost cineva care a avut o mare înrăurire asupra formării sufletului meu. Acest cineva era nenea Alexandru Voinescu, fratele mamei, fost căpitan de geniu* cel mai extraordinar povestitor pe care l-am întâlnit în viața mea. Am mai cunoscut și alți povestitori minunați: pe Titu Maiorescu, în povestirile căruia mă încremeneau claritatea, corectitudinea impecabilă a frazei, vasta cultură. Dar eram, când l-am cunoscut, om în toată firea; înrăurirea pe care a avut-o el asupra mea și de care vă voi vorbi mai târziu, era de altă natură. Am cunoscut pe Caragiale, care era un povestitor scânteietor. Dacă m-aș încerca să vă povestesc, așa cum le-am auzit povestite de el, unele bucăți pe care nu le-a scris, v-ați prăpădi de râs. Scurtul timp de care dispunem nu-mi îngăduie să o fac. Dar și pe Caragiale l-am cunoscut la o vârstă la care lucrurile cele mai miraculoase nu mai pot avea o înrăurire decisivă asupra sufletului deja format. Pe nenea Alexandru l-am cunoscut de copil mic și modul lui de a povesti nu semăna cu al nimănui. Citise și citea mii de romane și de piese de teatru, ale căror subiecte ni le povestea. Am încercat să-l descriu în bucata *Scrisorile lui Mișu Gerescu*. El e nenea Antonache. Avea o figură foarte impresionantă: o frunte enormă cu părul lung dat pe spate. Sub niște sprâncene stufoase, niște ochi scânteietori și o mustață de pandur*. În sute de feluri știa să-și moduleze glasul, în sute de feluri putea să-și schimbe figura, care devenea diabolică spre a înfățișa pe Iago*; angelică spre a înfățișa pe Desdemona* și feroasă ca să arate pe Othello*.[...] Dintre toți cei care mă înconjurau la vârsta aceea, mi-am ales ca model pe nenea Alexandru și râvneam să ajung să pot povesti cum povestea el. Și deși un fleac de copil, aveam ce povesti fraților mei și altor copii care veneau pe la noi: anumite lucruri pe care ei nu le puteau vedea ca mine. Căci pe când ei se dădeau la alte jocuri, mie îmi plăcea să urmăresc pe tatăl meu în seră și în grădină. Nu mă dezlipeam de el și-l ajutam, aducându-i ghivecele de pământ, grebla, săpăliga ori firicelele de tei. Și plecat spre pământul pe care-l răscolea, vedeam fel de fel de gândăci: gândaci de toate culorile, râme, păianjeni, coropișnițe, cârțițe, șopârle. Surprindeam lupte înverșunate între viespi și păianjeni, fel de fel de minunății. Apoi, cum de mic, încă de la vârsta de șapte ani, îmi plăcea pescuitul cu undița, pe marginea heleșteului de la moșia noastră, pe atunci, Brăteștii, aveam prilejul să văd lucruri miraculoase: izbucniri scânteietoare dintre trestii, știuci care urmăreau un alt pește, broaște care ieșind din apă se urcau pe o frunză de nufăr, pândeau cu ochii bulbucăți zborul libelulelor și, când le venea bine, haț! săreau, le îmbucau, se dădeau la fund și iar ieșeau și se așezau la pândă pe frunza de nufăr. Minunile astea văzute de mine mă sileam să le povestesc cu înfocare, cu gesturi care încercau să imite mimica lui nenea Alexandru, care mă încuraja.

— Asta o să ajungă actor mare, zicea cineva. [...]

Și așa, de la nenea Alexandru am moștenit și din imitarea lui m-am ales cu meteahna* de a povesti altora lucrurile hazlii ori înduioșătoare pe care le vedeam. Și această meteahnă m-a urmărit și după ce am învățat să scriu.

I. Al. Brătescu-Voinești, *Conferință*, în vol. *Mărturisiri literare*

*geniu – specializare militară

*pandur – soldat din oastea lui Tudor Vladimirescu

*Iago, Desdemona, Othello – personaje din tragedia *Othello* de William Shakespeare

*meteahnă – pasiune

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *în toată firea*. **6 puncte**
2. Menționează numele personajului creat de I. Al. Brătescu-Voinești, inspirat de unchiul său, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează o abilitate a lui Alexandru Voinescu, pe care copilul o apreciază, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**

Probă scrisă la limba și literatura română

Testul 9

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

4. Explică motivul pentru care se crede că I. Al. Brătescu-Voinești va ajunge un actor mare. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, lumea despre care copilul povestește cu pasiune, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă imitarea permite sau nu dezvoltarea originalității, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Conferință*, de I. Al. Brătescu-Voinești, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul de mai jos, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*E umed cimbrul pe colină,
Măceșii par o florărie,
Sorgintea râde cristalină, –
Ești tu, ești tu, copilărie!*

*Din roze ceruri ciocârlia
Zvonește cântece semețe,
Domnește-n toate veselă, –
'Napo! venit-ai, tinerețe!*

*Dar ce e vis, e o nălucă...
Rămân cu trista mea nevroză,
Cu dorul meu nespus de ducă,
Spre râul blond, spre ziua roză.*

Alexandru Macedonski, *Dor zadarnic*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat*, aparținând lui Ioan Slavici.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ ales;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțele comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 10

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Colegii de pe atunci ai lui Eminescu își mai aminteau însă de cealaltă locuință. Casa se afla peste drum de bisericuța de lemn „Sf. Treime” și era a bisericii. Odăile ei slujiseră ca chilii pentru călugări și erau, dar, foarte bune pentru a ține lume în gazdă, mai ales că o mare grădină cu ploi și pomi roditori o înconjura. Uluci năpădite de viță-de-vie despărteau grădina cu ploi de locul unei fierării. Azi toate acestea au dispărut, și pe aproape trece strada ce s-a numit apoi *Eminescu*. Și-ar fi închipuit oare Țirțec și micii săi clienți că acel băiețuș fricos avea să dea numele uliții lor? [...] Odaia în care ședea Mihai – nici vorbă împreună cu alții – dădea în grădină și avea la fereastră gratii de fier. Lăsat aci de Gh. Eminovici, cu amintirea recomandărilor duioase ale mamei, care îi dăduse un șal turcesc să nu răcească peste iarnă, Eminescu își începu activitatea de licean. [...] Micul Eminovici se înfățișa colegilor săi ca un băiețel mărunț și îndesat, pârlit la față de aerul de țară și foarte curățel. Părul mare dat peste ceafă, fruntea lată și ochii mari, umerii obrazilor puțin ieșiți îi dăduseră încă de pe atunci acel aer tipic al *poetului*.

Spirit inegal, incapabil să se supună unei discipline prea aspre, Eminescu nu e în liceu un școlar strălucit, sau mai bine zis nu e unul din acei întâi în clasă, care fac deliciile profesorilor și sunt puși monitori*. El are preferințe la studiu, iubește lectura, nu însă la școală. Nu-i plăcea să-și învețe lecțiile și de aceea lua note rele. De dragi ce-i erau, uneori, ca să și le pregătească, se suia pe casă. [...]

În schimb, la limba română și la istorie era tare. Fiindcă n-aveau cărți, învățau gramatica și celelalte după dictat. Eminescu căpătase de la Pumnul* însemnările de lecțiuni și le împrumuta și la colegi, cu condiția de a nu îndoi și murdări filele, dar temeiul cunoștințelor sale era lectura. Lăsând în plata Domnului problemele de aritmetică, citea pe înfundate, închis în casă, cărți din biblioteca școlii sau de la Pumnul (unde îl aflai mai întotdeauna, duminicile și sărbătorile), hrânindu-se cu compuneri romantico-fantastice ca *Povestirile* lui Hoffmann [...] și literatura română câtă îi cădea în mâini.

Cât despre istorie, dulapurile cu cărți ale lui Gh. Eminovici își găsiseră un nou cititor. Eminescu știa de acasă slova chirilică, iar lecțiile nu și le învăța după manuale, ci de-a dreptul din cărți mai vechi – negreșit cronici – pe care le avea de la Ipotești sau din biblioteca lui Pumnul.

De pe acum istoria antică îl atrăgea. Într-o *Istorie universală* de Weller, carte plină de atracții, pe care o purta cu sine și la plimbare, și într-o *Mitologie* de G. Reinbeck, Eminescu găsea mai multe cunoștințe despre lumea antică, despre babiloneni, asirieni, perși, inzi, egipteni, greci, romani, de câte putea afla la școală. Ajutându-l memoria, știa așa de bine la istorie, încât profesorul, vorbind în clasa a II-a B despre tinerețile regelui Cyrus*, spuse în chip de muștrare că în secțiunea A era un elev Eminovici care îi bătea pe toți. A pricinuit mirare mare în tot gimnaziul faptul că Neubauer, profesorul de istorie, om foarte sever, i-a dat cea mai bună notă, ceea ce până atunci nu se mai întâmplase. De altfel, atât Pumnul, cât și Lewinski, profesor și el de istorie, îl iubeau.

G. Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*

*monitor – elev însărcinat să supravegheze pe colegii lui, în lipsa profesorului

*Pumnul – Aron Pumnul (27 noiembrie 1818 – 24 ianuarie 1866) a fost un cărturar român, lingvist, filolog și istoric literar, profesor al lui Mihai Eminescu

*Cyrus – rege al Persiei, una dintre cele mai importante figuri ale Antichității

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *îi cădea în mâini*. **6 puncte**
2. Menționează cui îi aparținea casa în care stătea Eminescu, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează două surse din care își procură cărți Mihai Eminescu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care nota mare primită de Eminescu la istorie pricinuieste mirare în școală, valorificând ultimul paragraf din textul dat. **6 puncte**

Probă scrisă la limba și literatura română

Testul 10

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, în ce constă spiritul inegal al lui Eminescu, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă lecturile suplimentare influențează sau nu succesul școlar, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Viața lui Mihai Eminescu* de G. Călinescu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul următor:

În marșea aceea, bătrâna nu-l aștepta pe Urcan. Plecase de acasă de-abia de o săptămână. Trebuia să meargă pe Valea Florilor, pe la Cojocna și prin părțile Clujului și apoi peste trei săptămâni să se întoarcă pe drumul Feleacului la Turda, de unde avea să-l aducă acasă Simion cu căruța.

„De ce o fi venind așa degrabă?” se întreabă femeia. Hm! Căscă lung, cu zgomot. Socotind că așa cum vine el încet, șoltăc-șoltăc, mai este vreme până ajunge acasă, își adună întâi încet firul pe fus. Bătrânul era încă în deal, departe.

De câțiva ani, Urcănesii nu-i mai bătea inima când îl vedea întorcându-se, după o lipsă de săptămâni. Mai căscă o dată, apoi împlântă fusul în furcă.

„Oare el e, ori numai seamănă?” Duse mâna streășină la ochi și se uită stăruitor în zarea drumului. Pe alții nu i-ar fi cunoscut de la o zvârlitură, căci îmbătrânind nu mai vedea departe ca în tinerețe, dar pe Urcan îl recunoștea de cum se iveau în deal.

— El e dară. Cine să fie, vorbea ea singură. Ce-i, de vine atât de repede?

Se desprinsese cu greu de pe scaun, căci de ședere îndelungată o dureau oasele.

Pavel Dan, *Înmormântarea lui Urcan bătrânul*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat*, aparținând lui Tudor Arghezi.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseuul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 11

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

(50 de puncte)

SUBIECTUL I

Citește următorul fragment:

În Bucureștii interbelici se construia mult, moda fiind a vilelor în stilul numit „florețin”, dar și a blocurilor de tip americanesc, a locuințelor cubiste și – mai departe – a caselor în stil românesc, după anumite detalii arhitectonice preluate din moștenirea lui Matei Basarab și Constantin Brâncoveanu, așa-numitul stil național. Încetase construcția de case-vagon, ce nu necesitau planurile unui arhitect, dar pe care meșterii italieni le zideau robuste și încăpătoare, desigur cu ornamente exterioare. [...]

În stilul ei cubist, cu două geamuri rotunde, unul la parter și altul la etaj, la fațadă, care-i dădeau un aer de vapor, casa se deosebea de celelalte, fie mai mari, fie având un alt stil. Doar casa de vizavi, a profesorului Bura, și ea mai nouă, se potrivea întrucâtva cu a noastră. [...]

În casa cea nouă, pereții, mirosind încă a zidire proaspătă, fuseseră zugrăviți în gustul vremii, în culori puternice, cu desene florale. Aveam, astfel, o odaie roz, una vernil, alta albastră. Sobe fuseseră ridicate de meșterul Moser, cel mai reputat din Capitală. Mobila sosea de la firma Lengyel, din Ardeal. Ferestrele și lemnăria, provenind de la Școala de meserii, erau de stejar vechi de cincizeci de ani, covoarele fuseseră țesute la Găești, în chiar casa în care locuiserăm.

În grădină, de-a lungul casei, mama plantase cârciumărese și straturi de regina-noptii, în rânduri dese. [...] un piarsic crescuse de la vreo sămânță aruncată. I se adăugă un cais. Pe un zid scurt, gardul metalic despărțea casa de stradă în chip amiabil*. Curând după mutare, ne fu adusă în brațe o pisicuță neagră, cu burta atârând de pământ – părea că nu va trăi, dar, adoptată, se întremă și deveni membru al familiei, cu drepturi respectate, printre care și acelea de a se așeza oriunde și de a nu fi deranjată în timpul somnului, după recomandarea proverbului francez. Primea vizite; curtea fiind de pisici, câinii trebuiau să mai aștepte. [...]

În grădină, pământul, pentru prima oară săpat, scotea plante viu mirositoare, pe foi veghea marele păianjen cu cruce pe spinare, în vreme ce pe pânza lui străluceau boabele de rouă ale dimineții. Câte un brotac săltăret mișca frunzele, iar mierlele topăiau printre plante. Necunosător într-ale ornitologiei*, nu deosebeam neamurile de păsări ce onorau curtea. În timp, numai mierlele au rezistat...

Dis-de-dimineată, în curte intra olteanul cu cobilița, oferind zarzavaturi și fructe. Îl urma Mihai, pescarul cu crapi și șalăi. Domnul între două vârste, care trecea din poartă în poartă cu o tavă mare, vindea iaurt, băiatul de la prăvălie aducea, cu o tărăboanță, lădițele cu zahăr cubic – marca Roman. [...]

Se trăia plăcut-arhaic, din câte o curte auzai, la ore schimbate, țipătul cocoșilor, din ungherele bătrânei Facultăți de Medicină țâșnea strigătul cucuvelelor, care-mi plăcea, căci nu credeam să prezică dezastre... De curând pietruite, în cuburi de granit, străzile își aveau muzica lor, la trecerea cailor tropăitori; mai vedeai trăsuri, cabriolette și chiar căruțe – prin Cotroceni se ieșea din oraș. Cartier populat de militari, profesori, medici, mici negustori, oameni cu obraz, Cotrocenii erau tăcuți, fără cârciumi și zaiafeturi*.

Familia Cioculescu își luă locul între acelea ale profesorilor cartierului.

Barbu Cioculescu, *Str. Doctor Turnescu nr. 5*, în vol. *Casele vieților noastre*

*amiabil – prietenos

*ornitologie – ramură a zoologiei care se ocupă cu studiul păsărilor

*zaiafet – chef mare (cu lăutari)

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *dădeau un aer*. **6 puncte**
2. Menționează două stiluri arhitectonice prezente în Bucureștiul interbelic, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează numele cartierului bucureștean în care era situată casa familiei Cioculescu, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care autorul nu deosebea păsările din curte. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a cartierului în care locuia autorul, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă modernizarea exclude sau nu prezența elementelor tradiționale, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Str. Doctor Turnescu nr. 5* de Barbu Cioculescu, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente;
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea.

14 puncte

6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos.

(10 puncte)

ACTUL I

SCENA IV

VOICU, POMPILIAN, ȘTEFĂNESCU

Telefonul din boxă a început să sune din chiar momentul intrării lui Ștefănescu. Cu pălăria pe cap, fără să salute pe nimeni, merge direct spre biroul lui și ridică receptorul, aruncându-și în același timp privirea asupra hârtiilor de pe masă.

ȘTEFĂNESCU (vorbește scurt, retezat, fără brutalitate, dar puțin mecanic, ca un om obișnuit să vorbească de sute de ori pe zi la telefon): Da... Eu... Nu... Am zis nu... Pagina a doua, coloana a treia [...] ... Fără clișeu... Fără, domnule... (Închide telefonul. În aceeași atitudine, în picioare, în fața biroului, cu pălăria în cap, continuă să răsfioască hârtiile de pe birou, de la care, de altfel, nicio clipă nu și-a ridicat privirea.) Voicule!

VOICU: Aici. (Se ridică alene de la masă, merge spre boxă, se oprește în fața biroului lui Ștefănescu.)

ȘTEFĂNESCU: E ceva nou?

VOICU: Mai nimic.

Notă

Mihail Sebastian, *Ultima oră*

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat*, aparținând lui George Bacovia sau lui Tudor Arghezi.

(30 de puncte)

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseuul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 12

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

• Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.

• Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Spre sfârșitul verii aceleia am primit o mare bucurie. Mi-o trimiteau de acasă pe Ducky, sora mea scumpă! N-am să uit niciodată imensitatea fericirii de atunci. Era o zi minunată de început de septembrie. Am plecat cu Nando* s-o întâmpinăm pe Ducky la Predeal, unde e frontiera țării noastre. Pe atunci nu aveam automobile, iar drumul era lung, într-o trăsură trasă de patru ponei norvegieni, adorabili, crem, cu cozi și coame negre. [...] În starea în care mă aflam, toate simpatiile și aversiunile căpătau proporții ample, așa că afecțiunea mea față de căluții cei ridicoli a sporit până a devenit o satisfacție aproape fizică, mi-au fost o adevărată consolare în zilele acelea grele!

Am pornit deci, eu și Nando, s-o aducem la Sinaia pe sora mea iubită. Soarele strălucea, aerul era cald, iar inima îmi bătea plină de bucuria așteptării. Auzisem de multe ori de oameni care plâng de bucurie; în aroganța mea tinerească, mi se păruse o idee de-a dreptul ridicolă, dar în ziua aceea aveam să află că înseamnă lacrimile acelea! Nu găsesc cuvinte să exprim ce însemna pentru mine, atunci, sosirea surorii mele. Dintr-odată, viața căpătase o cu totul altă față, totul devenise bucurie și plăcere și încântare; fiecare vorbă, fiecare priveliște, fiecare lighioană, fiecare copac, fiecare floare avea un înțeles cu totul nou; râdeam de toate cele și totuși aveam ochii plini de lacrimi – O! Ce clipă binecuvântată! Ce ceas binecuvântat!

În ziua aceea, la cină, bătrânul meu prieten, generalul Vlădescu, mă privește și spune: „Ce schimbare minunată vedem în seara aceasta la prințesa noastră!”. Da! Mă schimbasem, îmi intrase în inimă bucuria, venirea surorii mele mă ușurase de o parte din greutatea zdrobitoare a dorului de casă care mă sufoca de atâta timp. Aproape din ziua nașterii ei fuseserăm nedespărțiți, apoi suferiserăm despărțirea bruscă și violentă care ne ciuntise cu cruzime viața; doar timpul și obișnuința ne puteau învăța să îndurăm depărtarea aceea, și încă nu ne învățasem lecția.

Toamna era superbă, pădurea ni se arăta minunată și toate lucrurile care mi se păruseră greu de suportat singură deveneau nu doar suportabile, ci chiar surse de distracție și amuzament – nu mai eram singură! Venise să mă vadă cineva din viața mea veche, glumele, necazurile, plăcerile și neplăcerile mele erau înțelese, împărtășite. Parcă mă îmbăiam în lumină după întuneric, în căldură după frig, în sănătate după boală – nu se poate descrie ce era –, trăiam pur și simplu într-o bucurie continuă! Greutatea tot mai mare a trupului meu o ignoram, îngrijorările ce mă așteptau le puneam deoparte, râdeam și glumeam și vorbeam și ne purtam copilărește și ne veseleam, după cum se potrivea vârstei noastre. Ducky a fost dintotdeauna mai solemnă decât mine, a avut expresia mai gravă, felul de a fi mai stăpânit, dar putea fi mai amuzantă decât oricare dintre doamnele pe care le cunosc, avea un fel de a spune și de a descrie lucrurile de-a dreptul irezistibil. Dar era și temperamentală și întotdeauna a fost mai greu să te înțelegi cu ea decât cu mine. Judeca oamenii mai aspru, era mai geloasă, mai *resentimentară*, se temea mult mai puțin decât mine să nu lezeze sentimentele altora – era, în fond, un caracter mai puternic la vremea aceea; am avut nevoie de ani lungi de lecții de viață ca să ajung la fel de puternică pe cât era ea încă de pe atunci.

Maria, Regina României, *Jurnal de război 1916 – 1917*

*Nando – termen folosit de Regina Maria pentru a se referi la Regele Ferdinand

Scrive pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *îmi intrase în inimă*. 6 puncte
2. Menționează numele persoanei care constată schimbarea de dispoziție a prințesei, utilizând informațiile din textul dat. 6 puncte
3. Precizează localitatea unde se găsea granița țării, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text. 6 puncte
4. Explică motivul pentru care prințesa se bucură de venirea lui Ducky. 6 puncte
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, portretul moral al lui Ducky, valorificând ultimul paragraf. 6 puncte

Probă scrisă la limba și literatura română

Testul 12

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă stările de spirit pot fi schimbate sau nu prin prezența celor dragi, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Jurnal de război 1916 – 1917* de Maria, Regina României, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus. **(10 puncte)**

SUBIECTUL al II-lea

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul de mai jos, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Ziua de ieri s-a ținut după mine, crezând,
Ca un câine flămând,
Că e legată cu ceva, cu vreo curea,
Cu vreo frânghie, de viața mea –
Și la o răspântie cu statui
S-a întors, văzând că nu-i.

S-a pierdut neputincioasă și pribeagă
După ce vremea întreagă
M-a urmat, pas cu pas, până azi
La amiazi.

Cine și-a pierdut o zi cât o viață,
S-o caute repede. Se înnoptează. Se lasă ceață.

Tudor Arghezi, *O zi*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus. **(30 de puncte)**

SUBIECTUL al III-lea

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un basm cult studiat*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale basmului cult studiat, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseuul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 13

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Una dintre cele mai insuportabile plictiseli ale călătoriei este inevitabila conversație a tovarășului de drum, care îți vorbește despre locuri mult mai frumoase decât acestea pe care le străbați acum sau despre locurile acestea văzute în condiții mult mai bune (cu mașina, într-o companie interesantă, în timpul festivităților, în luna mai, pe noapte cu lună etc). În păcatul acesta, de altfel, cad cei mai mulți dintre noi; chiar și cei mai sobri, chiar și cei mai generoși. Foarte puțini rezistă ispitei, foarte puțini au tăria să fie prezenți în peisajul pe care-l străbat. În Delta Dunării, cineva îți vorbește despre Riviera, întocmai după cum tovarășul „umblat” de lângă d-ta îți temperează entuziasmul și emoția unei nopți pe Mediterană, spunându-ți că nicăieri marea nu e mai frumoasă ca în Golful Mexicului. De bună seamă că același tovarăș, dacă v-ați afla amândoi în Golful Mexicului, ți-ar vorbi despre Egee sau Marea Nordului.

Căci niciun peisaj nu e destul de strivitor pentru asemenea oameni. Când stai acasă și citești impresiile altora despre țărâmurile depărtate, ai credința că oamenii aceia au călătorit ca într-un fel de hipnoză, fascinați de decor, de tainele locului. De cele mai multe ori, nu se întâmplă așa. Marea Roșie, care ți se pare o mare de basm, nu împiedică pe foarte mulți să-ți vorbească, atunci când o străbați, de frumusețile altor mări orientale. În colonii, mai ales, conversația din tren se poartă aproape întotdeauna asupra altor țări decât cea în care te afli. Cât este India de tulburătoare, vei auzi vorbindu-se în tren de Papua sau New York, chiar dacă te afli în cele mai prodigioase* peisaje din câte are Asia. La Calcutta, conversația plină de nostalgie se poartă asupra Singaporelui, iar la Singapore începi să auzi vorbindu-se sfâșietor despre Paris și Londra. Nicăieri nu e destul de frumos, destul de extraordinar; spiritul omului dorește mereu altceva, își amintește neconștient de alte locuri, regretându-le.

Poate că lucrurile nu sunt nici atât de simple, nici atât de frivole* pe cât par la prima vedere. Poate că e mai mult decât nevoia de lăudăroșenie în conversația tovarășului de drum. Omul suportă anevoie o mare frumusețe, întocmai după cum suportă anevoie orice lucru „mare” (orice lucru *absolut*: credința, dragostea, eroismul, morală). În fața unui peisaj tulburător, subconștientul îl ajută să fugă, să nu fie *prezent*, îndemnându-l să se gândească la altceva – numai să nu fie silit să epuizeze frumusețea clipei de față, care l-ar strivi. Amintirea altor frumuseți este și ea un mijloc de conservare. Căci dacă omul ar trăi cu intensitate toate împrejurările vieții lui, dacă ar rămâne, adică, totdeauna *prezent* în clipă – s-ar consuma ca o incandescență...

Mircea Eliade, *Jurnal de vacanță*

**prodigios* – ieșit din comun, uimitor

**frivol* – superficial, neserios

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *de bună seamă*. **6 puncte**
2. Menționează două orașe din Europa, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează una dintre sursele plictiselii, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care omul suportă cu greutate frumusețea unui anumit peisaj. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, atitudinea contradictorie a anumitor persoane despre locurile vizitate, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă o călătorie reprezintă sau nu o experiență de cunoaștere, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Jurnal de vacanță* de Mircea Eliade, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Prin geamurile petecite se strecoară leneșe cele din urmă tremurări ale amurgului. Lumina ruginie pătrunde în casa din ce în ce mai cernită, umplând odăița cu umbre deșirate. În vatră flăcările roșcate pălpâie domol, se preling ca niște limbi de șarpe în jurul ceanașului funinginit, în care apa de mămăligă hohotește înăbușit. Adieri răcoroase rătăcesc pe sub pereții coșcovi, se furișează înăuntru și-nvălmășesc, câte-o clipă, jocul blajin al focului...

Pe prichiciul cuptorului, moș Costan șade pipernicit și tăcut, cu priviri pribege, cu gânduri cine știe unde. În fața lui, Ileana, o fetișcană ca un bobocel înrouat, răsuște repede-repede firul subțirel de in.

— Spune, tăticule... mai spune! bâlbâie fata cu glas moale, care, în liniștea înserării, răsună întocmai ca un fâșâit ușor de aripi.

Barba bătută de brumă a moșneagului tremură o clipă. Se uită galeș, pe sub gene, la Ileana, pe care lumina trandafirie a flăcărilor o învăluie într-o haină scumpă din povești, apoi, cu glas lin, cu ochii închiși, parca-ar citi în carte vremile trecute, începe:

— ... Uite... era fetișcană, ia, așa ca tine. O guriță cât o cireășă coaptă și doi ochi albaștri cum e cerul când e mai limpede. Și cum râdea, cum râdea! Îți fura inima.

Liviu Rebreanu, *Cântecul iubirii*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic studiat*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene comentate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj ale textului dramatic studiat, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, modalități de caracterizare, notațiile autorului, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 14

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Costache Negri era unul din bărbații cei mai frumoși ai țării. De o statură de urieș, avea corpul unui Hercule și un cap de o rară și bărbătească frumusețe. Părul îi era negru, bogat și ondulat, fruntea puternică, ochii mari, negri, luminoși, vii, dar de nespūsă blândețe, cu o expresiune de mare bunătate, sprâncene negre, lungi și bine hrănite, un nas puțin încovoiat și o gură frumoasă cu buze rumene și pline: purta barba întreagă, lungă și lată. Înfățișarea lui era impunătoare, dar te simțai atras spre el prin impresiunea de blândețe și de bunătate ce o făcea de la primul aspect. [...]

Costache Negri își făcuse primele studii în țară, cu un *didascalos** grec, pe urmă în pensionatul lui Cuénin, plecă apoi în Franța, unde, dacă nu urmă cursuri regulate, își însuși, mai ales prin cetire, o bogată cultură, fiind de firea lui foarte dornic de învățătură și interesându-se nu numai de literatură și de istorie, dar și de chestiuni științifice, avea mai multe cunoștințe decât mulți posesori de diplome, dar era de o rară modestie. Făcu în tinerețe mai multe călătorii în Italia, țară pe care o iubea foarte și din care adusesse o colecție de tablouri de valoare. Avea talent pentru poezie, ne-au rămas de la el mai multe piese de versuri, cele mai multe cu subiect patriotic, care arată ușurință de versificare, o mare iubire de țară și de neam și un viu simț al frumuseților naturii. Familia Negri, cu toată originea ei grecească, se distingea din tinerețe prin patriotismul ei înflăcărat și dezinteresat. Pe când, în cele mai multe din familiile noastre boierești, limba grecească fusese înlocuită, în al doilea sfert al veacului, prin acea franceză, am auzit totdeauna pe Negri și pe surorile lui întrebându-l între dânsii numai limba românească și, după cât știu, surorile n-au învățat limba grecească și numai o înțelegeau puțin, fiindcă, în copilăria lor, fiind vorbită pretutindeni, au prins câte ceva dintr-însa mulțumit ușurinții cu care copiii îndeobște se familiarizează cu înțelesul limbilor ce le aud vorbindu-se împrejurul lor. Costache Negri însă vorbea din tinerețe limbile greacă modernă, franceză, germană și italiană, iar în timpul șederilor sale prelungite în Constantinopol își însușise și cunoștința limbei turce. Franceza lui era nu numai foarte corectă, dar chiar de o rară elegantă. Mai posed scrisori franceze adresate de el tatei încă înainte de 1850, scrise cu marea, frumoasa și bărbătească lui scriere, atât de caracteristică unei firi bune, generoase și artistice.

Radu Rosetti, *Amintiri*

* *didascalos* – (în text) învățător, dascăl, profesor, pedagog etc.

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *statură de urieș*. **6 puncte**
2. Menționează două domenii care îl preocupă pe Costache Negri, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează persoana din familia lui Radu Rosetti cu care corespundea Costache Negri, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care surorile lui Costache Negri nu stăpâneau limba greacă, valorificând informațiile din cel de-al doilea paragraf al textului. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură morală a lui Costache Negri, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă studiul limbilor străine reprezintă sau nu un avantaj în formarea tinerilor, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri* de Radu Rosetti, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, două modalități de caracterizare a personajului, identificate în fragmentul dat.

Stranie apariție și Hacik, așa de străin și totuși atât de apropiat de peisagiul acesta, că nu l-aș putea închipui în alt loc. Un om ridicol: mic, subțire, păros, cu sprâncenile împreunate, fără vârstă. Limbaj amuzant, dar și mai amuzant e timbrul vocii, pe care nu-l pot reda prin scris. O caracteristică are că te salută ori de câte ori te-ar întâlni, și te întâlnește de o sută de ori pe zi. Prima dată l-am descoperit pe o bicicletă, cu o cutie de pălării în mână. Era țănoș, drept, cu o mână abia sprijinind ghidonul. Ce rost o fi avut bicicleta între cele câteva magazine sau cutia de pălării rămâne inexplicabil. E gata să facă servicii și, dacă îl iscodești puțin, începe să-ți povestească despre dragostea lui fără speranțe pentru o fată tuberculoasă. Dacă l-ar accepta, ar lua-o de nevastă, cu orice risc.

Hacik are un suflet admirabil, exprimat ridicol, dar în cazul lui ridicolul ți-l face cu atât mai drag. Poartă pretutindeni vioara cu el și e suficient să-l surprinzi noaptea în vreun colț de lângă mare, cântându-și toate deznădejile, ca să-ți fie, măcar pentru o clipă, frate.

Ioana mi-a spus: „Când am fost la Cavarna, în timpul despărțirii noastre, numai cu Hacik mă simțeam mai bine, căci îmi amintea de tine.” De ce? Căci între mine și Hacik nu-i nicio asemănare. Poate că Hacik nu este decât eu, ușor caricaturizat sau simplificat, fără amănuntele care mă complică inutil? Sau poate că lângă ființa tragică și ireală a lui Hacik orice deznădejde găsește un teren prielnic?

Anton Holban, *Ioana*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat*, aparținând lui Ioan Slavici sau Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narrative, instanțele comunicării narrative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseuul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 15

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

La examen materiile erau împărțite pe chestiuni numerotate. La fiecare număr corespundea o bilă pe care o trăgeam la noroc din urna așezată pe catedră în fața profesorului. Urcându-mă pe scările care duceau la litografie* unde mă preparam, am găsit o bilă, o bilă ca de loton*, cu numărul 17 scos în relief într-un cerc roșu. Am sărit în sus de bucurie, socotindu-l așezat acolo anume pentru mine de mână providenței. N-am mai citit nimic. Am plecat să răspândesc minunea, reușind ușor să-i conving, atât vorbeam de convins eu singur, că la examen îmi va cădea, cum ziceam noi, bilețul 17. Nu-mi închipuiam că s-ar fi putut întâmpla altfel. În orice caz, ar fi fost de vină soarta că nu s-a ținut de vorbă, nu eu, care abia așteptam prilejul să pun cartea în cui.

M-am repezit la chestionar. În dreptul numărului 17 era prevăzut cu litere rotunde „Războiul celor două roze”, pe care l-am învățat ca pe apă.

- Ai isprăvit materia? mă întrebau băieții, văzându-mă că hoinăresc fără habar.
- Mie îmi cade 17.
- Dar dacă...
- Aveți să vedeți.
- Măi...
- Imposibil!

În zilele de examen, sculați mai de dimineată, ne plimbam nervoși, în haine de paradă, repetam înghițind vorbele, bolborosind, verzi la față, amețiți de citirea cu glas tare a chestiunilor la care ne credeam mai slabi sau trase între noi la sorți, de probă.

- Spune repede, ce număr îmi cade?
- Opt.
- Da' mie?
- Paisprezece.

Și se despărțeau întorcându-și spatele, să întărească pronosticurile.

Fiind la începutul catalogului, am intrat printre cei dintâi. Fără tremur, fără emoție, am băgat degetele în urnă [...].

Am scos bila 18 și n-am știut nici măcar cum să încep, atât eram de dezorientat. Invitat cu insistență, am tras alte două bile, cu același noroc. Desigur, de bine, de rău, aș fi putut înnați ceva. Dar eram indignat. Au recunoscut și băieții că am avut un ghinion fantastic.

Gh. Brăescu, *Amintiri*

*litografie – metodă de reproducere și de multiplicare pe hârtie a textelor, desenelor, figurilor etc., prin utilizarea de negative imprimate sau desenate pe o piatră specială, calcaroasă

*loton – joc de societate la care participanții au în față cartoane imprimate cu diferite numere, pe care le acoperă treptat cu jetoanele corespunzătoare, pe măsură ce acestea sunt scoase, la întâmplare, dintr-o grămadă sau dintr-un săculeț

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *ca pe apă*. **6 puncte**
2. Menționează numărul maxim de bile pe care tânărul le poate extrage la examen, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează locul unde este așezată urna cu bile la examen, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care tinerii erau nervoși înaintea examenelor. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură morală a autorului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă norocul influențează sau nu reușita la un examen, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Amintiri* de Gh. Brăescu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Sub cerul plin de nouri vezi șesu-n răsărit,
Întins în zare lungă și fără de sfârșit,
Iar colo-n miază-noapte cu codri de stejar
Se pierd una cu cerul Carpații seculari;
Dar spre apus prin nouri o geană e subțire,
Prin care cerul râde cu-a lui nemărginire;
A nouriilor lume aurită e de soare
Ce cu văpaie albă, frumoasă, orbitoare,
Împrăstie în neguri subțiri din juru-și norii;
Ca la minune cată la dânsul călătorii.
Deodată ți se pare că ceru-ntreg se rumpe
În ploi scânteietoare de colb de pietre scumpe,
Apunerea cerească părea de roze ninsă,
Ca pâsla păreau albe dumbravele sub dânsa,
Iar mări și lacuri, ape sclipesc ca și oglinzi,
Apoi, când răsăritul cu ochii îl cuprinzi.

Mihai Eminescu, *Sub cerul plin de nouri*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat*, aparținând lui Liviu Rebreanu sau lui Camil Petrescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale textului narativ, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 16

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Mi-aș dori o chilie goală, cu un scaun și o masă rustică, să mă pot aduna, să-mi recapitulez viața [...] în pragul vârstei de 70 de ani. Dar nu e cu putință. Am un program zilnic de îndeplinit. Mă așteaptă soroacele* de tot felul, trăiesc coșmarul fiecărui termen ce mi-am luat singur, nebănuind că ele se strâng în jurul meu, mă leagă fedeleș și nu mă lasă în voia visării și a hoinărelilor. Dacă aș fi liber, cum mi-aș mai lua lumea în cap! Aș porni în voia întâmplării, prin Bucureștii aceștia în care m-am născut, dar nu-i cunosc îndeajuns, să le străbat străzile vechi, cu colțuroase caldarâmuri de piatră, cu aspecte provinciale, cu colțisoare de grădină, să-mi deștept amintirile în ritmul pasului și să mă trezesc la o altă vârstă, când am mai trecut pe lângă același gard vechi și mi-a furat privirea o mușcată în fereastră, cu farmecul ei vetust*.

Nu sunt nici cincizeci de ani de când s-au ridicat în București primele blocuri, în stil cubist. Dacă nu mă înșel, întâiul a fost acela de pe podul Izvor, la colț de stradă, pe cheiul Dâmboviței, cu un brâu de balcoane circulare la fiecare cat, stârnind uimirea generală. Cred că al doilea a fost la colțul bulevardului Magheru cu strada Mercur. Pe locul casei lui Alexandru Marghiloman [...] s-a ridicat impunătoarea clădire care se cheamă astăzi cinematograful Patria. Ambele blocuri au fost ridicate de Horia, nepotul lui Ion Creangă și fiul căpitanului. Era un uriaș blând, cu ochii mici, isteți, aidoma genialului humuleștean, numai că n-avea barbă și mustăți. Venea zilnic la cafeneaua Corso și se așeza tăcut la „masa inteligenței”, să asculte glumele lui Tudor Mușatescu și ale lui Puiu Iancovescu. Arhitectul s-a grăbit să moară în jurul vârstei de cincizeci de ani, ca și bunicul său. I-a fost dat unuia să dea expresia cea mai artistică și personală unui mănunchi de basme populare, menite să fie admirate în lumea întreagă, iar celuilalt, paradoxal, să încerce a schimba fața veche a Capitalei noastre, dându-i peste cap tradițiile, rectificându-i fizionomia, într-un cuvânt, modernizând-o. Celelalte „bloace”, cum le spuneau bucureștenii argotic, n-au mai impresionat pe nimeni. Numai cine n-a vrut nu și-a ridicat casă în stilul cel nou, căruia i se mai zice „funcțional”. Până și cei mai modești cetățeni de astăzi beneficiază de o „garsonieră” sau de un apartament într-un bloc nou dintr-un cartier ridicat de curând și de dimensiunile unui oraș. Nu puțini sunt însă acei ce-și amintesc cu duioșie de cocioaba lor, din care i-a scos planul de sistematizare a Capitalei, pentru a fi „demolată”.

M-am născut și am copilărit în Bucureștii cei vechi, de trei sute de mii de locuitori, numai în centru canalizat și electrificat. Pe strada aceea, astăzi cu numele Grigore Alexandrescu, pe atunci Clopotarii Noi, nu se trăsesese nici canal, nici fir electric. Puține erau curțile cu cișmele. Sacagii* își debitau de două ori pe zi marfa, curată și rece. Felinarele, aprinse seara cu prăjina și stinse la fel în zorii zilei, pâlpăiau alene.

Șerban Cioculescu, *Amintiri*

*soroc – termen fixat pentru săvârșirea unei acțiuni sau pentru îndeplinirea unei obligații

*vetust – învechit, demodat

*sacagiu – persoană care transporta în trecut apă (potabilă) cu sacaua, pentru a o vinde

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *mi-aș lua lumea în cap*. **6 puncte**
2. Menționează vârsta lui Șerban Cioculescu atunci când s-au construit primele blocuri în București. **6 puncte**
3. Precizează o asemănare existentă între Ion Creangă și nepotul său, arhitectul Horia Creangă, justificându-ți răspunsul cu o secvență din text. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care primele blocuri în stil cubist, construite în București, au stârnit uimirea generală. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o caracteristică a Bucureștiului vechi, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă acceptarea prea multor sarcini devine sau nu o povară, raportându-te atât la informațiile din fragmentul prezentat, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, două modalități de caracterizare a personajului dintr-un text dramatic, identificate în fragmentul de mai jos.

ACTUL I

SCENA I

BUIAC, CASIERUL, JEAN GOLDENBERG, DIDI, ANGELA, SUBDIRECTORUL
(Afară de Mitică Popescu, toți funcționarii lucrează la locurile lor. Intră subdirectorul.)

SUBDIRECTORUL (*mic, uscat, cu o bărbuță dură și cărunt, cu ochelarii încruntați, plimbă, după ce vede locul lui Mitică gol, o privire cercetătoare. Vorbește cu un pronunțat accent ardelenesc.*): Unde-i domnul Mitică Popescu? Bun. Să-i spunei să mă caute îndată ce vine. (*Către Buiac:*) Mă reped cu mașina până la minister. Dacă sosesc cei doi negustori din Galați, să mă aștepte.

BUIAC (*tip de flăcău crescut din plin, sănătos, ardelean și el, dar cu mai puțin accent*): Da, domnule subdirector.

JEAN (*[...] După ce se asigură prudent că subdirectorul a plecat*): S-a cam ars amicul Mitică. Dacă intri în cleștele ăsta cu ochelari, proastă afacere.

ANGELA (*de optsprezece ani, frumoasă, dulce și bună*): Săracul!

Camil Petrescu, *Mitică Popescu*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text narativ studiat*, aparținând lui Liviu Rebreanu sau lui G. Călinescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ ales;

– analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțele comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 17

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

După Crăciun trece pe la mine Romul Bena, un văr de-al meu dintr-un sat din apropiere. Am copilărit împreună, împărțind aceeași cameră la aceeași gazdă, când eram prin clasele primare la școala saxonă* de la Sebeș-Alba. Romi – așa-i spuneam – era tânăr dascăl la Purcăreți, un sat de munte, ciobănesc, așezat pe-un plai, ce dă într-o vale paralelă cu valea Sebeșului. Auzise c-am sosit de la Viena și venea să mă vadă. După ce am stat puțin de vorbă, el îmi spune: „Știi că nu arăți prea bine. N-ai vrea să vii cu mine la Purcăreți? Să vezi cum m-am gospodărit! Are să-ți facă bine aerul de munte. Sus pe plai e zăpadă mare și nu e umed ca aici!” [...]

Am căutat chiar din prima zi să-mi potrivesc traiul la tiparele vieții de plai. Aceste tipare nu aveau surprize decât pentru începători, din categoria cărora eu eram singurul prin părțile locului, dar și singurul în stare de a le învedera* relief. Mă simțeam acolo sus, mutat într-o vârstă arhaică, la adăpost față de tumulturile istoriei, ce numai arar își trimitea rumoarea din vale la noi. Ziarele nu soseau decât o dată pe săptămână, când pârgarul* cătunului le aducea de la Sebeș-Alba. Căzusem la învoială cu pârgarul să treacă de fieștecăre dată pe la Mama, să-mi ridice corespondența. Așteptam corespondența cu nerăbdarea unuia care ar umbla pe cărare de jar și ieșeam totdeauna în calea aducătorului până la o curmătură* pe care am botezat-o „curmătura respirației tăiate”.

În ceasurile de școală, când Romi își ținea lecțiile, eu stam în bălogul meu de alături și citeam. Îmi adusesem într-adins o singură carte: un monumental tratat de biologie. Era aceasta o materie ce mă interesa, dar la care trebuia să dau în primăvară și un examen. În răstimpul celor două luni cât frecventasem cursurile universitare, am băgat repede de seamă că în ceea ce privește filosofia, sub raport problematic, sistematic și istoric, profesorii nu aveau să-mi spună nimic nou. Toate aceste lucruri, docte* în aparență, îmi erau știute dintr-o asiduă lectură particulară încă din liceu. Și, cum nu eram adept al refrenurilor, începui să evit cursurile de filosofie. Audiam însă cu pasiunea unui om de vocație științele naturii, îndeosebi biologia, pe care o înscrisesem de altfel ca materie secundară, și la fel alte cursuri, pe care nu le înscrisesem, de exemplu istoria artelor, reprezentată prin profesori de talie mondială. În iarna aceasta, în liniștea de pe plai, de două luni mă îndârjeam să mă inițiez în problemele esențiale ale biologiei teoretice. Îmi aduc aminte ce revelații fuseseră pentru mine regulile eredității ale lui Mendel, cu posibilitățile neașteptate de a introduce matematica în domeniul vieții și al așa-zisului „destin”. Problemelor de biologie teoretică, cu care am ajuns în atingere de altfel mai demult, prin mijlocirea filosofiei, le-am închinat în cursul deceniilor de mai târziu o fervoare intermitentă.

Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*

*saxon – care aparține vechii Saxonii sau saxonilor (1), referitor la Saxonia ori la saxoni

* a învedera – a (se) face vizibil, clar, evident

*pârgar – vătășel la primărie (în vechea organizare administrativă); pândar, păzitor, paznic

*curmătură – depresiune pe culmea unui deal sau a unui munte

*doct – erudit, savant

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *căzusem la învoială*. **6 puncte**
2. Menționează durata frecventării de către autor, până la momentul evocat, a cursurilor universitare. **6 puncte**
3. Precizează frecvența cu care Lucian Blaga primea corespondența, în perioada în care se afla la Purcăreți, justificându-ți răspunsul cu o secvență din text. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care Lucian Blaga evită cursurile de filosofie. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, caracteristile vieții într-un sat de munte, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă învățarea poate avea loc sau nu în afara școlii, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Hronicul și cântecul vârstelor* de Lucian Blaga, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos. **(10 puncte)**

Când cotiră în strada Sfinții Voievozi, Gonea zări numaidecât, pe trotuarul din față, pe Margareta cu Aristică. Veneau încetinel, șoptindu-și nas în nas, ca doi logodnici. Gonea simți că-i joacă genunchii, se opri și se răzîmă de un perete, cu privirile pironite la dâșii. Apoi băjbăi cu mâna, ca și când ar fi vrut să apuce pe Teacă de braț, dar Teacă o tulise îndată ce dăduse cu ochii de Aristică. Vede singur că e caraghios și se pomeni punându-și întrebări peste întrebări: „Ce vreau eu acum? Ce caut aici? La ce-am mai venit aici, când știam bine că sunt laș, că nu pot să fac nimica?”

Se uită înspăimântat la cei doi, cu ochii înlăcrimați, parcă le-ar fi cerut iertare... Ei însă râdeau și nici nu-l vedeau. [...] Numai târziu de tot, când perechea se depărtase de-a binelea, se urni și el după dâșii, șontăc-șontăc, fără să-și dea seama pentru ce, ca un câțel bătut, pe urmele stăpânului care l-a huiduit.

Liviu Rebreanu, *Golanii*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unei comedii studiate*. **(30 de puncte)**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea comediei studiate într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două scene relevante pentru tema comediei studiate;
- analiza a două componente de structură și de limbaj, semnificative pentru comedia studiată (de exemplu: acțiune, conflict dramatic, registre stilistice, limbaj, act, scenă etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseuul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. a)

Limba și literatura română

Testul 18

**Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)**

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Ne-am imbarcat pe „România”. Pentru cinci zile, o familie care plutește. Destul de mult spațiu ca să scap de oameni și destul de puțin ca să-i întâlnești la nevoie. Plimbări între proră și pupă, mereu marea, aerul proaspăt, pescărușii care te întovărășesc neobosiți, oricât de departe ai fi. Dacă însă valurile se agită, stai cuminte înțepenit cu ceasurile pe o bancă la mijlocul vaporului, cu spaima ca să nu dai spectacole. Cunoști pe căpitan, pe ofițeri, pe telegrafist, pe marinari, pe toți pasagerii, și-i crezi absolut necesari ca să se completeze decorul. N-ai renunța la niciunul dintre ei. Ne simțim solidari.

Excursia din care fac parte se numește pretențios „Cercul tinerilor intelectuali”. Șeful, un student, face de la început impresie dubioasă. Nu spune nicio vorbă fără exagerare, se contrazice, promite inutil, minte și-și dă la fiecare moment cuvântul de onoare. Dar ce ne pasă deocamdată? Orice se va întâmpla, vaporul a plecat și din mers nu-l poate întoarce nimeni.

Sunt între noi oameni mai bătrâni, cu experiență, care ar putea vedea clar că va trebui să apară o catastrofă, dar cu toții sunt veseli, fericiți de cer și de apă. Glumesc, se recunosc, se împrietenesc parcă pentru toată viața. Studentul Lucian mă interpelează de la prima cunoștință cu „măi” și îmi spune pe nume. Ce deliciu! Și ce ușor este să te înțelegi cu oamenii! Și cum mi-e foame, nu mă jenez să rup puțină coajă din pâinea pe care Lucian o înghite, mestecând voinicește.

Printre noi și Of America. Of America este un domn care își menține tinerețea și nu l-am văzut o clipă fără să glumească. Știe toate șireteniile, scoate perfect banii din nas și din urechi, preface batista în ou și oul în batistă, și face experiențe fără încetare, în fața oricui. Am privit trucurile lui de o sută de ori și totuși nu m-am plictisit încă, căci sunt executate cu o perfectă jovialitate*. Astfel, Of America (i se spune așa, căci aceasta este exclamarea lui obicinuită, când săvârșește o șmecherie) reușește să se împrietenească imediat cu oricine și mereu îl vezi la câte un colț de vapor, înconjurat de un grup de necunoscuți. [...] Ocupația lui? „Rentier și vagabond”! Are o casă și e ocupat să o închirieze de Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru. Restul timpului se plimbă.

Constantinopolul... Spendidele perspective de-a lungul mării... Apoi, Pireul, înghesuit. Și, în sfârșit, Alexandria. Emoțiile toate întrerupte de formalitățile complicate ca să te cobori. Căci, după ce ai suportat drumul lung, te enervezi pentru că ești întârziat cu o oră. [...] Alexandria, cu toate că n-are țărmul înfioat ca Pireul sau Constantinopolul, face totuși impresia unui oraș imens, cu hoteluri luxoase înșirate de-a lungul mării pe o stradă de mai mulți kilometri, și între ele, cu dărnicie, palmieri.

Anton Holban, *Spre Luxor*, în volumul *Opere*

*jovialitate – veselie, bună dispoziție

Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței <i>fără încetare</i> .	6 puncte
2. Menționează durata călătoriei cu vaporul, utilizând informațiile din textul dat.	6 puncte
3. Precizează o caracteristică a orașului Alexandria, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text.	6 puncte
4. Explică motivul pentru care bărbatul poreclit Of America reușește să-și facă prieteni foarte ușor.	6 puncte
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, atitudinea călătorilor vârstnici, așa cum reiese din textul dat.	6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă, într-o călătorie, starea de spirit a unui turist este influențată sau nu de ceilalți pasageri, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Opere* de Anton Holban, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Ții minte-ntâia ploaie cum cădea,
cu fulgere, cu stele lungi în ea?
Arborii stăteau drept, intonând
imnul vieței și-n zarea foșnind,

verde ca un codru lichid,
s-auzeau cerurile cum se-nchid, se deschid.

Și noi stăteam ca pomii în picioare.
„Nimic nu moare, mi-ai șoptit, nu moare...”

Și plantele creșteau, ne făceau semne,
ca niște mâini, ca umbre neîmpăcate,
se străduiau spre viață să ne-ndemne
și iar cădeau în deznădejde toate.

Magda Isanos, *Ții minte-ntâia ploaie?*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat*, aparținând lui Ion Creangă sau lui Ioan Slavici.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj ale textului narativ, semnificative pentru construcția personajului (de exemplu: acțiune, incipit, final, conflict, tehnici narative, modalități de caracterizare, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. a)
Limba și literatura română

Testul 19

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Dar a venit aici momentul să vorbesc despre mama: oricum l-am amânat prea multă vreme. L-am amânat tocmai pentru că importanța mamei în formarea mea a fost decisivă. [...]

Mama s-a născut în cantonul Vaud, într-una din cele mai frumoase zone geografice ale lumii, așa-zisa „Riviera elvețiană” care privește, dincolo de Lacul Léman, spre Alpii Savoiei. De nenumărate generații, strămoșii ei au trăit pe acel pământ aspru și luminos, alternativ muncind și contemplându-l. Perfecta organizare a arhivelor elvețiene permite oricui să-și regăsească numele stră-stră-străbunicilor, chiar dacă e vorba de familii fără legătură cu aristocrația. [...] Urcând pe linia celor patru bunici ai mamei, îi găsim ca locuitori în această regiune vreme de trei sau patru secole, unii chiar, ne spune un dicționar, începând din secolul al XV-lea. Când am încercat să regăsim urma bunicilor noștri de pe malul Dunării, n-am putut urca mai sus de trei generații. Arhivele primăriilor sau bisericilor nu ne pot spune mai nimic: ba au ars, ba au fost turcii sau bulgarii, sau cine mai știe cine. [...]

Era, când a sosit aici, o ființă veselă, activă și independentă. Făcuse studii mai serioase decât alte tinere din generația ei, nemulțumindu-se cu un simplu pension: absolvise în 1908 cursul superior al Liceului din Lausanne, cu un program echivalent cu cel al claselor de băieți. Cărțile ei solid legate în pânză, manualele de literatură, botanică sau istorie m-au impresionat totdeauna prin cuprinderea și amănunțimea lor. Dar părinții ei muriseră tineri și la șaptesprezece ani mama a rămas orfană, cu doi frați mai mici. Cu atât mai mult, dar și conform unui obicei răspândit în vremea aceea printre fetele care primiseră o educație burgheză, ea s-a oferit prin școală, la sfârșitul liceului, să plece ca institutoare de limba franceză într-o familie aristocratică germană: baronul von Puttkammer era guvernatorul Alsaciei și Lorenei, dependente pe atunci de coroana imperială prusacă. Mama a rămas acolo doi ani. Experiențele de acest fel erau văzute în mediul ei ca un prilej de a-ți lărgi formația socială, cultura și, oricum, de a pune și un ban deoparte. La întoarcerea în Elveția s-ar fi putut mărita sau ar fi rămas lângă o mătușă bogată și fără copii, care o adoptase. Dar firea mamei se împăca greu cu acest gen de viață monoton; dorința de a vedea și a cunoaște cât mai multe a făcut-o să pornească iar, spre altă țară, având de data asta și o motivație mai adâncă și mai generoasă: bunica ei din partea tatălui, care o adora și care o botezase, rămăsese lipsită de sprijin material, iar rudele bogate din partea mamei nu se socoteau nicidecum obligate s-o ajute. Poate că n-aș fi aflat și nici n-aș fi înțeles toate acestea dacă ele n-ar fi fost înscrise, odată cu menționarea mandatelor trimise de mama, în jurnalul acelei străbunici: un text de familie tulburător, ținut vreme de treizeci de ani, o mărturie de o delicatețe și o autenticitate fără preț. Și încotro a hotărât din nou să plece viitoarea institutoare a unei fete de doisprezece ani, ea însăși fiind abia de douăzeci? La... București, unde avea să stea aproape cinci ani.

Annie Bentoiu, *Timpul ce ni s-a dat. Memorii 1944 – 1947*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *lipsită de sprijin material*. **6 puncte**
2. Menționează sursa din care află autoarea despre situația dificilă a străbunicii sale, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează proveniența bunicilor paterni, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text. **6 puncte**
4. Explică un motiv pentru care mama autoarei alege să fie institutoare. **5 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, opțiunile educaționale ale tinerelor din generația mamei autoarei, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

Ei. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă alegerile profesionale sunt influențate sau nu de evenimentele din viața personală, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Timpul ce ni s-a dat. Memorii 1944 – 1947* de Annie Bentoiu, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

Mă întreb: de ce nu însemn eu faptele Isabellei cu vorbele Isabellei? Poate pentru că vorbește prea mult. Iar în fața acestui caiet nu mi le amintesc. Astăzi am fost chiar uimit că, după o dimineață petrecută împreună, sunt incapabil să scriu aici ce a vorbit. Gândurile – cu ajutorul gândurilor mele – le cunosc, înțeleg că spune Isabel, dar nu știu cum le spune. Probabil se folosește de exclamații; iar povestirile ei sunt prea frumoase ca să mi le amintesc; sau sunt atât de personale, încât scrisul meu nedibaci nu izbutește să le păstreze. Astăzi, Isabel mi-a povestit copilăria ei la Simla. Și-a început școala la călugărițe. A avut o prietenă care acum se află în Scotland. Prietena era întotdeauna bolnavă, era palidă. Încerc iarăși să surprind o formă precisă, un trup cu o anumită lumină și un suflet cu anumite margini. Și să fie aceasta Isabel. Iar alături de ea, prietena bolnavă. Nu izbutesc s-o văd. Unde e Isabel, sub brazii aleiilor din Simla?

Mircea Eliade, *Isabel și apele diavolului*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat*, aparținând lui George Bacovia sau lui Lucian Blaga.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseuul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. a)
Limba și literatura română

Testul 20

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Eram în multe privințe foarte deosebiți unul de altul și am fost, cu toate acestea, buni, în mai multe rânduri chiar nedespărțiți prieteni; de aceea mi-a fost totdeauna greu să vorbesc despre dânsul, căci nu puteam s-o fac aceasta fără ca să vorbesc și despre mine însumi. Am tăcut chiar și atunci când alții, care-l știu numai din auzite și din puțina lui scrisă, au spus despre dânsul și ceea ce nu-i adevărat, și n-am să vorbesc nici acum despre Eminescu, poetul, care trăiește, ci despre omul, care a murit, sunt acum douăzeci de ani.

Mie nu mi-a fost Mihail Eminescu poet, nici, în genere, scriitor, ci om suflătește apropiat, pe urma căruia am avut multe zile de mulțumire senină, și povățuitor în cele literare. Ani de zile de-a rândul nu am publicat nimic mai înainte de a-i fi citit și lui ceea ce am scris, căci mulțumirea mea era să-l văd pe el citind cu mulțumire cele scrise de mine. Numai de tot rar se întâmpla însă ca să-mi citească și el ceea ce scria, căci de cele mai multe ori era măhnit când se uita-n fața mea. Îmi plăcea scrisa lui, dar țineam la el și mă atingea dureros asprimea cu care îi judeca pe oameni, încât aș fi voit ca altul să spună ceea ce spunea el.

Nu se putea împăca felul de a scrie al lui cu viața pe care o avusem înainte de a mă fi împrietenit cu dânsul.

Eminescu și eu ne-am împrietenit în iarna anului 1869 la Viena, unde ne urmam studiile universitare.

Deși tânăr de abia douăzeci de ani, el avusese până atunci o viață zbuciumată, umblase ani de zile de-a rândul răzleț ca un copil pierdut, se zbatuse pe la Sibiu, pe la Blaj, pe la Beiuș și, ca sufleur la trupe călătore, în fel de fel de mizerii, cunoștea în toate amănuntele ei partea urâtă a vieții omenești și era oarecum copt înainte de vreme. Nu-și urmase în mod regulat studiile secundare, dar citise mult, și nu numai își făcuse reputațiunea literară, ci știa totodată multă carte și judeca cu capul lui. Cu deosebire largi îi erau cunoștințele în ceea ce privește literatura tuturor popoarelor, istoria universală și cea română îndeosebi, filosofia tuturor timpurilor și limbile clasice și cea română. [...]

Eminescu era înscris la facultatea de filosofie, dar îl vedeam regulat la interesantul curs de economie națională al lui Lorenz Stein, precum și la cel de drept roman al lui Ihering – un tânăr oacheș cu față curată și rasă peste tot, cu un lung clăbăț* bănățnesc peste pletele negre, cu ochi mărunți și visători și totdeauna cu un zâmbet oarecum batjocoritor pe buze – un albanez, îmi ziceam, poate chiar un persian. [...]

Deși trecuseră vreo două luni de când mă aflam la Viena, singurul român de acolo pe care-l știam era Ioan Hosanu, care studia medicina. El venea câteodată să mă ia cu dânsul, la masă. Prin el am făcut cunoștință cu Eminescu și cu Ioniță Bumbac, care scria și el versuri, și am luat masa împreună.

Ioan Slavici, *Eminescu – omul*, în vol. *Mărturii despre Eminescu*

*clăbăț – căciulă din piele de miel cu blană

Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *mă atinge dureros*. **6 puncte**
2. Menționează două localități prin care a trecut Eminescu în călătoriile sale prin țară, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează două cursuri pe care Eminescu le frecventa, în afara celor de la facultatea la care era înscris, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care lui Ioan Slavici îi era greu să vorbească despre Eminescu. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, rolul lui Mihail Eminescu în formarea ca scriitor a lui Ioan Slavici, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă părerea celor din jur ne influențează sau nu alegerile, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *Eminescu – omul de Ioan Slavici*, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al II-lea

(10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos.

SCENA a II-a

SORCOVĂ, LUCA LACRIMĂ, NASTASIA

NASTASIA (s-a oprit în prag și îngână): Ce-ntuneric!

SORCOVĂ (intră, din bucătărie, cu lampa aprinsă): ... și eu care credeam că Nastasia plânge de ochii lumii (a pus lampa pe masă) și face nuntă cu... (O vede pe Nastasia și, admirativ:) Brava! Bine-ai adus-o din condei! Brava, Nastasio!

NASTASIA (o miră și o doare fericirea lui Ion Sorcovă).

SORCOVĂ (i se risipește entuziasmul și luptă să-l adune, râde în silă): Ei, lasă, nu te mai face n-aude-n-a-vede, că pricepem noi! Bănuiam eu că pui ceva la cale!... E bine ce faci! Merită! Un ucigaș ca el...

NASTASIA (a tresărit): Care... el?

G. M. Zamfirescu, *Domnișoara Nastasia*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat*, aparținând lui Mihai Eminescu sau lui Tudor Arghezi.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.